

Plan razvoja Varaždinske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine

- Nacrt

Sadržaj

1.	UVOD	4
2.	SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	6
3.	RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI	7
3.1.	Društvo	7
3.2.	Gospodarstvo	17
3.3.	Stanje u prostoru/okolišu	29
3.4.	Upravljanje razvojem	38
3.5.	SWOT analiza	40
4.	OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU	50
5.	POSEBNI CILJEVI, POKAZATELJI ISHODA I MJERE	53
5.1.	Posebni ciljevi	53
5.2.	Pokazatelji ostvarenja ishoda	64
5.3.	Popis mjera i pripadajućih aktivnosti	67
6.	TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA	84
7.	INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR	95
8.	OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	96

Popis tablica

Tablica 2: Projekt – Razvoj integriranog prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza tereta na području regije Sjeverna Hrvatska – nastavak projekta	84
Tablica 3: Projekt – Geotermalni izvor „Lunjkovec“	85
Tablica 4: Projekt – Ulaganje u Opću bolnicu Varaždin – izgradnja zgrade centralnog operativnog bloka	85
Tablica 5: Projekt – Ulaganje u Specijalnu bolnicu za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice ..	86
Tablica 6: Projekt – Regionalni centar za civilnu zaštitu, zaštitu i spašavanje	86
Tablica 7: Projekt – Rekonstrukcija i obnova kompleksa dvorca i Arboretuma Opeka u Marčanu	87
Tablica 8: Projekt – Aquae iasae – termalna voda – tisućljetni izvor zdravlja	87
Tablica 9: Projekt – Ulaganja u obnovu dvorca i parka Šaulovec.....	88
Tablica 10: Projekt – Zagorska brza cesta	89
Tablica 11: Projekt – Podravska brza cesta	89
Tablica 12: Projekt – Izmještanje državne ceste D2 iz područja Općine Petrijanec i Sračinec – izgradnja zamjenskog pravca	90
Tablica 13: Projekt – Modernizacija pruge Čakovec-Varaždin-Lepoglava-Zagreb i izgradnja Lepoglavske spojnice	90
Tablica 14: Projekt – Zaštita od poplava na slivu Bednje	91
Tablica 15: Projekt – Zaštita od poplava na slivu Plitvice.....	91
Tablica 16: Projekt – Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracija - Ludbreg, Novi Marof, Ivanec, Lepoglava, Veliki Bukovec	92
Tablica 17: Projekt – Ulaganje u visoko obrazovanje – Sveučilišni kampus Varaždin – faza 2	92
Tablica 18: Projekt – Ulaganje u visoko obrazovanje – Sveučilište Sjever	93
Tablica 19: Projekt – Tehnološki park Varaždin	93
Tablica 20: Projekt – Kamp i kupalište Cestica	94
Tablica 21: Projekt – Tematski zabavni park na lokaciji „Banjščina“	94

1. UVOD

Plan razvoja Varaždinske županije za razdoblje 2021. – 2027. (Plan razvoja) srednjoročni je akt strateškog planiranja od značaja za županiju kojim se definiraju posebni ciljevi za provedbu strateških ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije RH do kraja 2030. godine te sektorskih i višesektorskih strategija RH.

Plan razvoja utvrđuje strateški okvir razvoja Županije temeljem prethodno izrađene analize stanja te prepoznatih razvojnih potreba i potencijala. Sadrži i ključne strateške odrednice poput vizije, razvojnih prioriteta, posebnih ciljeva, mjera i strateških projekata. Sastoji se i od terminskog i financijskog plana, prikaza usklađenosti s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, sektorskim dokumentima i dokumentima prostornog uređenja, te okvira za praćenje i vrednovanje. Sadrži i posebne dodatke kao i ostale obvezne popratne dokumente.

Plan razvoja predstavlja okvir za usklađivanje razvojnih potreba u Županiji te se njime osigurava poveznica između europskih, nacionalnih i lokalnih razvojnih planova. Svrha Plana razvoja je usmjeravanje razvojnih procesa u Županiji s ciljem poboljšanja uvjeta za održivi razvoj, za povećanje sveukupne županijske konkurentnosti te za postizanje bolje kvalitete života stanovnika Varaždinske županije.

Zakonodavni okvir za izradu Plana razvoja čine Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17), Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18), Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/18), Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 6/19), Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19), Priručnik o strateškom planiranju i Dodatak Priručniku (svibanj 2020.) te Upute za izradu planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave.

Tijekom postupka izrade osigurana je usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030. godine, Nacionalnim planom oporavka i otpornosti, svim ostalim programskim dokumentima za financijsko razdoblje Europske unije 2021. – 2027. kao i s glavnim nacionalnim sektorskim strategijama te Županijskim prostornim planom i drugim planskim aktima Varaždinske županije i jedinica lokalne samouprave.

Nositelj izrade Plana razvoja za Varaždinsku županiju je Varaždinska županija, dok je Javna ustanova za regionalni razvoj Varaždinske županije koordinator izrade cjelokupnog procesa.

Plan razvoja zamjenjuje županijske razvojne strategije koje su se donosile u prethodnom razdoblju temeljem Zakona o regionalnom razvoju, pripadajućih podzakonskih akata te Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske do 2020. godine.

Plan razvoja je usklađen sa zakonodavnim i strateškim okvirom na razini Republike Hrvatske. Osigurana je usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030. godine, koja je krovni dokument i hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja i kojim se dugoročno usmjerava razvoj društva i gospodarstva u svim važnim pitanjima za Republiku Hrvatsku. Plan razvoja usklađen je s Nacionalnom razvojnom strategijom kroz sva četiri razvojna smjera: (1) Održivo gospodarstvo i društvo; (2) Jačanje otpornosti na krize; (3) Zelena i digitalna tranzicija; (4) Ravnomjeran regionalni razvoj.

Osim same usklađenosti s Nacionalnom razvojnom strategijom, planirani strateški projekti i aktivnosti obuhvaćeni Planom razvoja, usklađene su s dokumentima prostornog uređenja, Nacionalnim planom oporavka i otpornosti i ostalim programskim dokumentima za financijsko razdoblje Europske unije 2021. – 2027.

Plan razvoja Varaždinske županije izrađen je kroz participativni i partnerski pristup, koristeći sve oblike savjetovanja s glavnim dionicima i nadležnim tijelima JLP(R)S uz uključivanje gospodarskih udruženja i socijalnih partnera, akademske i znanstvene zajednice, organizacija civilnog društva te zainteresirane zajednice. Navedeno uključuje sastanke i radionice radnih skupina, rasprave putem Partnerskog vijeća i provedbu postupka javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.

U tu svrhu osnovana je radna skupina sa šest podskupina (tematskih radnih skupina) i to za:

1. Gospodarstvo
2. Infrastrukturu i prostorno uređenje
3. Obrazovanje i sport
4. Poljoprivredu i zaštitu okoliša
5. Turizam i kulturu
6. Zdravstvo i socijalnu skrb

Osnivanjem navedenih radnih tijela omogućeno je uključivanje privatnog, javnog i civilnog sektora u upravljanje regionalnim i lokalnim razvojem. Partnerstvo i participativni pristup doprinijelo je prepoznavanju zajedničkih razvojnih prioriteta različitih dionika, stvaranju mogućnosti za poticanje i ubrzanje društveno-gospodarskog razvoja i uspostavi integriranog razvoja uvažavanjem problema i potreba različitih kategorija dionika regionalnog razvoja.

Prilikom rada na izradi Plana razvoja, sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, poštovana su i načela točnosti, učinkovitosti i djelotvornosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat, transparentnosti i održivosti.

Tijekom izrade Plana razvoja proveden je postupak prethodnog vrednovanja Plana razvoja sukladno Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja ("Narodne novine", br.66/2019) kojim se detaljnije uređuje provedba Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH ("Narodne novine", br. 123/2017), a kojim je propisano da akti strateškog planiranja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade tijekom provedbe (srednjoročno vrednovanje) i nakon provedbe (naknadno vrednovanje). Sukladno tome, donesena je Odluka o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Varaždinske županije za razdoblje od 2021.- 2027. godine nastavno na koju su osnovani Odbor za vrednovanja Plana razvoja i Tim za vrednovanje. Za postupak prethodnog vrednovanja Plana razvoja podugovoren je vanjski stručnjak MARA .d.o.o.

2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Vizija razvoja Varaždinske županije daje sliku željenog stanja u srednjoročnom razdoblju, a usklađena je s vizijom definiranom u Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. koja predstavlja ključan hijerarhijski nadređeni akt strateškog planiranja. Vizija predstavlja okvir za razvojno usmjerenje županije temeljen na prepoznatim potencijalima i potrebama županije uvažavajući nadolazeće globalne razvojne trendove. Na temelju analize stanja, rezultata provođenja prijašnjih strategija te SWOT analize utvrđena je vizija Varaždinske županije koja glasi:

Varaždinska županija je u 2027. godini
pametna i kreativna regija snažnog gospodarstva koja osigurava obrazovanje
dostupno svima, te čuva i njeguje svoju baštinu,
zelena i održiva regija koja osigurava zdrav okoliš i hranu te energetske sigurnost,
zdrava, aktivna i uključiva regija koja brine za dobrobit svojih stanovnika.

Vizija razvoja Varaždinske županije usklađena s nacionalnim vrijednostima i načelima, usmjerena je prema ključnim područjima intervencije na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, jasno opisujući željeno postignuće te potiče na ostvarenje. U nastavku su osnovni elementi kojima se približe opisuje vizija kojom Varaždinska županija nastoji postati:

- Županija koja spaja nove tehnologije, inovacije i kreativnosti za razvoj konkurentnog, tehnološki naprednog i izvozno orijentiranog gospodarstva (temeljenog na znanju i inovacijama)
- Županija koja pruža obrazovanje dostupno svima s naglaskom na razvoj pametnih vještina (prikladnih za nadolazeću gospodarsku i digitalnu tranziciju)
- Županija koja gradi svoju prepoznatljivost na tradiciji, prirodnom i kulturnom naslijeđu te stvaralačkoj kreativnosti stanovnika
- Županija koja čuva i njeguje svoju kulturnu baštinu i običaje, promiče kulturnu raznolikost i podupire kulturne i kreativne sektore
- Županija koja se prilagođava potrebama svojih stanovnika te razvija pametne i održive lokalne sredine
- Županija koja svojim stanovnicima osigurava zdrav okoliš, čisti zrak i vodu te zdravu i pristupačnu hranu
- Županija koja osigurava kvalitetniji i dostupniji (javni) prijevoz svim stanovnicima promicanjem učinkovite, sigurne i održive prometne politike
- Županija koja brine o sigurnosti građana i radi na jačanju sigurnosnog okruženja u županiji
- Županija koja brine o zdravlju i socijalnom blagostanju svojih stanovnika
- Županija koja pruža više mogućnosti za mlade i njihovo sudjelovanje u svim područjima društva

Ostvarenjem ove vizije nastoji se osigurati kvalitetan razvoj i kontinuirani napredak županije koji se temelji na principima održivog razvoja, a prije svega na očuvanju prirodnog i kulturnog bogatstva te kojim se stvara kvalitetno i ugodno mjesto za život budućim generacijama.

Na temelju ovako definirane vizije, razrađen je strateški okvir Plana razvoja zajedno s prioritetnim područjima razvoja, posebnim ciljevima i pripadajućim razvojnim mjerama.

3. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

U ovom poglavlju daje se sažet pregled prepoznatih potreba i potencijala Varaždinske županije na temelju opsežne analize stanja koja se nalazi u Prilogu 2. Plana razvoja.

3.1. Društvo

Demografija

Varaždinska županija nalazi se na krajnjem sjevernom dijelu Republike Hrvatske, gdje graniči s Republikom Slovenijom na sjeverozapadu, Međimurskom županijom na sjeveroistoku, Koprivničko-križevačkom županijom na jugoistoku, Zagrebačkom županijom na jugu te Krapinsko-zagorskom županijom na jugozapadu. Značajno obilježje geografskog položaja Varaždinske županije je i blizina granice Republike Austrije i Republike Mađarske. Položaj Županije ima veliki prometni i geopolitički značaj jer se u ovom prostoru križaju dva važna prometna koridora.

Varaždinska županija administrativno je podijeljena na 6 gradova i 22 općine. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, Varaždinska županija ima 159.487 stanovnika, što čini 4,12% ukupnog stanovništva Hrvatske (3.871.833). Sjedište županije je grad Varaždin sa 43.782 stanovnika (Popis stanovništva 2021.). U razdoblju od 1991. do 2011. godine ukupni se broj stanovnika smanjio za 11.902 osobe, odnosno 6,34% dok se u razdoblju od 2011. do 2021. godine ukupni broj stanovnika smanjio za 16.464 osobe, odnosno 9,36%.

Gustoća naseljenosti u Varaždinskoj županiji rezultatima popisa stanovništva iz 2021. godine iznosi 126,43 st/km², što je znatno iznad prosjeka gustoće naseljenosti Republike Hrvatske (68,41 st/km²) te isto tako iznad prosjeka EU (105,7 st/km²). Najgušće je naseljen Grad Varaždin (736,45 st/km²).

Prosječna starost stanovništva u Varaždinskoj županiji povećala se u 2011. godini (41,2) u odnosu na 2001. godinu (39).¹ Broj stanovnika od 60 i više godina (44.984) povećao za 4.901 stanovnika a broj stanovnika mlađih od 20 godina (30.413) smanjio za 6.934 stanovnika. U Varaždinskoj županiji je također prisutan veći broj odseljenih u odnosu na doseljene. Iseljavanje stanovništva dodatno doprinosi negativnim demografskim trendovima. Prevladavaju kućanstva s 2 člana (22,36%), i samačka kućanstva (20,42%) s time da se broj samačkih kućanstava povećao u odnosu na 2001. godinu.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, Hrvati čine 97,18% (154.989) u ukupnom stanovništvu. Ukupan broj pripadnika nacionalnih manjina čini 1,99 %.

Varaždinska županija ima izrazito velik broj malih naselja te vrlo disperzivnu naseljenost. Prevladavaju naselja do 1.000 stanovnika, u kojima živi gotovo polovica ukupnog stanovništva Županije.² Koncentracija stanovništva u gradskim naseljima u Varaždinskoj županiji stoga je znatno niža od prosjeka Republike Hrvatske. Naselja su pretežito ruralnih obilježja.

Varaždinska županija je prema svim pokazateljima već dugi niz godina suočena s procesom negativnih demografskih kretanja. Vrlo je izraženo demografsko starenje koje ima brojne negativne učinke, primjerice na produktivnost, niži ekonomski rast, manjak radne snage te veći teret na radno-aktivno stanovništvo. Dodatno, posljednjih je nekoliko godina prisutno i veće iseljavanje stanovništva.

¹ DZS; Statistička izvješća 1468/2012.

² Prosjek Republike Hrvatske je 1/3 od ukupnog broja stanovnika, tj. 1/3 ukupnog stanovništva RH živi u naseljima koja imaju do 1.000 stanovnika.

Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

U Varaždinskoj županiji djeluju četiri centra za socijalnu skrb sa sjedištima u Varaždinu, Ivancu, Novom Marofu i Ludbregu te postoji razvijena mreža socijalnih ustanova, kao i drugih pružatelja socijalnih usluga.

U 2020. godini zabilježeno je smanjenje evidentiranih korisnika zajamčene minimalne naknade/pomoći za uzdržavanje, no povećao se broj korisnika doplatka za njegu i pomoć te broj osoba koje su ostvarile pravo na osobnu invalidninu.

Uz osam velikih domova socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe, od čega je jedan županijski dom te sedam domova kojima su osnivači privatne osobe, na području Varaždinske županije postoje i dva doma za smještaj odraslih osoba s mentalnim oštećenjima, jedan dom te dvije udruge za osobe s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima, jedan dom za djecu s problemima u ponašanju u Ivancu, te jedan dom za žrtve obiteljskog nasilja Utočište Sv. Nikola. U Varaždinskoj županiji razvijena je mreža malih obiteljskih domova, smještajnog kapaciteta do 20 kreveta za starije i nemoćne te odrasle osobe s mentalnim oštećenjima čiji broj kontinuirano raste. Izvaninstitucionalnu skrb, starijim i nemoćnim osobama pružaju tri udruge dok pomoć u kući starijim osobama i osobama s invaliditetom pruža jedna udruga na području Varaždinske županije.³

Unatoč evidentiranim kapacitetima Varaždinska županija ne raspolaže s dovoljnim smještajnim kapacitetima starije i osobe otežane funkcionalne sposobnosti i narušenog zdravstvenog stanja u ustanovama za rehabilitaciju i dugotrajnu skrb, a nedostaje i bolja organizacija resursa i integracija sustava dugotrajne skrbi na razini zajednice i skrbi u kući, čime bi se znatno unaprijedila kvaliteta skrbi i života pacijenata, ali i išlo u korak s europskim trendovima deinstitucionalizacije.

Na području Varaždinske županije razvijeno je udomiteljstvo i to za smještaj djece bez adekvatne roditeljske skrbi te u manjem dijelu i za osobe starije životne dobi. Iako Varaždinska županija ima razvijeno udomiteljstvo za djecu u usporedbi s ostatkom RH, nedostaje sustavna podrška djeci koja izlaze iz udomiteljstva i osamostaljuju se. Većina mladih se oslanja na svoje udomitelje, a jedan dio mladih koristi stambene zajednice koje su utemeljene od strane civilnog društva na području Varaždinske županije. Potreban je veći angažman u osiguranju stambenog zbrinjavanja mladih koji izlaze iz udomiteljskih obitelji ali i suradnji sa svim dionicima, posebice organizacijama civilnog društva udomitelja u provedbi aktivnosti senzibilizacije javnosti i potpore udomiteljima, kako bi se osiguralo pružanje što kvalitetnije skrbi djeci.

U području socijalne skrbi posebno se ističu udruge s područja županije koje svojim aktivnostima i programima vode brigu o socijalno osjetljivim skupinama društva, prvenstveno osobama starije životne dobi i umirovljenicima, osobama s invaliditetom kao i djeci s posebnim potrebama a čiji se programi sufinanciraju od strane lokalne i regionalne samouprave.

U području razvoja socijalnih usluga u zajednici znatno je izražena potreba za kontinuiranim razvojem postojećih institucijskih i izvan institucijskih usluga kao i novih usluga te unapređenjem ljudskih kapaciteta koji pružaju navedene usluge. Navedene usluge prvenstveno su namijenjene socijalno osjetljivim skupinama društva, odnosno osobama starije životne dobi i umirovljenicima, osobama s invaliditetom, osobama u riziku od siromaštva te djeci i mladima s poteškoćama u razvoju.

U 2019. godini evidentirano je 403 **djece, maloljetnika i mlađih punoljetnika s poteškoćama u ponašanju**. Rad sa djecom i mladima s poremećajima u ponašanju odvija se u podružnici Centra za socijalnu skrb Varaždin – Podružnici obiteljski centar, zatim Odjelu za prihvrat djece i mladeži s

³ Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Varaždinske županije, 2020. godina

poremećajima u ponašanju CZSS Varaždin, ostalim centrima za socijalnu skrb, ambulanti za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju, te izvanbolničko liječenje ovisnika, domovima zdravlja (obiteljska medicina), prekršajnim, općinskim i županijskim sudovima, no navedeno nedovoljno pokriva potrebe rada s ovom skupinom. Djeca s većim intenzitetom poteškoća u ponašanju se smještaju u Odgojnom dom Ivanec, jedinoj takvoj ustanovi na području Varaždinske županije, koja pruža usluga smještaja, odgoja i obrazovanja djeci i mladima sa poremećajima u ponašanju.⁴ Također, utvrđena je potreba za razvojem novih socijalnih usluga namijenjenih podršci roditeljstvu i obitelji te prevenciji institucionalizacije djece i mladih, zaustavljanja i sprječavanja nasilničkog ponašanja u obitelji i bolje integracije korisnika u život zajednice.

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, u Varaždinskoj županiji živi 24.188 **osoba s invaliditetom** te one čine 14,6% ukupnog stanovništva županije. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 11.060 (46%), je u dobnoj skupini 20-64 godina. Moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama, a u udjelu od 11% prisutan je i u dječjoj dobi (0-19 godina).

Najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom ima završenu srednju školu, njih 2.224 ili 81,2% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom (2.740). Iz Varaždinske županije, u Hrvatski registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 2.306 osoba s time da je veći broj muških osoba (64%). Višestruka oštećenja, oštećenja govorno-glasovne komunikacije i specifične teškoće učenja te intelektualna oštećenja, najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja.⁵ U Varaždinskoj županiji živi 1.427 branitelja s invaliditetom te 99 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća.

Postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu Varaždinske županije čini 22,8%,⁶ uz trend stalnog povećavanja zbog sve dužeg životnog vijeka i niske stope nataliteta. S obzirom na visok udio **osoba treće životne dobi**, županija od 2002. godine financira program pomoći u kući koji provodi Društvo Crvenog križa Varaždinske županije. Povećanje udjela starije populacije dovodi do toga da će sve više ljudi trebati pomoć i skrb u starijoj životnoj dobi stoga razvoj novih usluga skrbi, poput usluge dnevnog boravka, dobiva na važnosti i javlja se potreba osnaživanja koncepta aktivnog starenja, koji podrazumijeva podizanje kvalitete njihova života poboljšanjem postojećih socijalnih usluga, osmišljavanjem novih, kao i osiguranjem kvalitete usluga i aktivnosti koje će im omogućiti zdrav, aktivan i ispunjen život. Prema podacima Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u periodu od 2011. do 2018. godine broj korisnika institucionalnog smještaja u Varaždinskoj županiji povećao se za 15,5%, a broj zahtjeva za smještajem je u stalnom porastu. Obzirom na povećane potrebe nužno je raditi na povećanju kapaciteta za institucionalni i izvaninstitucionalni smještaj osoba treće životne dobi posebice za nepokretne starije osobe i osobe s invaliditetom kojima je često ova usluga u domovima u javnom vlasništvu nedostupna zbog popunjenosti kapaciteta (povoljnija cijena smještaja).

Jedan od relevantnih pokazatelja rizika od siromaštva odnosi se na udio primatelja socijalnih pomoći u ukupnom broju stanovnika županije, a po tom pokazatelju Varaždinska županija u 2019. godini bilježi nešto manji udio (1,27%) nego što je državni prosjek (1,4%). U Varaždinskoj županiji postoji pet **skupina u riziku od siromaštva**. To su djeca, beskućnici, stari i nemoćni te osobe s invaliditetom. Problem je također što je u Županiji čak 17,7% stanovništva starije od 65 godine te time radno neaktivno, što ih čini osjetljivom skupinom i skupinom u viskom riziku od siromaštva.⁷

⁴ Centar za socijalnu skrb Varaždin, 2020. godina; Akcijski plan socijalnih usluga za 2014. godinu za Varaždinsku županiju

⁵ https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2021/10/Invalid_2021.pdf

⁶ www.dzs.hr; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.; Stanovništvo prema spolu i starosti

⁷ www.dzs.hr; Popis stanovništva; Stanovništvo prema spolu i starosti

S ciljem pružanja pomoći i podrške beskućnicima i osobama u riziku od beskućništva na području grada Varaždina osnovano je prenočište za beskućnike te se osigurava prehrana korisnika. Prema procjeni, broj evidentiranih beskućnika na području grada Varaždina kreće se između 25-30 osoba u 2020. godini.⁸ Provodi se i projekt Socijalne samoposluge u čijoj evidenciji korisnika je 1.200 kućanstava od kojih njih 240 do 250 mjesečno dolazi po pakete pomoći

Unatrag nekoliko godina prepoznata je još jedna skupina osoba koje su u visokom riziku od socijalne isključenosti naziva NEET⁹. Mladi koji pripadaju ovoj skupini su teško zapošljivi te su zbog toga izloženi riziku od siromaštva i neizvjesne budućnosti.

Osim toga, sve je izraženije energetske siromaštvo u EU i u Hrvatskoj. U Hrvatskoj ne postoji definicija energetske siromaštva niti su do sada utvrđeni opći kriteriji odnosno metodologija za utvrđivanje energetske siromaštva, međutim može se reći da kada troškovi za energiju predstavljaju više od 10% prihoda kućanstva tada se smatra da je kućanstvo u riziku od energetske siromaštva. Energetske siromaštvo je kompleksan problem koji zahtijeva interdisciplinarni pristup različitih sektora poput energetike, sustava socijalne skrbi, zdravstvenog sustava i drugih.

Svim navedenim skupinama u riziku od siromaštva potrebna je sustavna podrška u svrhu prevladavanja nepovoljnih životnih prilika, kriznih situacija i bolje integracije u život zajednice, te osiguranje bolje dostupnosti socijalnih usluga.

Broj **hrvatskih branitelja** prema registru Ministarstva obrane na području Varaždinske županije u 2022. godini iznosi 15.423. Zbog velikog broja ljudi koji su bili izloženi ratnom stresu uočena je potreba za organiziranijom emocionalnom podrškom, socijalnom i psihološkom pomoći ratom traumatiziranim osobama. Uz stariju životnu dob sve izraženije postaju i zdravstvene potrebe, a dugotrajna izloženost ratnim iskustvima rezultirala je time da je braniteljska populacija postala podložnija lošoj kvaliteti života i lošijem zdravstvenom stanju od ostatka populacije. Stoga je potrebno u cilju zaštite i očuvanja njihovog zdravlja razvijati posebne zdravstvene programe i preventivne aktivnosti usmjerene na rano otkrivanje bolesti i promovirati zdrave stilove života. Većinu aktivnosti kojima se pruža podrška braniteljima i njihovim obiteljima provode organizacije civilnog društva. Obzirom na sve izraženije potrebe nužno je jačati kapacitete navedenih organizacija te osigurati sustavnu potporu na županijskoj i lokalnoj razini.

Zdravstvo

Ukupan broj osiguranika u Varaždinskoj županiji, u 2020. godini je iznosio 151.815 osoba što je 16.330 osiguranika više nego u 2019. godini. U 2020. godini, ostvareno je 5,03% više kontakata odnosno posjeta u djelatnosti opće/obiteljske medicine nego u 2019. godini no 5,1% manje specijalističko-konzilijarnih pregleda u stalnim i povremenim specijalističkim ordinacijama.

Primarna zdravstvena zaštita ostvaruje se kroz tri ustanove, Dom zdravlja Varaždinske županije, Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije i Zavod za hitnu medicinu Varaždinske županije, kojima je osnivač Varaždinska županija te privatnu praksu iz obiteljske medicine, pedijatrijske i ginekološke djelatnosti, Ljekarnu Varaždinske županije te ljekarne u privatnom vlasništvu. Unutar sustava zdravstvene zaštite, na primarnoj razini, djeluju stručni medicinski timovi čiji se broj u većini slučajeva razlikuje, odnosno manji je od potrebnog broja timova, utvrđenog Mrežom javne zdravstvene službe.

⁸ Grad Varaždin, 2020. godina

⁹ Status NEET (Not in Education, Employment or Training) obuhvaća mlade od 15-24 godina koji nisu u obrazovanju, izobrazbi ili zaposlenju

Prema podacima Zavoda za hitnu medicinu Varaždinske županije postoji veliki nedostatak znanja općeg stanovništva o pružanju pomoći i postupanja prilikom hitnih stanja prije dolaska timova hitne pomoći što za sobom povlači visoku incidenciju loših ishoda u reanimiranih bolesnika. Osim navedenog javlja se problem nejednake dostupnosti timova hitne medicinske pomoći unutar područja Varaždinske županije. Područje Varaždinske županije ima 4 centra (Ivanec, Varaždin, Novi Marof i Ludbreg), a udaljavajući se od tih centara povećava se i vrijeme potrebno do dolaska tima hitne pomoći bolesniku. Također, vozila HMS-a nisu opremljena suvremenom opremom koja bi rezultirala smanjenjem nepotrebnih odlazaka u bolnicu.

Sekundarna razina zdravstvene zaštite ostvaruje se kroz Opću bolnicu Varaždin te kroz Specijalnu bolnicu za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice i zdravstvene ustanove – jedinice privatne prakse. Opća bolnica Varaždin raspolaže s 934 kreveta za potrebe bolničkog liječenja bolesnika, dok je kapacitet Specijalne bolnice 677 kreveta. S 9,70 postelja na 1.000 stanovnika Varaždinska županija je na vrhu po najpovoljnijem omjeru postelja i broja stanovnika. Prosjek na razini RH je 5,69 postelje

Specijalna bolnica Varaždinske Toplice raspolaže kapacitetima u kojima se aktivno pružaju i planiraju razvijati te dalje unaprjeđivati zdravstvene usluge, kao i usluge zdravstvenog turizma.

Obzirom na tendenciju smanjenja broja dana liječenja u bolnicama te jačanja primarne zdravstvene zaštite i prevencije bolesti, liječenje je potrebno što prije i u što većoj mjeri preusmjeriti prema nižim razinama pružanja zdravstvene zaštite, odnosno s akutnog stacionarnog liječenja prema dnevnom bolničkom liječenju. Navedeno podrazumijeva rješavanje većine zdravstvenih problema na primarnoj razini zdravstvene zaštite uz smanjenje upućivanja u specijalističko – konzilijarnu djelatnost, poticanje aktivnosti preventivne zdravstvene zaštite, samozaštite te jačanje zdravstvene zaštite u zajednici.

U većini zdravstvenih ustanova prosječni vijek upotrebe opreme (vozila, medicinsko-tehnička oprema) procjenjuje se na oko 15 godina, dok se prosječna starost infrastrukture procjenjuje na 40 godina. Zbog zastarjelosti opreme javlja se problem nedovoljne mogućnosti osiguravanja suvremenog zdravstvenog prostora i suvremene medicinske opreme koja prati tehnologiju razvoja medicine. Iako se unatrag nekoliko godina provode značajna ulaganja u zdravstvene ustanove, navedeni podaci ukazuju da su i dalje potrebna kapitalna ulaganja u opremu i u infrastrukturu koja mogu poboljšati uvjete za rad i otvoriti velike mogućnosti za profesionalni napredak zdravstvenih radnika što će zasigurno pozitivno utjecati na kvalitetu zdravstvene zaštite, ali i na motivaciju liječnika da ostanu u RH. Naime, usporedbom specijaliziranih zdravstvenih kadrova po županijama Varaždinska županija se nalazi među županijama s manjim brojem liječnika, stomatologa i farmaceuta, a također je ispod prosjeka RH. Bez odgovarajućeg broja liječnika i stomatologa te farmaceuta nemoguće je podizati kvalitetu zdravstvene zaštite, a to se osobito odnosi na preventivne mjere u zdravstvenoj zaštiti.

Također postoji potreba za integriranjem zdravstvenih informacija i uspostavljanjem komunikacije između svih razina zdravstvene zaštite (primarna, sekundarna, tercijarna) te između zdravstvenog sustava i pacijenata.

U Varaždinskoj županiji od bolesti cirkularnog sustava umire najveći broj ljudi s udjelom od 41,32% u razdoblju tri promatrane godine. Na drugom je mjestu smrtnost od novotvorina s udjelom od 22,74%, slijede ih smrtnost uzrokovana novom bolesti, korona virusom (COVID-19) s udjelom od 11,8%, zatim endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma s udjelom od 6,56% te otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzorka s udjelom od 4,20%. Navedeni zdravstveno-statistički pokazatelji i unapređenje njihova praćenja čine osnovu za usmjeravanje potrebnih javnozdravstvenih mjera za zaštitu, očuvanje i unapređenje zdravlja stanovništva. U cilju zaštite, očuvanja i unapređenja zdravlja, od osobite je važnosti promicanje zdravih stilova života, razvijanje pravilnih prehrambenih navika, utjecanje na povećanje tjelesne aktivnosti, promicanje edukacije o načinu borbe sa stresom i nasiljem

na radu te ukazivanje na štetnost raznih oblika ovisnosti. Poticanjem razvijanja zdravih stilova života utječe se na kvalitetu i dužinu trajanja života, smanjenje pojavnosti kroničnih nezaraznih bolesti kao i nekih malignih oboljenja. Obzirom na gospodarsku i demografsku specifičnost županije, dodatno je potreban naglasak na zaštitu mentalnog zdravlja te prevenciju ozljeda u domaćinstvu i poljoprivredi za starije osobe. Prevencija bolesti se provodi kroz sustav primarne zdravstvene zaštite i kontinuiranih javnozdravstvenih kampanja u suradnji s lokalnom zajednicom, a u skladu s nacionalnim preventivnim programima. Odaziv na preventivne programe malignih bolesti je ispod željenog, stoga prostora za unaprjeđenje preventivnih programa i inicijativa usmjerenih na najčešće uzroke smrti još uvijek ima.

Na području Varaždinske županije velika je važnost posvećena palijativnoj skrbi te ulaganju u razvoj sustava palijativne skrbi, posebno kroz Opću bolnicu Varaždin, Službu za produženo liječenje i palijativnu skrb Novi Marof s ciljem osiguravanja što boljih medicinskih uvjeta za njegu i skrb za bolesnike palijativne medicine. Također, djelatnost palijativne skrbi organizirana je u Domu zdravlja Varaždinske županije, a obavlja ju jedan mobilni palijativni tim te koordinator palijativne skrbi (medicinska sestra). Županija osigurava sredstva za rad Projektnog tima za palijativnu skrb, nabavu opreme za posudionicu pomagala te održavanje računalnog programa koji omogućava funkcionalni sustav palijativne skrbi u Varaždinskoj županiji. Na području Varaždinske županije je u razdoblju od 2017. - 2019. godine umrlo 6.663 osoba, od čega 2.705 osoba kojoj je bila potrebna palijativna skrb prema minimalnoj procjeni potreba za palijativnu skrb. U tom razdoblju prepoznato je tek 624 osoba s potrebom za palijativnom skrbi i prijavljeno u Županijski registar potrebe za palijativnom skrbi. Institucionalni kapaciteti za pružanje palijativne skrbi nisu zadovoljavajući te postoji potreba za sveobuhvatnom implementacijom palijativne skrbi i bolja koordinacija palijativne skrbi. Osnovna problematika je neprepoznavanje ili kasno prepoznavanje potrebe za palijativnom skrbi obzirom da su pacijenti većinom prepušteni sami sebi te nisu upoznati s tijekom svoje bolesti i mogućnostima planiranja skrbi i prevencije određenih situacija.

Na području zdravstvene zaštite djece romske nacionalnosti provode se sve mjere zdravstvene zaštite prema planu i programu HZJZ-a. Kroničan problem je neprocijepljenosti do polaska u školu, a većina cjepiva se ne uspijeva nadoknaditi zbog nedostatka suradnje roditelja ili nemogućnosti dolaska u ambulantu školske medicine. Također, veliki problem predstavlja nepoznavanje hrvatskog jezika, neredovito polazanje i ne polazanje predškole te općenito nepripremljenost za škole.

Obrazovanje

Na području Varaždinske županije u 2021. godini djeluje ukupno 44 dječja vrtića, od kojih 32 samostalnih dječjih vrtića, te 12 dječjih vrtića s jednom ili više podružnica. Gradovi i općine su osnivači 19 dječjih vrtića, vjerske zajednice su osnivači 3 dječja vrtića, a u privatnom vlasništvu je 22 dječjih vrtića.¹⁰ Osim dječjih vrtića, djelatnost **predškolskog odgoja i obrazovanja** obavlja se u osnovnim školama i pri udrugama (programi predškole i kraći sportski programi). Ukupan broj djece uključene u predškolski odgoj se kontinuirano povećava, kao i broj samih vrtića. Polovica JLS-a s područja Varaždinske županije donijela je plan mreže dječjih vrtića na svom području, no unatoč tome mnoge predškolske ustanove nisu usklađene su sa zahtjevima Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe. Većina JLS-a s područja Varaždinske županije stoga ima u planu ulaganje u izgradnju novih ili proširenje postojećih dječjih vrtića, sukladno prostorno-planskoj dokumentaciji, utvrđenim potrebama i raspoloživim proračunskim sredstvima. Kada govorimo o gradovima u Varaždinskoj županiji, većina predškolskih ustanova uz osnovne programe, pruža i dodatne programe

¹⁰ Podaci su prikupljeni temeljem upitnika. Svih 28 jedinica lokalne samouprave je dostavilo ispunjeni upitnik.

te programe za djecu s poteškoćama u razvoju, no gotovo više od polovice općina nema infrastrukturu prilagođenu djeci s poteškoćama u razvoju. Postoji velika potreba za stručnim osobama za rad s djecom s poteškoćama u razvoju, budući da gotovo svi JLS-i nemaju dovoljan broj stručnog osoblja.

U Županiji djeluju 33 matične osnovne škole, te 30 područnih škola kojima je osnivač Županija, 7 osnovnih škola kojima je osnivač Grad Varaždin te jedna katolička osnovna škola čiji je osnivač Hrvatska provincija uršulinki Rimske unije iz Zagreba. **Osnovnoškolsko obrazovanje** provodi se i u sklopu Centra za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“, namijenjenom učenicima s posebnim potrebama, zatim u umjetničkim školama – Glazbenoj školi u Varaždinu, područnim odjelima u Lepoglavi, Ivancu, Cestici i Varaždinskim Toplicama, Osnovnoj školi Ludbreg u umjetničkom odjelu i Osnovnoj školi Novi Marof u umjetničkom odjelu. Nastava za djecu s posebnim potrebama organizira se i u školama u Ludbregu, Varaždinskim Toplicama i Novom Marofu te za djecu koja su na liječenju u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice.

Varaždinska županija kontinuirano ulaže u poboljšanje kvalitete uvjeta obrazovanja, a porast kvalitete rada omogućen je i organizacijom rada u jednoj smjeni u 94% osnovnoškolskih ustanova na području Županije. Time je stvorena i mogućnost provođenja cjelodnevnog boravka u školi, koji se realizira u 22 osnovne škole kojima je osnivač Varaždinska županija. S obzirom da obrazovni programi još uvijek nisu u potpunosti prilagođeni cjelodnevnom boravku djece u školama, mogućnost cjelodnevnog boravka u školama se ne koristi u potpunosti. Opremljenost škola (postojanje informatičke opreme, opremljenost učionica i kabineta nastavnim pomagalicama i didaktičkom opremom, sportskih dvorana i sl.), je na dobroj razini, prema procjenama 60%. Stručna osposobljenost nastave iznosi oko 90%, no uočen je potencijal za unapređenje vještina nastavnog i nenastavnog osoblja u području rada s darovitim učenicima. U nekim školama predstavlja problem izvođenje nastave iz određenih predmeta zbog nedostatka dovoljnog broja nastavnika. Također, problem je i nedovoljan broj stručnjaka koji ne rade izravno u nastavi (pedagozi, psiholozi i defektolozi).

Za učenike se osigurava besplatni prijevoz do škole, zatim pomoćnici u nastavi za učenike s teškoćama u razvoju, te besplatni školski obroci za učenike u riziku od siromaštva iz županijskog, nacionalnog i EU izvora. Također se osigurava prehrana i produženi boravak za učenike pripadnike romske nacionalne manjine u tri škole.

Na području Županije djeluje 13 srednjih škola, kojih je osnivač Županija, 2 privatne srednje škole (Privatna varaždinska gimnazija s pravom javnosti, Prva privatna gimnazija s pravom javnosti Varaždin) te srednja škola kojoj je osnivač vjerska zajednica (Srednja škola u Maruševcu s pravom javnosti, Maruševac). Sve **srednje škole**, osim Gospodarske škole Varaždin i Medicinske škole Varaždin, imaju organiziranu nastavu u jednoj smjeni. U strukovnim sektorima srednjih škola postoji suradnja gospodarstva i srednjih škola u planiranju potreba za radnom snagom i poticanja upisa u određena zanimanja – građevinarstvo, turizam i ostala deficitarna zanimanja. Ipak pojedini programi nisu u potpunosti usklađeni s potrebama tržišta rada s obzirom da se prema preporukama za obrazovnu politiku koje izrađuje HZZ određeni programi trebaju smanjivati.

Varaždinska županija osigurava sufinanciranje prijevoza za redovite učenike srednjih škola koji pohađaju srednju školu na području županije, a imaju mjesto prebivališta, odnosno boravišta udaljeno od mjesta škole najmanje pet kilometara. Prije uvođenja ove potpore čak 30% mladih nije nastavljalo svoje srednjoškolsko obrazovanje zbog nemogućnosti roditelja da iz redovnih primanja izdvajaju značajna sredstva za prijevoz, a svaki drugi bio je s ruralnog područja. U školskoj godini 2019./2020. upisano je ukupno 99,47% učenika koji su imali pravo upisa u srednju školu (uključujući i gradske škole). Stipendije za učenike i studente namijenjene su za utvrđena zanimanja od posebnog interesa za Županiju, za nadarene studente, za učenike i studente loših socio-ekonomskih prilika, za učenike

poljoprivrednih zanimanja za deficitarna zanimanja u turizmu i ugostiteljstvu. Za potrebe smještaja učenika u Gradu Varaždinu postoji jedan Učenički dom, čija se popunjenost kreće oko 96,92%. Postoji potreba za obnovom i opremanjem. Za učenike Srednje škole u Maruševcu omogućen je smještaj u Učeničkom domu u Maruševcu čija popunjenost iznosi 58,47%. Dom za mladiće je novoizgrađen 2018. godine dok Učenički dom za djevojke hitno zahtjeva adaptaciju.

Kroz **centre izvrsnosti** radi se s učenicima osnovnih i srednjih škola koji žele proširiti svoja znanja i vještine, a s njima rade vrsni predavači u moderno opremljenim praktikumima. Svim učenicima osiguran je prijevoz i prehrana. Pri srednjim školama osnovano je trenutno 13 centara izvrsnosti. Rezultati rada s učenicima kroz centre izvrsnosti najbolje se vide ostvarivanjem zavidnih rezultata koje ostvaruju učenici polaznici centara na natjecanjima učenika. Centri izvrsnosti Varaždinske županije odlukom ECHA-e promovirani su u Europski centar za darovite, jedini takav u Republici Hrvatskoj te jedan od 25 Europskih centara za darovite koliko ih djeluje širom svijeta. Centre izvrsnosti pohađa oko 846 učenika s kojima radi cca 168 mentora. Pri srednjim školama uspostavljeni i u fazi pripreme početka rada su strukovni centri izvrsnosti za: elektrotehniku, strojarstvo, turizam te tekstil i kožu.

Ukupan broj studenata na visokoškolskim ustanovama na području Varaždinske županije iste je akademske godine iznosio 5.619. U županiji djeluju sljedeće **visokoškolske ustanove**: Fakultet organizacije i informatike Varaždin (FOI) i Geotehnički fakultet Varaždin u sastavu Sveučilišta u Zagrebu, ispostave Tekstilno-tehnološkog fakulteta u Zagrebu i Sveučilište Sjever u Varaždinu te Adventističko teološko visoko učilište u Maruševcu. U navedenim visokoškolskim ustanovama organizirani su preddiplomski i diplomski i sveučilišni studiji, stručni studiji, poslijediplomski doktorski studij (samo na FOI-ju) te poslijediplomski specijalistički studiji. Pojedine visokoškolske ustanove na području Varaždinske županije suočavaju se s nedostatkom prostora i neodgovarajućim prostornim uvjetima (nemogućnost zadovoljavanja uvjeta s obzirom na djelatnost, broj studenata i sl.). Ovaj problem posebno je izražen kod FOI-a koji trenutno djeluje na dvije neadekvatne lokacije. Veliki interes studenata za ovaj fakultet te veliki broj upisanih studenata kao i bogata projektna aktivnost fakulteta, zahtijevaju veći prostor za nastavu, rad studenata, istraživačke Laboratorije te Centre Fakulteta. Dodatno, na području županije je prisutna nezadovoljavajuća razina transfera znanja i tehnologija iz visokog školstva u javni i privatni sektor i nedostatak prostornih kapaciteta za znanstveno-istraživački rad.

U Varaždinu djeluje jedan od najnovijih i najsuvremenije opremljenih studentskih domova sa 600 ležajeva te novootvoreni Studentski restoran čime je znatno povećana kvaliteta smještaja i prehrane studenata u županiji. Ujedno, Županija provodi program stipendiranja redovnih studenata s područja Varaždinske županije. Svi redoviti studenti s područja Varaždinske županije ostvaruju i pravo na sufinanciranje troškova prijevoza, ovisno o području na kojem studenti studiraju Unatoč tome, ističe se problem dnevnih migracija studenata i njihovo sudjelovanje u društvenim aktivnostima zbog nepostojanja adekvatnog sustava javnog prijevoza odnosno trenda ukidanja autobusnih linija i nepovezanosti s većim gradskim centrima, posebice rubnim dijelovima Županije.

U županijskim odgojno-obrazovnim ustanovama pruža se obrazovanje za više od 60 obrazovnih područja i niz programa u redovitom procesu, jednako tako za obrazovanje i osposobljavanje odraslih. U okviru **cjeloživotnog učenja** izdvaja se djelatnost Pučkih otvorenih učilišta Varaždin, Novi Marof, Ludbreg i Ivanec (obrazovanje odraslih, razni tečajevi, strani jezici, osposobljavanja, usavršavanja, prekvalifikacije i sl.), čije programe godišnje pohađa oko stotinjak polaznika (pojedinačno), kao i veći broj privatnih škola za informatiku i strane jezike. Osim njih programe prekvalifikacije provode srednje škole, druga učilišta, škole i ustanove za obrazovanje odraslih te fakulteti. Posebno se ističe Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje nastavnika koje provodi FOI. Iako postoji dovoljna koncentracija ustanova koje pružaju programe cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih, prema

njihovom iskustvu interes potencijalnih polaznika, a posebice poslodavaca još je na niskoj razini što dovodi u pitanje financiranje tih ustanova. Osim toga, nedovoljno je definiran sustav osiguranja kvalitete sustava obrazovanja odraslih na nacionalnoj razini, kao i nadležnosti za programe obrazovanja odraslih, standardi i kriteriji za osnivanje ustanova obrazovanja odraslih te nadzora nad radom tih ustanova. Također, izražena je i potreba za povećanjem kvalitete i dostupnosti programa obrazovanja odraslih u ruralnim područjima. U 2021. godini Županije je osnovala Ustanovu za obrazovanje odraslih "Europski talent centar Hrvatska – Centri izvrsnosti Varaždinske županije" koja izvodi formalne i neformalne programe obrazovanja odraslih te programe koji se bave usko specijaliziranim usavršavanjima iz drugih područja od izuzetne važnosti za obrazovni sustav županije (nove tehnologije, nastavna pomagala, dronovi, humanoidni roboti, razvoj digitalnih sadržaja, razvoj učionica budućnosti i dr.).

Civilno društvo

Varaždinska županija prepoznala je potrebu da kroz svoje djelovanje doprinese jačanju civilnog društva. Osnovala je savjetodavna tijela Županijske skupštine koja svojim djelovanjem promiču i podižu razinu svijesti građana o značaju i mogućnostima promicanja društvenih promjena u društvu, u područjima svojeg djelovanja. U Varaždinskoj županiji djeluje 746 udruga koje pokrivaju širok spektar djelatnosti; humanitarnu, socijalnu, zdravstvenu, ekološku i sportsku djelatnost, okupljanje i zaštitu djece, mladeži i obitelji, okupljanje i zaštitu žena te udruge Domovinskog rata. Najaktivnije udruge na području Županije su u sportskim, kulturnim, tehničkim, zdravstvenim i socijalnim područjima. Varaždinska županija osnovala je i dvije zaklade koje među ostalim, svojim aktivnostima, odnosno provođenjem projekata razvijaju svijest građana o udruživanju, s ciljem poticanja društvenih promjena. Radi se o Zakladi za pomoć djeci VITA te Zakladi za prevenciju kriminaliteta "Sveti Mihael". Na području Županije djeluje Zajednica kulturno-umjetničkih udruga Varaždinske županije koja okuplja preko 40 kulturno-umjetničkih društava s područja cijele županije te veći broj društava koja njeguju suradnju između Hrvatske i drugih zemalja. Također, treba spomenuti i važnu ulogu Zajednice tehničke kulture Grada Varaždina i Varaždinske županije te brojne izvrsne rezultate mladih tehničara, fotografa, radioamatera, inovatora, modelara, energetičara, informatičara i drugih, kao i veliki broj aktivista tehničke kulture iz Varaždina i Varaždinske županije koji su nositelji najviših državnih priznanja i nagrada. Unatoč potpori radu organizacija civilnog društva na lokalnoj i regionalnoj razini njihov značaj nije još dovoljno prepoznat u donošenju odluka važnih za razvoj lokalne zajednice. Isto tako većina se susreće s nedostatkom prostornih kapaciteta za kvalitetno djelovanje i provedbu projekata. Postoji i potreba za osnaživanjem suradnje između udruga s područja županije, ali i s onima iz drugih područja RH te iz inozemstva, snažnijom promocijom njihovog rada i vrijednosti te jačanjem uloge civilnog društva u sveukupnom razvoju.

Sport

Varaždinska županija bilježi bogatu sportsku povijest, tradiciju i kontinuitet sportskog djelovanja i uspjeha. Ključno tijelo sporta Varaždinske županije je sportska zajednica, u koju se udružuju sve pravne osobe iz područja sporta, a mogu i druge pravne osobe čija je djelatnost od značaja za sport i u vezi sa sportom, a radi ostvarivanja zajedničkih interesa u sportu Varaždinske županije. Fizičke osobe u sustavu sporta čine sportaši, treneri, osobe osposobljene za rad u sportu te osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju sportskog natjecanja. Registru kategoriziranih sportaša Hrvatskog olimpijskog odbora, u Varaždinskoj županiji evidentirano je 60 kategoriziranih sportaša/ica. Što se tiče trenera, analiza Središnjeg državnog ureda za šport, na osnovi podataka dobivenih od 50 nacionalnih športskih saveza, pokazala je da se broj trenera smanjuje, isto kao i broj trenera bez stručne kvalifikacije. Provedena analiza pokazuje da potreba za trenerskom strukom raste, no broj trenera u sustavu se ne povećava već je u laganom opadanju dok potreba za trenerskom strukom raste. Takva situacija s

velikim nedostatkom stručnog kadra u području sporta posljedica je sustavne nebrige i zanemarivanja područja stručnog rada u športu u posljednjih dvadesetak godina.

Prema podacima iz Registra udruga RH, u području sporta u Varaždinskoj županiji registrirano je i aktivno 1.609 udruga. Prema podacima iz Registra udruga RH, na području Varaždinske županije registrirana su i aktivna 23 sportska saveza. Važne su i sportske zajednice čija je djelatnost značajna za sport i u vezi sa sportom. Prema podacima iz Registra udruga Republike Hrvatske, na području Varaždinske županije registrirano je i aktivno 12 sportskih zajednica.

Potreba za bavljenjem tjelesnom aktivnošću u svrhu unapređenja zdravstvenog statusa pojedinca, kao i potreba za dokazivanjem i sportskim natjecanjem prisutna je kod osoba s invaliditetom, stoga je uloga društva omogućiti uključenje u primjerene sportske sadržaje i za osobe s invaliditetom. Veliki problem predstavlja i neprilagođena infrastruktura s obzirom na to da većina sportskih objekata ukoliko nije građena u novije vrijeme nema prilagođen pristup osobama s invaliditetom. Prema podacima iz Registra udruga RH, na području Varaždinske županije registrirano je i aktivno 12 udruga za osobe s invalidnošću.

Na području Varaždinske županije organiziran je i akademski sport djelovanjem Županijskog akademskog sportskog saveza Sveučilišta Sjever te djelovanjem Sportske udruge Fakulteta organizacije i informatike (SUFOI). U organizaciji SUFOI u proteklih nekoliko godina održano je nekoliko velikih sportskih događanja i natjecanja u kojima je aktivno sudjelovalo ukupno preko 3.000 studenata. Unutar kulture računalnih igara razvija se elektronički sport odnosno esport koji je do danas postao velika industrija koja izuzetno brzo raste.

U sustavu obrazovanja sport je integriran kroz obveznu nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnoj i srednjoj školi, izvannastavnih programa kroz rad školskih sportskih društava i izvanškolskih sportskih aktivnosti, najvećim dijelom vezane na izvrsnost u sportu i programe zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti. Unatoč tome, prema provedenim istraživanjima satnice obavezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture, nalazimo se u donjem europskom razredu, u odnosu na neke zemlje koje imaju gotovo duplu satnicu obavezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture u svom obrazovnom sustavu. Stoga je potrebno uključiti što više učenika u školske sportske aktivnosti da bi se kod učenika stvarala navika cjeloživotnog redovitog tjelesnog vježbanja. Na razini Varaždinske županije osnovan je i djeluje Školski sportski savez Varaždinske županije (ŠSSVŽ) koji u školska sportska natjecanja uključuje preko 2.000 djece, a kroz svoje sportsko - edukativne programe i projekte uključuje još dodatno 2.000 djece.

U Varaždinskoj županiji u obrazovnim programima srednjoškolskog obrazovanja postoje razredni odjeli za športaše u kojima je način nastave prilagođen svakodnevnom obvezama učenika športaša kroz mentorski pristup radu. Postoji potreba za usklađivanjem obveza studiranja s obavezama kategoriziranih športaša s obzirom na pripremne i natjecateljske aktivnosti te omogućavanje druge karijere kategoriziranim športašima nakon završetka sportske.

U Varaždinskoj županiji ne postoji sustavna podrška liječničkih pregleda sportaša, a sustav zdravstvene zaštite i pregleda sportaša je neučinkovit. Prema podacima Hrvatskog društva za sportsku medicinu broj liječnika s propisanim specijalnostima ne zadovoljava potrebe športa po područjima. Važno je obratiti pozornost i na obaveze pregleda školske djece, kojima se utvrđuje njihova sposobnost za sudjelovanje na natjecanjima u školskom sportu. Na razini županije, potrebno je osigurati besplatne i jednako dostupne preglede liječnika specijalista za sve sportaše.

Zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje - sportska rekreacija predstavlja sportsku aktivnost stanovništva svih dobnih skupina s ciljem održavanja zdravlja, vitalnosti, društvene integracije, natjecanja ili zabave. No, danas se većina stanovništva ne bavi nekim oblikom sportskih i tjelesnih

aktivnosti. Sportski objekti na području županije čine uglavnom sportska igrališta koja velikim dijelom zahtijevaju obnovu, a slijede ih sportske građevine namijenjene za sport kod kojih se javlja potreba za izgradnjom novih. Nužna je provedba konstantne analize stanja izgrađenosti i opremljenosti sportskih građevina s obzirom na specifičnosti pojedinog sporta. Potrebna je uspostava informacijskog sustava prikupljanja podataka sa standardiziranom formom dostave podataka te praćenja i održavanja sportskih građevina.

3.2. Gospodarstvo

Konkurentski položaj i inovacijski potencijal Varaždinske županije

Prema indeksu razvijenosti na razini Kontinentalne Hrvatske, Varaždinska županija uz Grad Zagreb i Zagrebačku županiju spada u razvijenije županije, dok na razini Varaždinske županije više od polovine JLS-a (njih 15) spada u potpomognuta područja, što znači da iziskuju dodatne potpore od nacionalne i regionalne razine kako bi se stvorile pretpostavke za jačanje konkurentnosti i ostvarenja razvojnih potencijala tih područja.

U usporedbi s državama Europske unije, Hrvatska još uvijek zaostaje za europskim prosjekom s obzirom da se po broju prijavljenih i priznatih patenata nalazi pri samom dnu ljestvice država Europske unije. Varaždinska županija u razdoblju od 2014. do 2020. godine ima 3,7% udjela u ukupnom broju prijavljenih patenata na području RH, odnosno tek 2,9% udjela u ukupnom broju priznatih patenata u RH.

U 2014. godini zabilježen je najmanji broj registriranih poduzeća (195) i najveći broj zatvorenih poduzeća (490)¹¹ što je posljedica tadašnje nepovoljne ekonomske situacije u Hrvatskoj¹² i na stranim tržištima a koja su imala utjecaj na gospodarstvo što se negativno odrazilo na otvaranje novih i zatvaranje postojećih poduzeća. Postepeni oporavak gospodarstva u razdoblju od 2014. – 2020. godine utjecao je na kontinuirani porast u broju novo registriranih poduzeća u tom razdoblju.

Opća gospodarska kretanja

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, BDP Varaždinske županije u 2019. godini čini 3,6% ukupnog BDP-a RH. Promatrajući razdoblje od 2014. do 2019. godine, ostvareni BDP na razini Varaždinske županije, bilježi kontinuirani porast. Ostvareni BDP po glavi stanovnika niži je od prosjeka na razini Republike Hrvatske za 11,18%. BDP po glavi stanovnika Županije čini tek 42,2% prosječnog BDP-a po stanovniku na razini EU-28. Iako BDP po glavi stanovnika bilježi kontinuirani rast u razdoblju od zadnjih pet godina i dalje zaostaje za prosjekom EU. Prerađivačka industrija kontinuirano ostvaruje najveći udio u BDV-u županije. U 2020. godini u Varaždinskoj županiji izvezeno je roba i usluga u vrijednosti 9,2 milijarde HRK, čime zauzima 4. mjesto u rangui županija. Uvoz Varaždinske županije u 2020. godini iznosio je 5,1 milijarde HRK čime zauzima 3. mjesto u rangui županija po vrijednosti ostvarenog uvoza. Saldo VTB Varaždinske županije nastavlja trend pozitivne vanjskotrgovinske bilance u odnosu na 2019. godinu u iznosu od 4,2 milijarde HRK. U strukturi izvoza županijskog gospodarstva, tradicionalno prevladavaju djelatnosti iz prerađivačke industrije (proizvodi od kože, obuće i odjeće, prehrambeni proizvodi, obrada stakla, plastike, metala), a vodeći partneri u vanjskotrgovinskoj

¹¹ HGK – ŽK Varaždin, <https://digitalnakomora.hr/>

¹² Financijska kriza iz 2008. godine

razmjeni su uglavnom države Europske unije (Njemačka, Italija, Austrija, Slovenija, Rumunjska, Bosna i Hercegovina, Mađarska).

Jedna od karakteristika gospodarstva je velika razlika u razvijenosti između općina unutar same Županije na što ukazuju i pokazatelji o ostvarenoj razini BDP-a po stanovniku. Postoji potreba da se oblikovanjem poticajne poduzetničke klime te uvođenjem strukturnih promjena usmjerenih rastu gospodarstva podigne razina BDP-a po stanovniku na zadovoljavajuću razinu.

Tržište rada

Prosječna godišnja stopa nezaposlenosti Varaždinske županije prema administrativnim izvorima¹³ u 2020. godini iznosila je 4,3%, što je ispod prosjeka RH (8,9%). Varaždinska županija je u 2020. godini imala drugu najnižu stopu nezaposlenosti, ispred nje bio je samo Grad Zagreb (4%). Županija u razdoblju od 2014. do 2020. ostvaruje kontinuirani pad nezaposlenosti te ostvaruje nižu stopu nezaposlenosti u odnosu na EU – 27, kao i nižu stopu nezaposlenosti u cijelom promatranom razdoblju u odnosu na RH. U 2020. godini situacija se mijenja zbog COVID pandemije te se povećava stopa nezaposlenosti kako u Varaždinskoj županiji, tako i u RH i na razini EU-27.

Prema dobnoj strukturi najbrojniju skupinu nezaposlenih na području Varaždinske županije u 2021. godini čine osobe starije od 45 godina (47,80%), zatim mladi do 30 godina (26,70%), te dobna skupina 30 – 44 godina (25,50%). Prema razini obrazovanja, odnosno kvalifikacijskoj strukturi, u 2021. godini najviše je nezaposlenih (27,80%) završilo srednju školu za zanimanja do 3 godine i školu za KV i VKV radnike, dok se na drugom mjestu nalaze nezaposleni sa završenom srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 ili više godina 23,40%. Na lokalnoj razini uočljivo je da među gradovima i općinama postoje znatne razlike prema razini nezaposlenosti. Najviše stope nezaposlenosti u 2021. godini zabilježene su za općinu Donja Voća (20,9%), općinu Beretinec (16,0%), općinu Bednja (14,6%) i općinu Sveti Đurđ (14,1%). Razlog je što su to područja s većim udjelom nezaposlenih osoba niže obrazovne strukture (bez škole i nezavršena osnovna škola + osnovna škola). Osobe niže obrazovne strukture su teže zapošljive i u većini slučajeva ne uspijevaju pronaći posao te prelaze u dugotrajnu nezaposlenost (duže od 1 godine). Najniže stope nezaposlenosti bilježe gradovi i Općine u kojima je izražena poduzetnička aktivnost, posebice koncentrirana u poduzetničkim zonama.

Jedan od načina privremenog ublažavanja nezaposlenosti na razini županije je provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja u Varaždinskoj županiji temeljem Smjernica za provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2021. godine. Na području županije u 2021. godini su u mjere uključene ukupno 1.583 osobe. Najviše osoba uključeno je u mjeru Potpore za očuvanje radnih mjesta (528 osoba), mjeru Potpore za zapošljavanje (489 osoba) i mjeru Potpore za samozapošljavanje (260 osoba). Usporedbom 2021. godine s 2014. godinom vidljivo je da se u Varaždinskoj županiji povećao broj korisnika mjera. Povećao se i obuhvat broja nezaposlenih s 10% na 64,4%.

Od ukupnog broja zaposlenih osoba s evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područni ured Varaždin u 2021. godini bilježi se rast broja zaposlenih osoba u odnosu na prethodnu godinu za 1,7%. Prema djelatnosti zaposlenja u 2021. godini najveći broj osoba, koje su prethodno bile prijavljene u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, zaposlilo se u djelatnosti prerađivačke industrije, a slijede trgovina i obrazovanje

¹³ Za izračun stope nezaposlenosti upotrijebljeni su podaci o osiguranicima mirovinskog osiguranja (bez osiguranika po osnovi produženog osiguranja) evidentiranim u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (kao registrirane zaposlene osobe) te podaci o nezaposlenim osobama evidentiranim u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Varaždin svake godine provodi analizu i prognozu potreba tržišta rada u Varaždinskoj županiji za pojedinim kvalifikacijama te izrađuje Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja. Prema preporukama za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja za 2022. godinu vidljivo je da postoji potreba usklađenosti obrazovnog sustava i tržišta rada zbog nedostatka kvalitetne radne snage prema potrebama na tržištu rada. Na razini Varaždinske županije 2010. godine pokrenut je projekt Lokalno partnerstvo za zapošljavanje (LPZ) čijim se djelovanjem planira povećati rast zaposlenosti u županiji. LPZ planira i provodi projekte usmjerene na jačanje partnerstva i poticanje zapošljavanja s ciljem smanjenja neusklađenosti ponude i potražnje za radnom snagom na području Varaždinske županije.

Unatoč smanjenju broja nezaposlenih i povećanju broja zaposlenih, tržište rada i dalje obilježavaju problemi strukturne naravi i neusklađenost ponude i potražnje radne snage. Pri tome se za pojedine djelatnosti (građevinarstvo) uvozi radna snaga, dok određeni broj ljudi odlazi na rad u inozemstvo. Prema podacima HZZ-a, samo od osoba koje su bile prijavljene na Zavodu, na rad u inozemstvo u 2021. godini otišla je 121 osoba, pretežito u Njemačku, Austriju i Sloveniju. U Varaždinskoj županiji nezaposlenost više nije krucijalni problem, već je pažnju potrebno posvetiti pitanjima poput stvaranja poticajnog okruženja za zapošljavanje, uvjeta za ostanak stanovništva i povećanje životnog standarda.

Struktura gospodarstva

Na području Varaždinske županije u 2020. godini djeluje ukupno 8.588 registriranih pravnih osoba, što čini 2,9% pravnih osoba u RH. Od ukupno registriranog broja pravnih osoba u Varaždinskoj županiji u 2020. godini, njih 62,2% je aktivno. U odnosu na proteklu 2020. godinu u 2021. godini došlo je do rasta broja zaposlenih za 2,1%, porasla je dobit razdoblja za 22,2% i neto dobit za 19%, no ujedno je i porastao gubitak razdoblja za 37,4%, te su ukupni prihodi pali za 1,5%. Prosječna mjesečna obračunata neto plaća po radniku u Varaždinskoj županiji u 2020. godini iznosila je 5.257 HRK. U odnosu na prosjek RH, prosječna plaća u Varaždinskoj županiji niža je za 12%.

Nositelji ukupnog prihoda Varaždinske županije u 2020. godini su poduzetnici prerađivačke industrije (50,9%) i trgovine na veliko i malo (17,8%) koji zajedno ostvaruju gotovo 70% ukupnog prihoda. U 2020. godini najveći pozitivni financijski rezultat s povećanjem od 10,3% naspram 2019. godine ostvarila je prerađivačka industrija, dok je najveći negativni rezultat ostvaren u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. U 2020. godini od ukupno 4.276 poduzetnika u Varaždinskoj županiji, 67,5% je poslovalo s dobiti, dok je 32,5% poslovalo s gubitkom.

Ukupna vrijednost investicija u dugotrajnu imovinu u 2020. godini iznosi 860,0 milijuna HRK, što je povećanje od 5,5% u odnosu na 2019. godinu te čini ukupno 3,4% ukupnih investicija u Republici Hrvatskoj. U 2019. godini najviše se investiralo u prerađivačkoj industriji (504,7 milijuna HRK) i to na gradnju novih kapaciteta i sl., kod čega prevladavaju mala i srednja poduzeća iz prerađivačke industrije. Na području gradova i općina Varaždinske županije također su prisutne značajne investicijske aktivnosti.

Mikro poduzeća brojčano prevladavaju u Varaždinskoj županiji kao i Republici Hrvatskoj te na području županije ostvaruju veći udjel u dobiti nego mala, srednja i velika poduzeća. Jednako tako u Varaždinskoj županiji mikro poduzeća čine 86% od ukupnog broja svih poduzeća, dok najviše zaposlenih ima u malim i mikro poduzećima. Iako ostvaruju značajan udio u dobiti i financijskom rezultatu, iznos vanjsko-trgovinske bilance malih poduzeća je manji nego u velikih poduzeća. Velika poduzeća su više izvozno orijentirana i iako ih je brojčano manje ostvaruju veću dobit u odnosu na mala poduzeća. Poduzeća s najvećim ukupnim prihodom u Varaždinskoj županiji u 2020. godini su: Vindija d.d., Koka d.d., Boxmark Leather d.o.o. i YTRES d.o.o. Poduzeće s najvećom dobiti razdoblja u Varaždinskoj županiji u 2020. godini je WE-KR d.o.o.

Gospodarska struktura Županije i dalje je nepovoljna, budući da prevladavaju radno intenzivne i nisko akumulativne grane industrije (kožarsko-obućarska, tekstilna, prehrambena i druge). Analizirajući osnovne pokazatelje (udjel djelatnosti po NKD-u BDV-u Županije, broj zaposlenih po djelatnostima, broj aktivnih pravnih osoba po djelatnostima, ukupno ostvareni prihodi i dobit prema područjima djelatnosti) zaključeno je da su na području Varaždinske županije najznačajnije sljedeće djelatnosti: Prerađivačka industrija, Trgovina na veliko i malo i Građevinarstvo.

Najveći prihod ostvarila su poduzeća iz prerađivačke industrije. Također, u 2019. godini najveći izvoz ostvaruje tradicionalno izvozno orijentirana prerađivačka industrija čak 79,4%, dok je udio uvoza 75,1%. Obzirom na odnos vrijednosti izvoza i uvoza, prerađivačka industrija Varaždinske županije ostvaruje pozitivnu i najveću bilancu robne razmjene od 3.519,5 milijuna HRK.

Prerađivačka industrija, ističe se kao jedna od vodećih industrijskih grana Županije, koju pak obilježavaju radno intenzivne grane kao što su tekstilna i kožarsko-obućarska industrija. Te grane karakterizira duga i prepoznatljiva tradicija te bogato iskustvo stoga je prisutna prilična koncentracija proizvodnih pogona u tom sektoru (Calzedonia, Boxmark, Varteks, Wollsdorf, Ivančica) koji predstavljaju velik potencijal za daljnji gospodarski razvoj i privlačenje novih ulaganja. Metaloprerađivačka industrija (Zrinski tehnologija, WAM Product, Hanjes, BHS, Hoegger) koju većim dijelom karakteriziraju strana ulaganja i stručna radna snaga, te prehrambena industrija s međunarodnom prepoznatom kvalitetom proizvoda (Vindija d.d., Koka d.d.) također su tradicionalne grane ovog područja.

Djelatnost trgovine već tradicionalno ostvaruje najveću negativnu bilancu robne razmjene od 436,1 mil. HRK, a razlozi su usitnjenost distributivne trgovine, niža produktivnost malih trgovaca mjerena ostvarenim prometom po zaposleniku u odnosu na veliku trgovinu, viša razina cijena kao faktor niže konkurentnosti male trgovine te nepovoljni uvjeti nabavljanja robe uslijed nemogućnosti korištenja prednosti ekonomije obujma.

Sektor građevinarstva u županiji, nakon velikog pada zbog sloma tržišta nekretnina i pada ulaganja, obilježava rast no isto tako i uvoz strane radne snage, zbog odlaska većeg broja zaposlenih u tom sektoru na rad u inozemstvo.

Obrtništvo

Prema podacima Obrtničke komore Varaždinske županije, u razdoblju od 2014. do 2020. godine broj aktivnih obrta na razini Varaždinske županije povećao se za 14,5% što je jednako povećanju na razini RH (14,7%). Nakon gospodarske krize u RH 2008. godine ozbiljniji rast broja obrta počeo je tek 2017. godine te je prisutna tendencija daljnjeg rasta. Krajem 2020. godine je kod obrtnika zaposleno 4.964 radnika, tako da je ukupno zaposlenih u obrtima bilo 7.950, a to i dalje govori o obrtništvu kao respektabilnoj komponenti u gospodarstvu Varaždinske županije.

Na području Varaždinske županije djeluje najviše uslužnih obrta (1.333), a najmanje obrta u djelatnosti poljoprivrede (97). Kada se promatra razdoblje od 2014.-2020. godine uočavaju se značajne promjene u strukturi djelatnosti u obrtništvu. Najveće je povećanje zabilježeno kod građevinskih obrta (43,8%) i uslužnih obrta (37,9%), dok je najveće smanjenje broja obrta zabilježeno u djelatnosti ugostiteljstva i turizma (30,0%.) Pad također bilježe poljoprivredni, trgovački i obrti u djelatnosti autoprijevoza i autobusnog prijevoza. Navedeni podaci jasno ukazuju na proces restrukturiranja malog gospodarstva, odnosno prilagođavanje zahtjevima tržišta. Ovakva kretanja prisutna su u svim županijama RH te je nužno na nacionalnoj i županijskoj razini i dalje povećavati poticajne mjere za otvaranje novih obrta.

Prema podacima Obrtničke komore Varaždinske županije broj zaposlenih radnika po obrtniku je u padu i najniži je u posljednjih sedam godina, te iznosi 1,67 radnika po obrtniku. Nekoliko važnih faktora utjecalo je na takvo stanje: jačanje ukupnog gospodarstva u okruženju nakon izlaska iz recesije, ulazak RH u EU i otvaranje velikog tržišta rada, pojačan odlazak radnika u druge zemlje EU, posebno pojačan odlazak radnika iz obrtničkih radiona upravo zbog njihove velike potražnje na europskom tržištu, relativna potkapacitiranost obrtništva u prilagođavanju novim uvjetima poslovanja, pojava svjetske pandemije uzrokovane virusom COVID-19. Upravo je pandemija, uz sve negativne strane, pokazala snagu malog gospodarstva, njegovu fleksibilnost i samoodrživost. Tome su pripomogle i državne mjere za očuvanje radnih mjesta, mjere Varaždinske županije, te uključenost šire društvene zajednice. Broj obrta je u 2020. godini time povećan, no broj zaposlenih kod obrtnika je u padu, budući da nije bilo moguće sačuvati sva radna mjesta, naročito ne sezonska.

Dodatno značajan utjecaj na trenutno stanje u obrtništvu, posebno dinamiku rasta broja obrta, svakako je imala zakonodavna regulativa i mogućnost otvaranja jednostavnih trgovačkih društava (j.d.o.o.). Prema podacima Obrtničke komore Varaždinske županije broj jednostavnih trgovačkih društava je u 2020. godini 3,4 puta veći u odnosu na 2013. godinu. Njihov udio u broju poslovnih subjekata na području Varaždinske županije je povećan od 5,4% u 2013. godini na 16,5% u 2020. godini. Vrlo je slična situacija i na razini RH gdje je broj jednostavnih trgovačkih društava rastao najbržom dinamikom od svih poslovnih subjekata. Navedeni oblik registriranja poslovnog subjekta predstavlja izravnu konkurenciju obrtnicima budući da ne zahtjeva propisane uvjete koji su traženi ali i opravdani za otvaranje obrta (pr. obrazovanje i stručno znanje) a navedeno u konačnici rezultira upitnom razinom kvalitete rada poslovnih subjekata.

Izravna strana ulaganja

U razdoblju od 2014. – 2020. godine RH je ostvarila 8.754,9 mil. EUR-a ukupnih stranih ulaganja, a Varaždinska županija s 42,9 mil. EUR-a čini tek 0,49% u ukupnim izravnim ulaganjima na razini RH. Prema podacima Hrvatske narodne banke, RH je u razdoblju od 2014. do 2020. godine najveći dio investicija privukla u uslužne djelatnosti dok je Varaždinskoj županiji, u promatranom razdoblju najviše ulaganja bilo u djelatnost proizvodnje tekstila (27,8%), proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda (20,6%) i proizvodnje metala (20,6%).

Postojeće poduzetničke zone na području Varaždinske županije prostiru se na oko 1.206,68 ha te su u većem dijelu i izgrađene. Postoji ukupno 49 zona (poslovne, gospodarske, industrijske), od kojih je 17 u potpunosti opremljeno energetsom, komunalnom, prometnom i komunikacijskom infrastrukturom, 24 je djelomično opremljeno, a 4 poduzetničke zone nisu opremljene. U fazi opremanja su još 4 zone. Najveći broj aktivnih poduzetnika i ujedno najveći broj zaposlenih je u poduzetničkim zonama Grada Varaždina, Grada Ludbrega, Grada Ivanca, Grada Lepoglave i Općine Jalžabet, Općine Gornji Kneginec i Općine Trnovec Bartolovečki.

Kontinuiranim ulaganjem u poduzetničke zone na području županije stvoreni su preduvjeti za njihov daljnji razvoj i uspješnost u privlačenju investitora i njihovih ulaganja, a samim time doprinosi se i razvoju lokalnih sredina i povećanju životnog standarda lokalnog stanovništva. Najatraktivnije poslovne zone su one smještene na području Grada Varaždina (Brezje), u njegovim rubnim područjima (Kneginec, Jalžabet) te one koje se nalaze u gradovima Ludbreg, Ivanec, Lepoglava i Novi Marof jer imaju tradiciju poduzetništva i postoji raspoloživa radna snaga. Pogodnosti lokalne samouprave koje se daju investitorima (oslobađanje plaćanja komunalnih naknada i sl.) te brzo ishođenje dokumentacije za gradnju, pokazali su se kao ključni faktori investiranja mnogim jedinicama lokalne samouprave na području Varaždinske županije. Dobre preduvjete za razvoj imaju i poduzetničke zone u Ljubešćici, Brezničkom Humu i Novom Marofu (zbog blizine Zagreba i dobre prometne povezanosti) te poslovne

zone u općinama Cestica, Sračinec i Petrijanec koje se nalaze u pograničnom području s Republikom Slovenijom.

Poduzetnička potporna infrastruktura

Jedinice lokalne i područne samouprave po svojoj vokaciji nemaju direktnog utjecaja na gospodarstvo, međutim nizom mjera i aktivnosti stvaraju uvjete za razvoj gospodarstva, privlačenje kapitala, povećanje broja zaposlenih i broja poduzetnika, sve u cilju stvaranja nove vrijednosti i podizanja standarda stanovništva. Na području Varaždinske županije već duži niz godina djeluje nekoliko potpornih institucija.

Tehnološki park Varaždin je inkubacijski centar za inovativne start-up tvrtke. Svrha mu je gospodarski razvoj regije, stvaranje novih poduzetničkih subjekata, otvaranje novih radnih mjesta, razvoj novih tehnologija i primjena znanja te znanstvenih istraživanja u gospodarskoj praksi, porast kvalitete obrazovanja na učilištima u okruženju te podrška inovacijama i znanstvenim istraživanjima. Na površini od 4.040 m² u svojem sastavu trenutno ima 62 tvrtke u raznim fazama inkubacijskog procesa te se radi o tvrtkama koje se bave novim tehnologijama, ICT tehnologijama, elektronikom, elektrotehnikom, obnovljivim izvorima energije, raznim sektorima kreativne industrije te ekologijom.

Ostale poduzetničke potporne institucije Razvojna agencija sjever - DAN, Lucera d.o.o., Poduzetnički centar Ljubešćica i Poslovna zona Ivanec d.o.o., kao posrednička tijela, pružaju savjetodavne usluge malim i srednjim poduzetnicima, podrška su i pomoć u pripremi projektnih prijedloga, sudjeluju u edukaciji poduzetnika, privlačenju stranih ulaganja, promoviranju Varaždinske županije kao poželjne investicijske destinacije te djeluju kao efikasan sustav razmjene ideja, znanja i tehnologija između sektora.

Sustav poduzetničke potporne infrastrukture na području Županije uključuju i Garancijsku agenciju Varaždinske županije (GARA), Hrvatsku gospodarsku komoru Županijska komora Varaždin i Hrvatsku obrtničku komoru – Obrtnička komora Varaždinske županije.

Poljoprivreda

Unatoč povoljnim uvjetima za poljoprivrednu proizvodnju, obradive površine u Varaždinskoj županiji stalno se smanjuju. Gubitak poljoprivrednog zemljišta uz istovremenu njegovu veliku usitnjenost, ostavio je veliki trag u padu konkurentnosti i visini poljoprivredne proizvodnje. U strukturi gubitka poljoprivrednog zemljišta posebno zabrinjava činjenica da je najveći gubitak ostvaren u kategoriji livada i pašnjaka. Ovo upućuje na činjenicu da smo izgubili prirodne resurse za razvoj stočarstva i jeftinu proizvodnju mlijeka i mesa na tradicionalan gotovo ekstenzivan način.

Hrvatska, a time i Varaždinska županija, ne proizvodi dovoljno hrane iz domaćih izvora, lokalnog porijekla i prerade, a nepostojanje samodostatnosti u proizvodnji hrane znači manje financijske, ekonomske i energetske sigurnosti te neovisnosti kao i manje zaposlenog lokalnog stanovništva.

Od ukupne površine Varaždinske županije, na poljoprivredno zemljište otpada 68.329 ha. Od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta (68.329 ha) Varaždinske županije, svega 31.170,61 ha, odnosno 45,6% površine nalazi se u sustavu ARKOD-a. Unutar veličine posjeda do 20 ha nalazi se čak 97,45% poljoprivrednika i 67,6 % površina. Prosječna veličina parcele u Varaždinskoj županiji iznosi svega 3.796 m², na razini RH je prosječna veličina parcele u ARKOD sustavu 8.418 m².

Tijekom 2021. godine u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava (OPG) Varaždinske županije upisano je ukupno 8.160 OPG-a od čega su 6.053 obiteljska gospodarstva te je više od 73% nositelja OPG-a starije

od 50 godina, dok je svega 26% nositelja mlađe od 50 godina. Prisutno je 14 zadruga. Na području Varaždinske županije u odnosu na 2020. godinu u 2021. godini došlo je do smanjenja ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava za 330 gospodarstava. Isto tako zamijećena je velika promjena unutar strukture poljoprivrednih gospodarstava na način da je značajno porastao broj SOPG-ova i to za čak 1.152 uz istovremeni pad broja obiteljskih gospodarstava za 1.450 gospodarstava.

Ekološka proizvodnja na području Varaždinske županije bilježi u razdoblju od 2015. do 2021. godine rast te se u 2021. godini prema podacima DZS-a 604 ha, što je dvostruko povećanje u odnosu na 2015. godinu. Udio površina pod ekološkom proizvodnjom Varaždinske županije naspram Republike Hrvatske iznosi 0,5%. Najviše površina pod ekološkom proizvodnjom nalazi se na području grada Varaždina.

Samodostatnost u proizvodnji hrane se isključivo analizira kroz državnu razinu i do sada nije bila sagledana kroz regije (županije) u Hrvatskoj jer ne postoji statistika na razini županija koja bi omogućila praćenje podataka a onda iz istih sagledavanje situacije, analiziranje i eventualno planiranje. Poljoprivrednom proizvodnjom bave se u najvećem broju obiteljska gospodarstva i to ona u kojima je velika većina nositelja starija od 50 godina. Dominantan proizvodni sustav predstavljaju mala gospodarstva koja se bave mješovitom proizvodnjom, malim površinama poljoprivrednog zemljišta i malim kapitalom s primarnim ciljem zadovoljavanja vlastitih potreba.

Na području Varaždinske županije ukupno je registrirano 55.483 kućanstva. Prosječan broj osoba u kućanstvu je 3,12 članova. Najčešće ratarske kulture koje se proizvode u ovoj regiji su kukuruz, pšenica, zob, ječam i bundeve. Proizvodnjom povrća dominiraju krumpir i zelje. Osim navedenoga proizvodi se i vino te voće. Najznačajniji proizvodi stočara su kravlje mlijeko, piletina i svinjetina.

Samodostatnost hrane u regiji iznosi 70-80 %. Prema bilanci proizvodnje gotovo 91 % žitarica (kukuruz, pšenica, zob) konzumira se u regiji (prvenstveno kao stočna hrana). Od ukupne proizvodnje svinjskog mesa, 70 % se prodaje izvan regije. Budući da je ova regija, zbog malih i raštrkanih površina „osuđena” na vrstu proizvodnje koja osigurava visoki prinos po jedinici površine, ovdje se tradicionalno uzgaja krumpir. Krumpir čini 23 % prehrane stanovništva. Od ostalih kultura, samodostatnost je vidljiva u proizvodnji zelja. Postoji značajna negativna bilanca u pogledu proizvodnje mlijeka, mliječnih proizvoda i govedine.

Za očekivati je da u idućih 5-20 godina brojna mala gospodarstva više neće djelovati. Neka od njih će se možda proširiti preuzimanjem susjednih gospodarstava, ali to neće biti glavni trend. Prevladat će velika gospodarstva koja će proizvoditi većinu proizvoda. Međutim, očekuje se da će se cjelokupna poljoprivredna proizvodnja smanjiti jer velika poduzeća neće biti sposobna nadoknaditi gubitak proizvoda s malih gospodarstava.

U **ratarstvu** su na području Varaždinske županije najzastupljenije sljedeće kulture: kukuruz s oko 12.900 ha, žitarice s 5.400 ha, uljarice s oko 2.000 ha te krumpir i ostalo povrće na oko 2.000 ha. U ekološkoj proizvodnji su najviše zastupljene žitarice sa 66 ha, je kukuruz sa oko 73 ha, te uljarice sa oko 55 ha.

Na području Varaždinske županije, **vinogradarstvom** se bavi 3.091 poljoprivredno gospodarstvo na 422,09 ha površine na čak 4.449 parcela te posjeduju 1.552.379 trsova. Prosječna veličina parcele je 993,4 m² (prosjek RH je 2.676,2 m²) sa 365,4 trsa (prosjek RH 1.339 trsova po parceli). Najveći udio u strukturi subjekata upisanih u Vinogradarski registar čine fizičke osobe, te udio Varaždinske županije u broju subjekata u odnosu na Hrvatsku čini 6,2%. U Varaždinskoj županiji prijavljena proizvodnja grožđa iznosila je u vinskoj godini 2020. čini 1,16% proizvodnje vina u RH. Udio proizvođača vina Varaždinske županije naspram proizvođača vina u Republici Hrvatskoj iznosi 5,2%. Povezivanje vinara s pojedinih područja i vinarske udruge, stvorilo je uvjete za formiranje vinskih cesta: Toplička vinska cesta, Vinska

cesta Klampotić, Vinska cesta Jalžabet, Vinska cesta Ludbreg. Sukladno podacima iz Registra udruga Republike Hrvatske, na području Varaždinske županije ujedno djeluje 20 udruga vinogradara, odnosno vinogradara i voćara.

Od **voćarskih kultura** najzastupljeniji su lijeska koju proizvodi 236 poljoprivrednih gospodarstava na 205,34 ha, orah na 204,22 ha, jabuka na 42,34 ha i aronija na 30,12 ha, dok su ostale kulture manje zastupljene.

U **stočarstvu** u Varaždinskoj županiji prevladavaju seljačka gospodarstva s malim površinama poljoprivrednog zemljišta i malim kapitalom, s niskom proizvodnjom i malim brojem životinja po gospodarstvu. Unatrag nekoliko godina zamjećuje se značajan pad broja goveda i svinja. Na području županije također kontinuirano pada broj udruga koje okupljaju proizvođače stoke. Trenutno je najaktivnija Udruga uzgajivača svinja Varaždinke županije koja broji ukupno 97 članova. U Varaždinskoj županiji je u uzgoju 2.305 krava u 546 stada te je prosječna veličina stada 4,2 krave dok prosječna veličina stada na razini RH iznosi 7,7 krava. U razdoblju od 2013.- 2021. zamjetan je zabrinjavajući pad broja posjednika životinja, odnosno isporučitelja mlijeka pa time i smanjenje količine mlijeka. Također Varaždinska županija u ukupnoj proizvodnji kravljeg mlijeka u Hrvatskoj sudjeluje sa svega 1,4%. U Hrvatskoj je evidentirano 333 isporučitelja ovčjeg mlijeka dok se u Varaždinskoj županiji se nalazi jedan isporučitelj (Varaždin).

U Varaždinskoj županiji odvija se značajan udio proizvodnje peradskog mesa iz konvencionalnog uzgoja i tova, ali se tradicionalno uzgajaju i dvije izvorne pasmine peradi kokoš hrvatica i zagorski puran. Najveći broj uzgajivača kokoši hrvatica dolazi iz Varaždinske županije (31) koji uzgajaju 595 kokoši od ukupno 4.097 kokoši te pasmine u cijeloj Hrvatskoj. U Varaždinskoj županiji započela je inicijativa za zaštitom i očuvanjem te obnovom uzgoja zagorskih purana no najveći broj zagorskih purana evidentiran je u Krapinsko-zagorskoj županiji (1.318), a slijede sa znatno manjim brojem Osječko-baranjska (582) i Varaždinska županija (466). Na području Varaždinske županije 68 subjekata se bavi proizvodnjom tovljenih pilića, dok je registrirano 17 objekata u proizvodnji jaja, koja čini 8% od ukupno evidentirane proizvodnje jaja na području RH.

Prema podacima Hrvatskog pčelarskog saveza za 2021. godinu, na području Varaždinske županije **pčelarstvom** se bave 236 pčelara (3,1% od ukupnog broja na razini RH) koji su organizirani u četiri pčelarska društva (Varaždin, Ludbreg, Bednja i Madžarevo).

Na području Varaždinske županije djeluje Udruga cvjećara ludbreške regije. Najveći broj članova **proizvođača cvijeća** je iz Varaždinske županije (83 od ukupno 120 članova). Članovi Udruge, proizvođači cvijeća godišnje proizvedu oko 15.000.000 raznog vrsta cvijeća. Uglavnom se proizvodi jednogodišnje i dvogodišnje balkonsko cvijeće i cvijeće za uređenje cvjetnih gredica kod uređenja okoliša. Udruga cvjećara ludbreške regije jedina u Hrvatskoj ima certifikat za jamstveni žig pod nazivom Ludbreški rozetlin koji služi kao jamstvo potrošačima da kupuju kvalitetno i domaće cvijeće. Također djeluju i 2 zadruge: Poljoprivredno cvjećarska zadruga „Varaždinski cvijet“ i Poljoprivredna zadruga „Cvetek“. Svi članovi Zadruga su članovi Udruge cvjećara Ludbreške regije i korisnici brendiranog znaka Ludbreški rozetlin.

Vrijedi spomenuti i udrugu vrtlara Varaždinske županije koja redovito organizira vrtlarske i cvjećarske izložbe s ciljem unapređenja kvalitete uređenja vrtova, pejzaža, očuvanju zaštite prirode i životne okoline na području županije.

Šume zauzimaju ukupno 44.247 ha površine, odnosno 43% ukupnog teritorija Županije. Šume gospodarske namjene pokrivaju 39.288 ha, dok se na 5.474 ha prostiru šume koje se ubrajaju u kategoriju šuma s posebnom namjenom. Zbog velike gustoće naseljenosti šume ovog područja imaju

veliku ulogu, ne samo u gospodarskom smislu već ponajprije kroz općekorisne funkcije šuma. Izuzetna raznolikost šuma predstavlja i veliki potencijal za proizvodnju i sakupljanje nedrvnih šumskih proizvoda (gljive, tartufi, ljekovito bilje, šumski plodovi...). Istraživanjem je utvrđena prisutnost komercijalnih vrsta tartufa što predstavlja potencijal za razvoj tartufarstva, podizanja plantaža tartufa te mikoturizma.

Na području županije djeluje i **Županijski savez poljoprivrednih udruga** čiji je zadatak okupljanje svih poljoprivrednih udruga s područja Varaždinske županije, bez obzira kojom vrstom poljoprivredne djelatnosti se njezini članovi bave, a s ciljem razvoja poljoprivredne proizvodnje i povećanja konkurentnosti domaćih poljoprivrednih proizvođača i proizvoda na tržištu te poticanja zajedničkog nastupa kako na tržištu tako i prema državnim, županijskim i lokalnim tijelima i institucijama. Poljoprivredni proizvođači (udruženja) polako prepoznaju ulogu i svrhu jedinstvenog županijskog Saveza, od početnih 14 udruga, Savez danas u svojem članstvu ima 17 udruga te mu je cilj povećati broj članica i povećati aktivnost mladih poljoprivrednika u radu istih. Savez je u velikoj mjeri doprinio promociji i brendiranju autohtonih poljoprivrednih proizvoda „Varaždinsko zelje“ i „Varaždinsko bučino ulje“ te razvoju brendiranog znaka „Ludbreški rozetlin“. Ujedno aktivno sudjeluje i u promociji rada udruga koje se bave očuvanjem izvornih pasmina peradi te udruga koje promoviraju ekološku i biodinamičku proizvodnju. Savez omogućuje izobrazbu članova te njihovo informiranje i prilagođavanje poslovanja novim zakonskim regulativama EU, potencira razmjenu iskustva među poljoprivrednim proizvođačima, zastupa članice u ostvarivanju prava i interesa kod nadležnih institucija u poljoprivredi te povezuje članice sa stručnim organizacijama i ustanovama. Na području Županije djeluje 17 zadruga koje se bave poljoprivrednom djelatnošću. PZ Varaždinsko povrće jedino je u županiji osnovalo proizvođačku organizaciju u poljoprivredi u sektoru drugi proizvodi te su zasada jedina proizvođačka organizacija u Varaždinskoj županiji.

Na području Županije djeluje 7 udruga privatnih šumovlasnika koje kroz svoje aktivnosti privlače sredstva (nacionalni i EU fondovi) koja se ulažu u razvoj privatnih šuma što predstavlja dobrobit kroz povećanje kvalitete života, kako za vlasnike šuma tako i za sve stanovnike ovog područja. Za koordinaciju svih udruga osnovan je **Savez udruga privatnih šumovlasnika Varaždinske županije**. Savez udruga privatnih šumovlasnika organizira izobrazbu svojih članova, sudjelovanje na manifestacijama u organizaciji ostalih Udruga, te sudjelovanje u provedbi projekata Varaždinske županije i ostalih jedinica lokalne samouprave. Isto tako Savez je koordinator rada između Udruga, Hrvatskih šuma i Sektora za šume privatnih šumoposjednika Ministarstva poljoprivrede te također radi na upoznavanju javnosti o stanju, stručnim problemima i napretku šumarstva u Županiji.

Posljedica izražene agrobioraznolikosti i tradicije bavljenja poljoprivredom na prostorima Varaždinske županije je i veliki broj trenutno zaštićenih proizvoda oznakama izvornosti ili zemljopisnog porijekla kojih ima čak 9 (na nacionalnoj ili EU razini). Od toga se 4 proizvoda odnose isključivo na područje Varaždinske županije, 4 na područje sa susjednim županijama (Krapinsko zagorskom i Zagrebačkom županijom) te jedan na šire područje RH. Osim toga postoje i druge razine zaštite poput jamstvenog žiga koje doprinose **zaštiti i promociji tradicijskih proizvoda**. Na području županije postoji 8 takvih proizvoda: Vabučin, Kučanski košćićjak, Trnovečka makovnjača, Šemovečka kelešica, Varaždinski medenjaci, Vidovečki gibanik, Ludbreški rozetlin i Mlinčani kolač. Kako bi što bolje pozicionirala ove proizvode i tako ih zaštitila te proizvođačima osigurala bolju prodaju i zaradu Varaždinska županija provodi marketinške aktivnosti poput različitih prodajnih manifestacija, izrade promidžbenih materijala, oglašavanje i sl.. Posebna pažnja se pridaje upoznavanju najmlađih naraštaja sa vrijednostima tradicionalnih proizvoda te se organiziraju različite edukacije s pratećim edukacijskim materijalima. Sa ciljem podizanja kakvoće proizvoda organiziraju se izložbe od kojih je najpoznatija međunarodna izložba bučinih ulja.

Turizam

Turizam Varaždinske županije ostvaruje prosjek manji od 1% dolazaka u ukupnom broju na razini RH. U godinama koje su prethodile 2020. godini županija je bilježila trend porasta broja noćenja i dolazaka. Ti podaci mogu se povezati s investiranjem u turizam Varaždinske županije posljednjih nekoliko godina što je rezultiralo proširenjem turističke ponude i podizanjem njene kvalitete. U 2020. godini broj noćenja i dolazaka se znatno smanjio zbog pandemije COVID-19 zbog čega je zabilježeno 44,16% manje dolazaka u odnosu na 2019. godinu, te 50,83% manje noćenja u odnosu na 2019. godinu. U 2021. godini ponovno se bilježi rast noćenja i to od čak 65,69% u odnosu na prethodnu godinu. Najviše turista u razdoblju od 2018. do 2021. godine bilježi grad Varaždin, na drugom mjestu je Bednja, a slijede ih Varaždinske Toplice.

Hoteli su relativno najvažniji oblik smještaja, a u ponudi dominiraju hoteli s 3*. U 2020. godini kreiran je jedinstveni katalog nositelja standarda „Kuće za odmor s pričom“ s ciljem brendiranja ruralnog i autohtonog smještaja na području Varaždinske županije, čime je ovaj segment smještajne ponude postao prepoznatljiv na domaćem i stranom tržištu. U ponudi Varaždinske županije postoje 92 kuće za odmor kao i 45 kuća za odmor s pričom.

Struktura ukupnih raspoloživih smještajnih kapaciteta Županije (ležajevi) pokazuje da su Varaždinske Toplice s ukupno 37% raspoloživog kapaciteta i Varaždin s 25% glavna turistička odredišta Županije, a prema važnosti slijede Bednja te Ludbreg. Unatoč bogatoj kulturnoj baštini i velikoj raspoloživosti smještaja, Varaždinska županija ostvaruje nisku razinu popunjenosti hotelskog smještaja (34,36%), objekata u domaćinstvu (26,54%) i objekata na OPG-u (35,53%).

Najznačajnije atrakcije prema posjećenosti, u Varaždinskoj županiji jesu dvorac Trakošćan te Gradski muzej Varaždin, dok od događanja su to Špancirfest te Dani svete Nedjelje.

Iako 47,1% dolazaka i 47,5% noćenja ostvaruju domaći turisti, kod posjete važnijih turističkih znamenitosti i atrakcija prevladavaju pretežito strani turisti. Sezonálnost turizma nije toliko izražena iako se kroz godinu maksimalna razina broja dolazaka i noćenja turista ostvaruje u ljetnim mjesecima (45%). Prosječno trajanje boravka je oko dva dana

Kao primarni proizvodi Varaždinske županije u strategiji identificirani su kulturni turizam, zdravstveni, gastronomija i enologija i cikloturizam / planinarenje i pješačenje.

Uvažavajući navedene strateške odrednice unatrag nekoliko godina na području cijele županije provode se projekti formiranja tematskih puteva i razvoja selektivnih oblika turizma, kojima se nastoji povećati konkurentnost turističke ponude županije, povećati broj dolazaka te produžiti boravak turista u županiji. Ipak, unatoč kontinuiranom angažmanu regionalne i lokalne samouprave te turističkih zajednica na razvoju i obogaćivanju turističke ponude, prisutan je nedostatak poduzetničkog interesa te angažiranosti i interesa lokalnog stanovništva za bavljenje turizmom.

Na području županije aktivno djeluju i županijska te lokalne turističke zajednice na promociji i razvoju turizma. Unatoč aktivnom radu navedenih dionika na povećanju kvalitete turističke ponude prisutna je potkapacitiranost kadrova izravno odgovornih za razvoj i upravljanje turizmom te potkapacitiranost turističkih zajednica za uspostavu procesa destinacijskog menadžmenta. Još uvijek je nedovoljno razvijena praksa suradnje i umrežavanja dionika, odnosno postoji nepovezanost pružatelja usluga, poduzetnika i jedinica lokalne samouprave. Osim kvalitetnog upravljanja turističkom destinacijom, županija se već duži niz godina suočava s nedovoljnom prepoznatljivošću na domaćem i inozemnom

tržištu što je dijelom i posljedica nedostatka operacionalizacije konkurentnog turističkog brenda županije.

Kultura

Varaždinska županija područje je s dugom tradicijom i kontinuitetom rada institucija u kulturi. Na području Varaždinske županije djeluju dvije ustanove u kulturi koje su zakonskim i podzakonskim aktima određene kao ustanove od nacionalnog značaja – Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu i Koncertni ured Varaždin koji je organizator Varaždinskih baroknih večeri. Regionalnog, odnosno županijskog značaja su Gradski muzej Varaždin, Gradska knjižnica i čitaonica Varaždin te Državni arhiv u Varaždinu. Knjižnice djeluju u gradovima Lepoglavi, Novom Marofu, Ivancu i Ludbregu, dok od ostalih ustanova koje su registrirane za djelatnosti kulture valja izdvojiti Pučka otvorena učilišta u Varaždinu, Novom Marofu i Ivancu te Centar za kulturu i informiranje Dragutin Novak Ludbreg u sklopu kojeg djeluje Muzej grada Ludbrega dok u gradu Varaždinske Toplice djeluje Zavičajni muzej Varaždinske Toplice. Važno je spomenuti da na području Varaždinske županije djeluje i Konzervatorski odjel u Varaždinu, Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu, Hrvatski restauratorski zavod, Restauratorski odjel Ludbreg te Dvor Trakošćan. Uz Dvor Trakošćan, Gradski muzej Varaždin, Muzej grada Ludbrega, Muzej planinarstva i Zavičajni muzej Varaždinske Toplice koji se nalaze i u Upisniku muzeja, na području Varaždinske županije postoje i muzeji i zbirke u registar Muzejskog dokumentacijskog centra.

Tradiciju čuvanja pisanog gradiva svojom djelatnošću pokriva Državni arhiv u Varaždinu. Danas se u Arhivu čuva oko 9000 dužnih metara arhivskog gradiva, raspodijeljenog u više od 1000 fondova i zbirki. Ovo gradivo pokriva vremenski raspon od početka 13. stoljeća, pa sve do početka 21. stoljeća i otvara mogućnosti svestranih povijesnih istraživanja kako političkih tako i gospodarskih, kulturoloških, genealoških i drugih.

Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović obavlja matičnu djelatnost za narodne i školske knjižnice u Varaždinskoj županiji. U nadležnosti Matične službe su 54 školske knjižnice i narodne knjižnice u Ludbregu, Novom Marofu, Ivancu i Lepoglavi. Na području Varaždinske županije djeluju i dvije visokoškolske te četiri specijalne knjižnice u sastavu.

Muzeji u Varaždinskoj županiji svojom raznovrsnošću i bogatstvom zbirki, stalnih postava, posjećenosti i aktivnostima dugi niz godina su u samom vrhu Hrvatske. Dvor Trakošćan s perivojem, šumom i jezerom najprepoznatljiviji je simbol ne samo županije već i Hrvatske. Gradski muzej Varaždin otvoren je za posjetitelje 1925. godine, te je danas prerastao u ustanovu kompleksnoga tipa, sastavljen od šest specijaliziranih odjela: Arheološkog, Povijesnog, Kulturno-povijesnog, Etnografskog, Prirodoslovnog te Galerije umjetnina. Jedini muzej isključivo posvećen vatrogastvu u Hrvatskoj je Muzej hrvatskog vatrogastva u Varaždinu. Brojne zbirke, kulturna dobra materijalne i nematerijalne hrvatske baštine čuvaju se i djelomično izlažu u Zavičajnom muzeju Varaždinske Toplice, Muzeju grada Ludbrega, Muzeju planinarstva, Muzeju anđela, Muzejskoj zbirci oldtimera i stare tehnike te u brojnim crkvenim zbirkama. Uz muzeje na području Varaždinske županije djeluju i galerije, strukovna udruga HDLU Varaždin i umjetnička organizacija REZERVART.

HAZU - Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu od 1983. kontinuirano se bavi znanstveno-istraživačkim radom što je njegova osnovna djelatnost te je jedina takva ustanova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u sjevernoj Hrvatskoj.

Glazbena umjetnost važan je dio kulture Varaždinske županije i grada Varaždina i važan dio kulturnog identiteta. Za poseban uspjeh ovog sektora zaslužne su podjednako važne kulturne organizacije i

obrazovne ustanove koje vode entuzijastični glazbenici, skladatelji, znanstvenici, umjetnici i stručnjaci, ali i rad istaknutih solista koji su dio kulturnog razvoja. Institucionalna potpora razvoju glazbe temelji se na radu Koncertnog ureda i Glazbene škole Varaždina. Uz ustanove ističu se umjetničke organizacije Varaždinski komorni orkestar i Varaždinski kvartet.

Kazališna djelatnost obuhvaća pripremu i organizaciju te javno izvođenje dramskih, glazbeno-scenskih, lutkarskih i drugih scenskih djela, a provode je kazališta i kazališne družine kao samostalne pravne osobe. Na području Varaždinske županije djeluje Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu s nacionalnim statusom. Uz HNK u Varaždinu u kazališnoj djelatnosti ističu se i umjetničke organizacije Kerekesh Teatar i Gllugl te brojne amaterske družine.

Audiovizualna djelatnost na području Varaždinske županije prvenstveno se temelji na mreži kinoprikazivača te uključuje i djelatnost filmskog ureda u sklopu Pučkog otvorenog učilišta u Varaždinu. Na području Varaždinske županije organiziraju se i dva filmska festivala VAFI & RAFI festival i Trash film festival te djeluje udruga Filmsko-kreativni studio VANIMA. Za kinoprikazivačku djelatnost registrirani su Pučko otvoreno učilište Varaždin, Pučko otvoreno učilište „Đuro Arnold“ Ivanec i Pučko otvoreno učilište Novi Marof.

Kulturno-umjetnički amaterizam u Varaždinskoj županiji iznimno je razvijen, a krovna organizacija za kulturno umjetničke udruge je Zajednica kulturno-umjetničkih udruga Varaždinske županije koja okuplja 47 udruga. U okviru Zajednice aktivno radi 2.500 članova.

Važnu ulogu u kulturi Varaždinske županije imaju i srednjoškolske umjetničko-obrazovne ustanove te visokoškolske ustanove. Na području Varaždinske županije djeluje sedam umjetničkih organizacija i 11 samostalnih umjetnika te oko tristo udruga registriranih za kulturu i umjetnost.

Varaždinska županija područje je bogate kulturne baštine (zaštićena nepokretna kulturna dobra, pokretna kulturna dobra, nematerijalna kulturna dobra, arheološka kulturna dobra, kulturno-povijesne cjeline i kulturni krajolici). Naime, na području gradova i općina u Varaždinskoj županiji postoji veliki broj kulturnih dobara, od kojih je jedan dio smješten unutar urbane ili ruralne cjeline, ali također postoji niz fortifikacija, sakralne kulturne baštine, arheoloških nalazišta i druge nepokretne baštine koja se nalazi izvan naselja i čini značajan element u formiranju kulture Varaždinske županije. Posebice se ističe Lepoglavska čipka koja je zajedno s paškom i hvarskom čipkom, uvrštena na UNESCO - Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Na području Varaždinske županije njeguje se i tradicija Medičarskih obrta s područja sjeverozapadne Hrvatske i Slavonije koja je također uvrštena na UNESCO - Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Od arheoloških kulturnih dobara posebno se ističu špilja Vindija u Donjoj Voći, Gomila u Jalžabetu i Aquae Iasae u Varaždinskim Toplicama te niz srednjovjekovnih utvrda. Od nepokretnih kulturnih dobara ističu se mnogobrojni dvorci i palače, vrijedni sakralni objekti te kurije. Od posebnog interesa je obnova onih koji su u vlasništvu Varaždinske županije – dvorac Šaulovec i dvorac Opeka s arboretumom. Od nematerijalnih kulturnih dobara ističu se ona pod zaštitom UNESCO-a (lepoglavska čipka i medičarski obrt), dok se od pokretnih kulturnih dobara ističe bogat fond očuvanih orgulja, inventara crkvi te stare i rijetke knjige. Posebna pozornost daje se očuvanju kajkavskog narječja s naglaskom na bednjanski govor koji je zaštićen kao nematerijalno kulturno dobro na nacionalnoj razini. Povijesno i kulturološki ističu se zaštićene kulturno povijesne cjeline Varaždina, Varaždinskih Toplica, Ludbrega i Bednje te kultivirani krajolik na području dvoraca Bela I i Bela II.

Podacima prikupljenima od strane JLS-a na području Varaždinske županije postoje 233 objekta koji su namijenjeni lokalnoj zajednici. Najviše je zastupljeno društvenih domova od kojih njih 29 zahtjeva

obnovu. Najviše je iskazanih potreba za izgradnjom novih društvenih domova te kulturno-informacijskih centara.

3.3. Stanje u prostoru/okolišu

Prirodna obilježja i prirodni resursi

Varaždinska županija je smještena na rubnom pojasu panonskog područja i karakteriziraju je tri reljefna područja: sjeverno ravničarsko te južno i zapadno brežuljkasto, s gorskim masivima. Najveća naplavna ravan je prostrano varaždinsko polje, stvoreno radom rijeke Drave. Gorski masivi su: Ivanščica, Kalničko gorje i Ravna gora. Nadmorska visina terena varira u rasponu od 173 do 1,061 m. Najviši vrh čini gorski masiv Ivančica sa 1.061 m nadmorske visine. Dominira umjereno kontinentalna klima, karakteristična za peripanonski rub, s umjereno toplim ljetima i dosta kišovitim i hladnim zimama. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi oko 10°C. Područje Varaždinske županije nalazi se u graničnom području triju velikih geotektonskih cjelina: Istočnih Alpi, Unutrašnjih Dinarida i Panonskog bazena. Zbog intenzivne tektonske aktivnosti, seizmičnost u ovom prostoru iznosi 7 – 8 stupnjeva MCS skale. Temeljni prirodni resursi Varaždinske županije su prvenstveno vodni resursi (podzemne vode i tekućice) zatim poljoprivredno zemljište i mineralni resursi.

Rudarsko geološka studija Varaždinske županije (lipanj 2016.) predstavlja polazište za aktivnosti na planiranju i odobravanju istraživanja i eksploatacije **mineralnih sirovina** u Varaždinskoj županiji, te sanaciji napuštenih i zatvorenih kopova i eksploatacijskih polja. U prostoru Varaždinske županije najznačajnija je eksploatacija i prerada tehničkog građevinskog kamena, šljunka i pijeska, te opekarske gline. Od navedenih sirovina, u Varaždinskoj županiji bilježi se najveći postotak eksploatacije šljunka i pijeska, 28% proizvedenih/iskopanih sirovina u 2019. godini prema zadnjim raspoloživim podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske. Veći dio iskopanih sirovina koristi se za potrebe izvan Varaždinske županije. Na području Varaždinske županije istražuju se i iskorištavaju i energetske mineralne sirovine (ugljikovodici/nafta i geotermalna voda). Iako su Rudarsko-geološkom studijom utvrđene dovoljne količine mineralnih sirovina za građevne materijale za izradu većih infrastrukturnih objekata te prerađivačku industriju postoji potreba za racionalnim i održivim gospodarenjem mineralnim sirovinama uz očuvanje prostora i okoliša. Također, postoji potreba za odgovarajućom procjenom potreba Varaždinske županije kojom bi se definirali temelji za daljnji razvoj rudarstva i racionalno određivanje područja za ovu namjenu.

Prema podacima Hrvatskih šuma, **šume** zauzimaju ukupno 44.247 ha površine, odnosno 43% ukupnog teritorija Županije. Šume se u Varaždinskoj županiji prostiru na brdovitom području Varaždinske županije, odnosno na masivima planina Ivančice, Kalnika i Ravne gore te na nižim, brežuljkastim područjima, kao i uz rijeku Dravu. Od ukupne površine prostora Varaždinske županije pod šumama, 30.802 ha šuma je u privatnom vlasništvu, a 13.445 ha u državnom vlasništvu. Šume koje se ubrajaju u skupinu šuma za gospodarsku uporabu pokrivaju 39.288 ha. Šume u Županiji predstavljaju značajan potencijal za razvoj šumarstva i drvne industrije. Potrebna daljnja ulaganja u izgradnju šumske infrastrukture. Zbog nedostatka financija investira se samo u gradnju i održavanje nužno potrebnih objekata. Na području Županije velika je zastupljenost i privatnih šuma te se u tom smislu planiraju i grade zajedničke šumske prometnice. U novije vrijeme, vremenske nepogode (poplave i bujice) značajno oštećuju šumske prometnice ili njihove dijelove. Potrebnim sanacijama na istima, bitno se remete redovni planovi i dinamike na gradnji i održavanju šumskih prometnica.

Od ukupne površine županije (126.040 ha), u poljoprivredi se koristi 68.329 ha. Najrasprostranjeniji tip tla je lesivirano tlo, što ukazuje na višak oborina, apsolutnu dominaciju descedentnog kretanja vode, ispiranje baza i zakiseljavanje (acidifikaciju) tla.

Na području Varaždinske županije nalaze se vodotoci (rijeke i potoci), jezera (akumulacijska jezera, jezera nastala eksploatacijom šljunka i ostala), podzemne vode u vodonosniku dravskog aluvija i izvori gorskog masiva Ivančice, Ravne gore i Kalnika. Županija je značajno hidrografsko čvorište u Hrvatskoj. Od jezerskih površina, umjetno je stvoreno Trakošćansko jezero, jezero Motičnjak/Aquacity u Varaždinu, jezero i ribnjaci u Hrastovljanu, Bitoševlje i jezero Bis kod Ivanca. Ostale jezerske površine su akumulacijska jezera stvorena za potrebe hidroenergetskog iskorištavanja rijeke Drave s potencijalom višestrukog korištenja za potrebe natapanja, kontrolirane eksploatacije šljunka te za turističku, sportsko-rekreacijsku i lovno-ribolovnu namjenu. Za brojna izvorišta podzemne vode najznačajniji resurs je brdski masiv Ivančice s vrlo kvalitetnom vodom (izvorišta Bistrica, Beli zdenci, Žgano vino, Šumi i Belski dol). Od ostalih značajnijih izvorišnih predjela izdvaja se Ravna gora (izvorišta Ravna gora i Sutinska), ali je kakvoća vode podložna vanjskim utjecajima odnosno slabija je nakon obilnijih padavina. Ostali manji izvori pripadaju Kalničkom gorju i krajnjem jugu Županije. Varaždinska županija jedna je od rijetkih u Hrvatskoj s bogatim i izdašnim resursima podzemne pitke vode. Vodonosnik podzemne vode Varaždinske županije prema Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske iz 2017. godine, od strateške je važnosti za širu regiju sjeverozapadne Hrvatske.

Najpoznatije vrelo, Varaždinske Toplice, koristi se u zdravstvene svrhe. Prevladavajući element je sumpor, a temperatura vode je 57,6° C. Geotermalni objekt Lunjkovec-Kutnjak sastoji se od dvije bušotine od kojih se jedna (bušotina Lunjkovec) nalazi u Varaždinskoj županiji na području Mali Bukovec s proizvodnjom od oko 50 l/s i temperaturom višom od 140°C. te predstavlja potencijal za proizvodnju električne i toplinske energije, iskorištavanje u balneološke svrhe i dr. Na području Varaždinske županije postoje značajni potencijali na još nekoliko postojećih bušotina na širem području Ludbrega s temperaturama većim od 120°C koje su također pogodne za proizvodnju toplinske i električne energije. Geotermalno vrelo u Topličici je resurs koji se već koristio u rekreacijske svrhe. Svi navedeni izvori geotermalne vode posjeduju značajan potencijal za razvoj Varaždinske županije te je potrebno nastaviti s aktivnostima njihovog adekvatnog korištenja u već navedene svrhe kako bi se intenzivirala upotreba održivih izvora energije OIE. Ukupno geotermalni potencijal na području Varaždinske županije procjenjuje se na oko 30 - 40 MW moguće instalirane snage geotermalnih elektrana te preko 1.000 MW toplinske energije.

Kvaliteta okoliša

Prema Izvješću o stanju okoliša Varaždinske županije za razdoblje od 2010. do 2013. godine i Izvješću o stanju okoliša Varaždinske županije za razdoblje 2014. – 2017. godine, **kakvoća vode** nije svugdje jednaka i zadovoljavajuća. Podzemne vode u nizinskom dijelu slabo su zaštićene od prodora onečišćenja s površine. Kroz Varaždinsku županiju protječe veći broj manjih vodotoka u koje se ispuštaju nepročišćene otpadne vode iz naselja i kućanstava bez izgrađenih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Na dionicama gdje prihvaćaju otpadne vode vodotoci su u pravilu onečišćeni stoga je važno riješiti problem odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda manjih naselja koja opterećuju manje potoke u Županiji. Najveći broj izvorišta, vodotoka i stajačica Varaždinske županije najvećim dijelom nije pokriven programima monitoringa voda i ispituju se isključivo u slučajevima iznenadnih onečišćenja voda stoga je potrebno uspostaviti jednogodišnji ciljani monitoring svih voda u Varaždinskoj županiji. Na kakvoću podzemnih voda negativno utječe neriješena odvodnja naselja, neriješena odvodnja otpadnih voda s životinjskih farmi, neriješeno zbrinjavanje krutog otpada s

životinjskih farmi, prekomjerno tretiranje poljoprivrednih površina mineralnim gnojivima i sredstvima za zaštitu bilja, te nelegalno odlaganje otpada koji sadrži komponente opasnog karaktera. Potencijalni izvor onečišćenja podzemnih voda predstavljaju i sve prometnice, a osobito tranzitne na kojima može doći do akcidenta ili havarija prilikom prijevoza opasnih tvari. U cilju zaštite izvorišta pitke vode na razini Županije, u naseljima na zaštitnim zonama izvorišta i na vodonosnom području prioritetna je zadaća izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda, uključivo i odvodnju oborinskih voda s kolnika cesta.

Na rubnim dijelovima Županije nalaze se neutralna **tla** gdje je zastupljena ekstenzivna poljoprivredna proizvodnja ili je tlo bilo duže vrijeme neobrađeno. Kisela se tla nalaze na područjima intenzivne poljoprivredne proizvodnje, slabo su opskrbljena humusom, neadekvatno su gnojena mineralnim gnojivima i prekomjerno tretirana sredstvima za zaštitu bilja. Na području Varaždinske županije ranjiva područja zauzimaju oko 31%. Na područjima određenim kao ranjiva područja potrebno je provesti mjere zaštite površinskih i podzemnih voda od onečišćenja nitratima poljoprivrednog porijekla. Poljoprivreda kao jedan od glavnih izvora onečišćenja predstavlja veliki problem ovog područja. Na manjim poljoprivrednim gospodarstvima se često nekontrolirano koriste pesticidi i umjetna gnojiva zbog pomanjkanja informiranosti i znanja o njihovoj primjeni. Onečišćenje tala kemijskim sredstvima prisutno je i na područjima intenzivne poljodjelske proizvodnje. Za područje Županije ne postoje podaci o količinama i načinu primjene mineralnih gnojiva i zaštitnih sredstava u poljoprivredi, odnosno ne provodi se monitoring tla u smislu utvrđivanja izvora, vrste i količine onečišćujućih tvari. Sljedeći značajan pritisak na tlo na području Županije predstavljaju erozivni procesi ali sustavno praćenje procesa erozije na području Županije za sada nije organizirano. Na pojavu erozije utječe način obrade, krčenje šumskog pokrova, te veliki nagib na mnogim poljoprivrednim površinama. Također veliki faktor na eroziju jest i današnja pojava ekstremnih količina padalina u kratkom periodu velikog intenziteta, koja dovodi do pojave erozije vodom. Antropogeni utjecaji također su vrlo prisutni na području Županije. Prvenstveno prenamjena poljoprivrednog zemljišta u druge svrhe (širenje građevinskih područja, industrijalizacija i eksploatacija mineralnih sirovina), a nadalje i onečišćenja izazvana nelegalnim i nekontroliranim odlaganjem otpada.

Vezano za zaštitu zraka, Županija je donijela Izvješće o provedbi Programa **zaštite zraka**, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Varaždinske županije za razdoblje od 2015. do 2019. godine. Navedenim Izvješćem utvrđeno je stanje kvalitete zraka koje je prema rezultatima dosadašnjih mjerenja emisija u zrak, načelno i općenito zadovoljavajuća bez većih onečišćenja. Navedeno je rezultat nepostojanja teške industrije i velikih postrojenja koja vrše najveća onečišćenja zraka. Na području Županije ne postoje značajniji stacionarni izvori onečišćenja zraka koji bi svojom djelatnošću uzrokovali prekomjerna onečišćenja osim u gradovima gdje je prisutna najveća gustoća izvora emisija onečišćujućih tvari iz prometa, industrije i ložišta. Gradovi su ujedno područja s najvećim stupnjem urbanizacije i najvećom gustoćom naseljenosti gdje je stanovništvo najviše izloženo onečišćenjima. Preostali dio Županije može se smatrati ruralnim područjem s velikim udjelom šumskih i poljoprivrednih površina gdje je kvaliteta zraka zadovoljavajuća i uglavnom nije ugrožena osim točkastih izvora onečišćenja. Točkasta onečišćenja pojedinih tvrtki specifična su za grad Varaždin koji se zbog veličine smatra i kolektivnim onečišćivačem pri čemu promet ima značajni udio u onečišćenju zraka. Varaždinska županija na razini države nalazi u zoni I kategorije kvalitete zraka.

Područje Varaždinske županije odlikuje se velikom **biološkom i krajobraznom raznolikošću**, što potvrđuje i relativno veliki broj zaštićenih dijelova prirode (cca 9,2% površine županije), odnosno područja ekološke mreže NATURA 2000 (cca 16% površine županije). Na području Varaždinske županije Zakonom o zaštiti prirode zaštićeno je 26 prirodnih lokaliteta. U narednom razdoblju planira se zaštita jednog dijela područja Hrvatskog zagorja (područje Ivanščice, Strahinjščice i Ravne gore) u kategoriji parka prirode ili regionalnog parka, za što je izrađen stručni elaborat od strane Državnog zavoda za

zaštitu prirode. Regionalni park Mura-Drava proglašen je na području Međimurske, Varaždinske, Koprivničko-križevačke, Virovitičko-podravske i Osječko-baranjske županije. Na području Varaždinske županije nalazi se samo jedan dio predmetnog regionalnog parka (9.794,61 ha od ukupno 87.680,52 ha). Područje regionalnog parka Mura-Drava ima i međunarodnu razinu zaštite, odnosno na području Varaždinske županije nalazi se i dio UNESCO MAB TBR rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav. Na području Varaždinske županije nalaze se i područja ekološke mreže NATURA 2000 u koju su uključena područja važna za divlje svojte i stanišne tipove (vršni dijelovi planina Ivanščice i Ravne gore, područja uz rijeke Dravu i Bednju, kao i područja značajna za ptice (područje uz rijeku Dravu i Kalničko gorje). Nalazišta ugroženih i rijetkih vrsta i njihovih staništa uglavnom su zaštićena u okviru ekološke mreže NATURA 2000.

Civilna zaštita i prilagodba na klimatske promjene

Prema podacima iz Procjene rizika od katastrofa za RH, za područje Varaždinske županije identificirana su četiri visoka i vrlo visoka rizika: potres – vrlo visok rizik; Poplava – visok rizik; ekstremne temperature – visok rizik; epidemije i pandemije – visok rizik. U Procjeni rizika od velikih nesreća za područje Varaždinske županije, uz navedene rizike obrađuju se i poplave izazvane pucanjem brana, industrijske nesreće, klizišta, te štetni organizmi bilja, obzirom da isti mogu prouzročiti velike materijalne štete po živote i zdravlje ljudi, gospodarstvo te društvenu stabilnost i politiku. U procjeni ugroženosti RH na području Varaždinske županije najveću opasnost predstavljaju prirodne opasnosti, ponajviše **poplave**. U cilju zaštite od poplava, uz rijeku Dravu, te uz akumulacijska jezera i pripadajuće kanale HE sustava u većem dijelu, te manjim dijelom uz rijeke Bednju i Plitvicu (na utoku u rijeku Dravu) izgrađeni su nasipi, a na rijeci Dravi i regulacijske vodograđevine, dok je uz postojeće retencije i akumulacije planiran niz novih takvih građevina, temeljem ranijih, ali i novijih studija. Od ostalih prirodnih opasnosti na području Županije, na područjima gdje prevladava glinena komponenta u sastavu tla evidentirana su **klizišta** na čiju pojavu utječu iznadprosječne kišne oborine i erozivno djelovanje rijeka, potoka i bujica, ali i ljudske aktivnosti, a čije aktiviranje ugrožava lokalno stanovništvo, imovinu ili normalno odvijanje cestovnog prometa. Na području Županije, na županijskim i lokalnim cestama u 2019. godini evidentirano je oko 62 klizišta. Na području Varaždinske županije često je prisutna i pojava **suše** koja uzrokuje ozbiljne štete u poljoprivredi, vodoprivredi i drugim gospodarskim djelatnostima. Od ostalih klimatskih utjecaja, važno je spomenuti i pojavu **tuče** koja svojim intenzitetom nanosi značajne štete pokretnoj i nepokretnoj imovini te poljoprivredi. Upravo zbog toga, u kontinentalnoj Hrvatskoj se unatrag 30-ak godina provodi zaštita od tuče. Procjenom rizika na području Varaždinske županije, **epidemije i pandemije** identificirane su kao jedan od 13 rizika koji predstavljaju potencijalnu ugrozu za stanovništvo, materijalna i kulturna dobra, te okoliš. Kritičnu infrastrukturu koja se nalazi direktno na udaru klimatskih promjena čine energetske sustavi i mreže, komunikacije i informacijska tehnologija, financije, zdravstvena skrb, hrana, sustavi obrane od poplava, sustavi javne vodoopskrbe, kanalizacijski sustavi i uređaji za pročišćavanje otpadnih voda, promet, proizvodnja, skladištenje i transport opasnih tvari te državna i javna uprava. Obzirom da se navedena kritična infrastruktura nalazi u državnom vlasništvu, vlasništvu JLP(R)S-a te u privatnom vlasništvu, EU strategija prilagodbe naglašava potrebu poduzimanja mjera na regionalnoj ili lokalnoj razini, što se prvenstveno odnosi na sustave ranih upozoravanja i obavješćavanja. Kako bi se donekle spriječio negativan utjecaj ekstremnih vremenskih uvjeta potrebno je podići razinu svijesti o mogućem povećanju opasnosti od određenih katastrofa povezanih s klimatskim promjenama kroz razne edukacije i informiranja građana i djelatnika pojedinih sektora (osobito zdravstvene djelatnike).

U sklopu Ravnateljstva civilne zaštite RH djeluju Državne intervencijske postrojbe koje prate razvoj novih tehnologija i postupaka u zaštiti i spašavanju te Područni ured civilne zaštite Varaždin zadužen za područje Varaždinske županije. Za obavljanje vatrogasne djelatnosti i drugih poslova iz djelokruga

Hrvatske vatrogasne zajednice, izvan Središnjeg ureda u Zagrebu, ustrojene su intervencijske vatrogasne postrojbe. Na području Varaždinske županije djeluje, jedna profesionalna vatrogasna postrojba, 113 dobrovoljnih vatrogasnih društava od kojih je 27 središnjih društava, jedna industrijska profesionalna postrojba, 4 industrijske dobrovoljne vatrogasne postrojbe, profesionalna vatrogasna postrojba HAC-a te Vatrogasna zajednica Varaždinske županije. Ostale udruge od interesa za civilnu zaštitu su radio-klubovi, Klub podvodnih aktivnosti „Drava“ Varaždin, Stanica gorske službe spašavanja Varaždin, HGSS-a, Kajak kanu klub „Matis“, te planinarska i speleološka društva. Navedene udruge zajedno s Društvom Crvenog križa Varaždinske županije i stožerima civilne zaštite na području Varaždinske županije aktivno sudjeluju u radu i unapređenju sustava civilne zaštite na području Varaždinske županije. Kako bi sustav civilne zaštite bio efikasniji, postoji potrebna za unaprjeđenjem i jačanjem lokalnih kapaciteta koji imaju veliku odgovornost prilikom djelovanja u zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća, u smislu nabave nove opreme, obuka te edukacije operativnih snaga. Iako Varaždinska županija ima veliki kapacitet prilagodbe klimatskim promjenama zahvaljujući ljudskim resursima i geografskom položaju, potrebna je jača međusektorska suradnja, koordinacija, dostupnost i razmjena podataka i informacija povezanih s klimatskim promjenama. Također, klimatske promjene trebale bi biti važan dio svih prostorno-planskih dokumenata na regionalnoj i lokalnoj razini.

Primarna infrastruktura

Vodoopskrba stanovništva Varaždinske županije je djelomično riješena te se razvija sukladno novelaciji vodoopskrbnog plana Varaždinske županije iz 2006. godine. Županija je podijeljena na četiri vodoopskrbna područja. Vodoopskrba Varaždinske županije temelji se na dva postojeća vodoopskrbna sustava: regionalni vodovod Varaždin i grupni vodovod Ivanec. Regionalni vodovod Varaždin pokriva područje 26 jedinica lokalne samouprave, uključujući gradove Varaždin, Novi Marof, Varaždinske Toplice, Ludbreg i dio Lepoglave. Usluge vodoopskrbe na području Varaždinske županije pružaju dvije tvrtke: Varkom d.d. i Ivkom-vode d.o.o. Ukupna dužina vodoopskrbne mreže koja se proteže Varaždinskom županijom je 1.940 km. Prema podacima tvrtke *Varkom d.d.*, postotak pokrivenosti vodoopskrbnom mrežom na području Varaždinske županije je 92.2%. Priključenost stanovništva na sustav vodoopskrbe 84.12%. Distributivno područje vodoopskrbe obuhvaća 151.000 stanovnika što čini oko 82% Županije. Nekontrolirani gubitak vode iz sustava, a koji je posljedica puknuća cjevovoda, skrivenih kvarova i istjecanja iz sustava procjenjuje se na cca 25%. Prema posljednjim podacima *Ivkom-voda*, postotak pokrivenosti vodoopskrbnom mrežom pod nadležnošću iste je 69%, dok postotak priključenosti stanovništva iznosi 69%. Gubitak vode u sustavu vodovoda procjenjuje se na 49%. Neka naselja Varaždinske županije imaju sustav vodoopskrbe organiziran samostalno, iz lokalnih izvora, no postoje poteškoće s praćenjem kvalitete vode te problemi zbog trošnog i propusnog stanja cjevovoda. Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo, voda iz regionalnog vodovoda "Varaždin" te vodovoda „Ivkom“ zadovoljavajuće je kakvoće i uglavnom odgovara zahtjevima zakonskih propisa. Voda iz vodocrpilišta Varaždin ima status pričuvnog crpilišta zbog prisutnih količina nitrata. Negativan utjecaj na koncentracije nitrata, teških metala i mikrobioloških pokazatelja u vodama vodocrpilišta Bartolovec i rijeke Plitvice imaju i bale miješanog komunalnog otpada u Brezju

Na području Varaždinske županije, odvodnja otpadnih i oborinskih voda iz naselja i gospodarskih zona nije zadovoljavajuće riješena. Naime, odvodnja otpadnih voda na području Županije riješena je većinom u većim naseljima dok se u ostalim naseljima odvodnja rješava individualnim putem odnosno septičkim jamama koje često nisu odgovarajućeg kapaciteta pa se prazne u podzemlje ili prelijevaju u jarke i vodotoke što ugrožava te narušava životne medije. Oborinska voda uglavnom se odvodi otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u vodotoke u neposrednoj blizini naselja. Sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda su nepovezani, mješovitog tipa. Isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju dužnosti održavanja odvodnog sustava na području Varaždinske županije su tvrtke Varkom d.d., Ivkom-

vode d.o.o. Ukupna dužina izgrađene kanalizacijske mreže koje pokrivaju isporučitelji vodnih usluga zaduženi za područje Varaždinske županije iznosi 283,80 km. Postotak pokrivenosti stanovništva sustavom odvodnje iznosi 46% (Ivkom-vode d.o.o.), odnosno 54.5% (Varkom d.d.), dok postotak priključenosti stanovništva varira od 46% (Ivkom-vode d.o.o.), 71.2% (Varkom d.d.). Od velike je važnosti za područje Varaždinske županije provedba projekata uspostave sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Aglomeracija Varaždin, Varaždinske Toplice, Ludbreg, Novi Marof, Ivanec, Lepoglava i Veliki Bukovec.

Na području Varaždinske županije odvojeno prikupljanje otpada uvedeno je u svih 28 jedinica lokalne samouprave. Na području Županije nalazi se 10 reciklažnih dvorišta (Gornji Kneginec, Varaždin, Varaždinske Toplice, Cestica, Petrijanec, Sračinec, Vinica, Mali Bukovec, Veliki Bukovec, Vidovec) gdje se odvojeno sakupljaju posebne kategorije otpada. U 2020. godini najviše sakupljao papir, plastika, biootpad te glomazni otpad. Ipak, još uvijek dio odvojeno sakupljenog otpada završava na odlagalištima otpada, tako da je u 2020. godini 84% odvojeno sakupljenog otpada (583.372 t) upućeno na oporabu, čime je stopa oporabe dosegla vrijednost od 34%. Potrebna su daljnja ulaganja u infrastrukturu za odvojeno **prikupljanje komunalnog otpada** te intenzivniji rad na podizanju svijesti građana o njihovoj ulozi u stvaranju i sprječavanju nastanka otpada. Ulaganje u infrastrukturu prvenstveno se odnosi uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom putem Regionalnog centra za gospodarenje otpadom sjeverozapadne Hrvatske Piškornica – RCGO Piškornica“ kojim će se osigurati primjereno zbrinjavanje otpada sa područja 110 jedinica lokalne samouprave na području Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske, Međimurske i Varaždinske županije u općini Koprivnički Ivanec.

Distribuciju **električne energije** na području Varaždinske županije vrši tvrtka HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o., Zagreb odnosno podružnice Elektra Varaždin, Elektra Koprivnica te Elektra Zagreb - Pogon Zelina. Ukupna potrošnja električne energije za kućanstva iznosi 41.835,37 MWh. Ukupna dužina zračne niskonaponske mreže iznosi 2.917,54 km a podzemne 1.827,02 km.

Prirodni **plin**, dobavlja se preko dvaju magistralnih plinovoda koji prolaze područjem Županije i distribuira potrošačima velikom i dobro razvedenom mrežom plinovoda. Distribuciju plina na području Varaždinske županije vrše tvrtka *Termoplin d.d.* te tvrtka *Ivkom-plin d.o.o.* Magistralni plinovodi određeni su PPŽ-om, a daljnja plinifikacija naselja na području općina i gradova razvijat će se temeljem „Studije opskrbe prirodnim plinom Županije varaždinske“ i programa razvoja nadležnog javnopravnog tijela, a razrađivat će se PPUOG-ovima, te odgovarajućom stručnom dokumentacijom. Lokalnu plinsku mrežu potrebno je razvijati i održavati na siguran, pouzdan i učinkovit način. Moguća je rekonstrukcija plinskog sustava s ciljem povećanja sigurnosti opskrbe i smanjenja gubitaka plina na dionicama na kojima se ukaže potreba. Distribucijski sustav plinovoda je stabilan i siguran, a što se osigurava kontinuiranim ulaganjem u rekonstrukciju, sanaciju i investicijsko održavanje plinskih cijevi i opreme.

Na području Varaždinske županije za proizvodnju električne energije koriste se i **obnovljivi izvori energije** (potencijal rijeke Drave), a u manjoj mjeri i sunčeva energija. Izgrađeno je nekoliko postrojenja za iskorištavanje sunčeve energije – sunčanih elektrana na zasebnim parcelama, kao i veći broj manjih sustava na krovovima zgrada. Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora energije na području Varaždinske županije u 2019. godini iznosila je ukupno 36.235 MWh za područje pod nadležnošću Elektre Varaždin, 741 MWh za područje pod nadležnošću Elektre Koprivnica (devet proizvođača) te 2250 kWh za područje pod nadležnošću Elektre Zagreb. Za Varaždinsku županiju izrađena je publikacija Potencijal obnovljivih izvora energije (Institut Hrvoje Požar, 2012.) koja predstavlja integralnu analizu prirodnog potencijala svih oblika obnovljivih izvora energije i prema kojoj se u skladu s postojećim prirodnim potencijalom za Varaždinsku županiju ističe energetska potencijal biomase i geotermalne energije za koje bi trebalo provesti detaljniju analizu. 3. ID PPŽ-a se za rijeku Bednju predlaže izraditi

dokument kojim bi se procijenile mogućnosti održivog gospodarenja rijekom između ostalog i mogućnost energetske iskoristivosti vodnih snaga, a s ciljem određenja mogućih lokacija za gradnju malih hidroelektrana koje bi bile prihvatljive uz PPŽ-om planirane potencijalne lokacije. Važno je napomenuti da geotermalni izvori energije na području Varaždinske županije predstavljaju značajan resurs za korištenje obnovljivih izvora energije budući da isti nemaju štetnih emisija ili drugih štetnih djelovanja po okoliš.

Zelena tranzicija sve je važnija tema na EU, nacionalnoj pa tako i regionalnoj, odnosno lokalnoj razini što je vidljivo iz postavljenih ciljeva Europske komisije usmjerenih na postizanje klimatske neutralnosti i gospodarskog rasta koji neće biti povezan s potrošnjom resursa. Iako je na regionalnoj i lokalnoj razini prepoznata potreba za smanjenjem potrošnje energije i povećanjem korištenja OIE provedbom projekata u javnom sektoru, spremnost na energetske tranzicije koja uključuje kontinuirano povećanje energetske učinkovitosti i povećanje korištenja obnovljivih izvora energije, povećanje kvalitete gospodarenja energijom, razvoj kvalitetnog tržišta energije, kontinuirani tehnološki napredak još je uvijek je na niskoj razini u većini gradova i općina RH. Izuzetno je važno i stvaranje novih zelenih radnih mjesta kroz kružnu ekonomiju koja se temelji na minimiziranju stvaranja otpada i onečišćenja, održavanju proizvoda i materijala u uporabi te regeneraciji prirodnih sustava. Također, zelena infrastruktura prepoznata je kao iznimno važan aspekt razvoja koja može doprinijeti održivom razvoju i jačanju otpornosti na klimatske promjene te postizanju ciljeva Europskog zelenog plana.

Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

Najvažniji dio **prometne infrastrukture** na području Varaždinske županije je cestovna mreža. Temeljem Odluke o razvrstavanju javnih cesta,¹⁴ cestovni promet na području Županije obuhvaća jednu autocestu, devet državnih,¹⁵ 70 županijskih te velik broj lokalnih cesta (177). Sjeverni i južni dio Varaždinske županije, u dužini od 45,1 km,¹⁶ povezuje autocesta Goričan-Varaždin-Zagreb. Od državnih cesta koje prolaze kroz Varaždinsku županiju najznačajnija je Podravska magistrala (državna cesta D-2), koja prolazi uzduž Županije, od njenog najistočnijeg dijela do najzapadnijeg na graničnom prijelazu Dubrava Križovljanska. Na području županije predviđena je trasa brze ceste koja čini sastavni dio podravsko-podunavskog cestovnog smjera te je od velikog je prometnog značaja za povezivanje sjeverozapadne i ostalog dijela kontinentalne Hrvatske. Važan prometni pravac na području županije predstavlja i predviđena trasa brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina zbog suvremenog prometnog povezivanja dvaju županijskih središta, Varaždina i Krapine. Ovaj dio sjeverozapadne Hrvatske je kroz prizmu lokalne prometne infrastrukture, jedan je od najlošijih u Hrvatskoj. Na većini državnih cesta u županiji (preko 90%) nedostaju nogostupi u naseljima te pješačko-biciklističke staze izvan naselja (odvojene od kolnika za sigurno i atraktivno pješčenje i bicikliranje), a određene dionice su preopterećene zbog vrlo velikog generiranog teškog teretnog prometa te je ugrožena sigurnost domicilnog stanovništva. Potrebno je stoga provesti modernizaciju, izmještanje pojedinih dijelova, proširenje i izgradnju ostalih važnih prometnica državnog i županijskog značaja sukladno prostorno-planskoj dokumentaciji te ciljevima i mjerama postojećih strateških regionalnih i nacionalnih dokumenata. Potrebna je rekonstrukcija i modernizacija cestovne infrastrukture (državnih, županijskih, lokalnih i nerazvrstanih cesta) koja će obuhvaćati i izgradnju mreže nogostupa u naseljima, te pješačko-biciklističkih staza izvan naselja. Uz navedeno potrebno je modernizirati postojeća autobusna stajališta te planirati izgradnju novih stajališta kako bi se sva naselja mogla uključiti u mrežu javnog prijevoza.

¹⁴ Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 96/2016)

¹⁵ Odluku o razvrstavanju javnih cesta (NN br. 41/22.)

¹⁶ HAC, 2015. g.

Željeznička infrastruktura obuhvaća pruge R201 Zaprešić – Čakovec te R202 Dalj – Varaždin kao pruge za regionalni promet, dok je pruga L201 Varaždin – Golubovec pruga za lokalni promet. Sve pruge su jedno kolosiječne i nisu elektrificirane te se na njima odvija mješovit promet. Dopuštene brzine variraju od 45 – 100 km/sat, što negativno utječe na kvalitetu prijevozne usluge stoga je na svim prugama potrebno ulagati u modernizaciju infrastrukture. Osim toga potrebno je osigurati povezivanje pod regije Varaždin sa središtem funkcionalne regije Središnja Hrvatska, Zagrebom, izgradnjom infrastrukture kojom će se omogućiti značajno smanjenje vremena putovanja između većih centara te funkcionalne regije. Navedena infrastruktura obuhvaća izgradnju Lepoglavske spojnice i modernizaciju postojeće pruge kao dvokolosiječne elektrificirane pruge koja se planira na pravcu Čakovec – Varaždin – Lepoglava – Zabok – Zagreb. Potrebna su i ulaganja i u modernizaciju postojećih regionalnih željezničkih pruga te se istovremeno omogućava i razvoj lokalnih prigradskih linija u tom dijelu županije, a time se stvaraju i bolji preduvjeti za razvoj integriranog prijevoza putnika na području Varaždinske županije. Na mreži željezničkih pruga kojima upravlja HŽ Infrastruktura u Varaždinskoj županiji ukupno je 91 željezničko cestovni prijelaz i pješački prijelaz preko željezničke pruge i na većini su potrebni određeni zahvati.

Cestovni linijski prijevoz putnika u Varaždinskoj županiji organizira tvrtka Autobusni prijevoz d.o.o. Varaždin koja obnaša 180 - 200 županijskih i međužupanijskih linija. Osim spomenutih, organizirane su i dvije stalne međunarodne linije za Beč (AT). Osim navedenog, postoje i drugi prijevoznici (Panturista (Arriva), CroatiaBus, FlixBus) koji imaju organizirane međunarodne linije koje prolaze kroz Varaždinsku županiju. Komunalni linijski prijevoz putnika na području grada Varaždina obavlja trgovačko društvo Čistoća d.o.o.. U posljednjih nekoliko godina, prisutan je trend ukidanja autobusnih linija, najviše zbog nerentabilnosti i neodrživosti postojećeg sustava prijevoza. Isti se temelji na prijevoznim dozvolama. Primjena ovakvog sustava javnog linijskog cestovnog prijevoza putnika rezultirala je smanjenjem kvalitete usluge tog prijevoza kako zbog neadekvatnog sustava financiranja, tako i zbog nedovoljnog broja polazaka i neadekvatne informiranosti građana. Sve je to rezultiralo nezainteresiranošću građana za korištenje javnog linijskog prijevoza putnika. Autobusni prijevoz organiziran je kao županijski, međužupanijski, međunarodni te posebni linijski (ugovorni) prijevoz. Županijskim linijama povezuju se sva veća administrativna te gospodarska središta u Županiji s okolnim općinama. Izražena je nedovoljna povezanost središta s rubnim dijelovima županije zbog vrlo malog broja ili čak nepostojanja autobusnih linija te nedostupnosti javnog prijevoza lokalnom stanovništvu zbog visokih cijena prijevoznih karata.

Na prugama na području Varaždinske županije javni putnički prijevoz obavlja tvrtka Hrvatske željeznice Putnički prijevoz d.o.o. **Prijevozna usluga željeznice** vezano za vozni red nije usklađena s autobusnim prijevozom, što bi omogućilo presjedanje i nastavak putovanja. Također, ne postoji zajednička tarifa za korištenje autobusnog sustava zajedno sa željezničkim. Analizom podatka o voznim vremenima i broju polazaka za 2020. godinu, zaključuje se da isti ne predstavljaju dovoljno kvalitetnu prometnu uslugu. Naime frekvencija polazaka za prigradske (lokalne) i regionalne brze vlakove značajno je niža od onih predviđenih Master planom za integrirani prijevoz putnika. Broj putnika u željezničkom prometu kontinuirano se i značajno smanjuje (45% u razdoblju 2012.- 2019.)

U teretnom željezničkom prijevozu na kolodvorima na području Varaždinske županije zabilježen je značajan pad u količinama prevezene robe. Gledajući unatrag 20 godina, zabilježeno je smanjenje od 81% utovarene robe te 91% istovarene robe. U cestovnom prometu također se bilježi smanjenje prevezene količine robe. U posljednjih 20 godina najveći prijevoz robe zabilježen je tijekom 2007. godine kada je iznosio 6.356.000 tona robe dok su tijekom 2019. godine prijevoznici na području Varaždinske županije ukupno prevezli 28% manje robe u odnosu na 2007. godinu.

U Županiji prevladava trend smanjenja obima usluga javnog prijevoza, stagnacija u povećanju dužina pješačkih i biciklističkih staza te povećanje putovanja automobilima, dok održivi modovi, poput željezničkog i autobusnog prijevoza stagniraju ili opadaju. Potrebno je stoga prometni sustav graditi i organizirati na način da se potiče pješaćenje i korištenje bicikala, te korištenje javnog prijevoza umjesto automobila. Navedeno se planira putem provedbe Master plan integriranog prijevoza putnika čija je svrha spajanje svih urbanih i ruralnih područja putem kvalitetne mreže linija uz kvalitetne vozne redove i niže cijene prijevoza, a što bi rezultiralo većim brojem putnika koji koriste javni prijevoz. U teretnom prijevozu potrebno se usmjeriti na otpremanje robe željeznicom te što manje cestovnim prijevozom. Navedeno ne podrazumijeva zanemarivanje korištenja cestovnog prijevoza, već daljnju modernizaciju i adekvatno opremanje istog usporedno s razvojem željezničkog prijevoza kako bi se stvorili uvjeti za suvremeni prijevoz robe i ljudi korištenjem oba sustava. Postoji i potreba za osnivanjem intermodalnog robnog terminala pomoću kojeg bi se osigurala i kvalitetnija prometna usluga intermodalnog prijevoza tereta prema postojećim i planiranim gospodarskim subjektima i zonama u Županiji i šire. Stoga je u planu izrada Master plana za intermodalni prijevoz tereta za područje navedenih triju županija, a cilj je stvaranje integriranih i intermodalnih sustava prijevoza.

U neposrednoj blizini Varaždina, nalazi se **aerodrom Varaždin** koji je registriran je za domaći i međunarodni promet sa uzletno-sletnom stazom pravca 16/34 duljine 1611 metara a širine 30 metara.¹⁷ Prostorno-planskom dokumentacijom Grada Varaždina planiran je aerodrom Varaždin referentnog koda 3C, neinstrumentalni prilaz, u skladu s odredbama Pravilnika o aerodromima (NN 58/14 100/19). Daljnji razvoj aerodroma zahtijeva stvaranje uvjeta za privlačenje potencijalnih investitora za gradnju (najam) hangara te ostalih pratećih objekata aerodromske infrastrukture koji za sada nedostaju. Aerodrom je otvoren kroz cijelu godinu, a njime upravlja gradska tvrtka Parkovi d.d.. Dodatno, na području Grada Varaždina na prostoru Opće bolnice Varaždin postoji heliodrom, te se planira izgradnja heliodroma i na području Grada Ivanca.

Prema javnim podacima o dostupnosti **širokopojasnog pristupa Internetu** područje Varaždinske županije u potpunosti je pokriveno osnovnim širokopojasnim pristupom (brzine manje od 30 Mb/s), veliki dio područja je pokriveno brzim širokopojasnim pristupom (brzine jednake ili veće od 30, odnosno 30-100 Mb/s), dok je ultrabrzim širokopojasnim pristupom (brzine jednake ili veće od 100 Mb/s) djelomično pokriveno samo područje grada Varaždina. Trenutno se na području Grada Ludbrega i općina Mali Bukovec, Martijanec, Sveti Đurđ i Veliki Bukovec gradi optička infrastruktura kojom će se na ovom području omogućiti širokopojasni pristup Internetu brzine veće od 100 Mbit/s. Dosadašnji razvoj širokopojasnog pristupa u RH nije rezultirao dostupnošću širokopojasnog pristupa s dovoljno velikim brzinama. To se posebno odnosi na dostupnost širokopojasnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s, i s brzinama od najmanje 100 Mbit/s. Time se Hrvatska početkom 2020., prema stanju dostupnosti širokopojasnog pristupa, našla među najslabije pozicioniranim državama EU-a. Dodatni izazov smanjenju digitalnog jaza koji se javlja između urbanih i ruralnih područja Hrvatske, što je slučaj i u Varaždinskoj županiji su negativni demografski i gospodarski trendovi u ruralnim područjima. Navedeni podaci ukazuju na potrebu stvaranja preduvjeta kojima će se omogućiti veća i ravnomjerna dostupnost širokopojasnog pristupa na području cijele županije.

¹⁷ <https://www.varazdinaerodrome.eu/o-nama/>

3.4. Upravljanje razvojem

Upravljanje razvojem na regionalnoj i lokalnoj razini u nadležnosti je upravnih tijela Županije i njezinih jedinica lokalne samouprave, koja kreiraju i provode razvojnu politiku. U aktivnostima regionalnog razvoja sudjeluju i ustanove i tvrtke u vlasništvu županije i jedinica lokalne samouprave poput razvojnih agencija i poduzetničkih potpornih institucija, te ostale institucije poput strukovnih komora, lokalnih akcijskih grupa, savjetodavnih tijela, organizacija civilnog društva i druge. Godine 2021. uspostavljeno je urbano područje Varaždin u čijem sastavu je 15 jedinica lokalne samouprave s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. Županija zajedno sa svojim ustanovama i trgovačkim društvima u svojem vlasništvu kontinuirano ulaže u jačanje svojih upravljačkih kapaciteta te unaprjeđenje svojih poslovnih procesa što je preduvjet za učinkovito upravljanje regionalnim razvojem.

Javna ustanova za razvoj Varaždinske županije, kao regionalni koordinator Varaždinske županije, provodi projekt „Suradnja za razvoj“, sufinanciran iz Europskog fonda za regionalni razvoj, čiji je cilj kroz savjetodavnu potporu ojačati profesionalne kapacitete zaposlenika javnopravnih tijela s područja Varaždinske županije za pripremu i provedbu EU projekata. Iako je time ojačan ukupan kapacitet za provedbu EU projekata regionalnoj i lokalnoj razini i dalje je prisutan nedostatak specifičnih znanja i vještina zaposlenika u javnom sektoru za kvalitetnu i uspješnu pripremu i provedbu EU projekata. Kako bi suradnja županije s ostalim dionicima u upravljanju razvojem bila još uspješnija, u budućem razdoblju potrebno je nastaviti jačati koordinaciju i kontinuiran protok informacija relevantnih tijela na lokalnoj, županijskoj i nacionalnoj razini te osnažiti digitalne komunikacijske kanale.

Sustavno strateško planiranje razvoja na lokalnoj i regionalnoj razini i dalje je otežano zbog nedostatka interakcije i kontinuirane suradnje svih ključnih županijskih i lokalnih aktera u definiranju zajedničkih razvojnih prioriteta i predlaganju razvojnih inicijativa. Isto tako, sustav praćenja i vrednovanja postignutih rezultata u pojedinim područjima javnih politika još uvijek je nedovoljno razvijen, posebno u dijelu koji se odnosi na mjerljivost planiranih i ostvarenih rezultata. Dodatno, učinkoviti procesi provedbe, praćenja rezultata i učinaka strategija te izvještavanja izostaju i zbog nedovoljnog znanja i iskustva svih potrebnih aktera na lokalnoj i regionalnoj razini.

Županija, kao osnivač Zavoda za prostorno uređenje Varaždinske županije, osigurava potrebna sredstva za obavljanje **poslova prostornog uređenja** za Varaždinsku županiju propisanih Zakonom o prostornom uređenju, a koji su u nadležnosti Zavoda. Zavod kontinuirano provodi aktivnosti na praćenju izrade prostornih planova i njihovih izmjena i dopuna i izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana Varaždinske županije i prostornih planova JLS-a te ažuriranju podataka za ISPU (Informacijski sustav prostornog uređenja). Na području Varaždinske županije izrađeni su i primjenjuju se Prostorni plan Varaždinske županije i prostorni planovi uređenja općina i gradova, te prostorni planovi užih područja (GUP, UPU i DPU). Prostorni plan Varaždinske županije (PPŽ) izrađen je u 2000. godini te su do donošenja cjelovitih 3. Izmjena i dopuna izvršene dvije ciljane izmjene i dopune (2006. i 2009. godine). Osnovni cilj 3. Izmjena i dopuna PPŽ-a je da se u Varaždinskoj županiji unaprijedi i novelira organizacija, korištenje i namjena prostora, te osiguraju mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu prostora usklađena s novim propisima, važećim dokumentima, aktualnim strateškim opredjeljenjima i stavovima Županije i Države, kao i stanjem na terenu, uz uvažavanje rezultata popisa stanovništva. 3. Izmjenama i dopunama PPŽ-a se zadržava policentrična mreža naselja određena osnovnim PPŽ-om, kao i daljnje poticanje stvaranja pravilno strukturirane mreže gradova na području Županije. Osnovnim PPŽ-om su prepoznate, a 3. Izmjenama i dopunama PPŽ-a su zadržane i dopunjene mogućnosti prostornog razvoja Varaždinske županije koje se temelje na njenom geostrateškom položaju i dobrim komunikacijskim vezama sa susjednim područjima, dobroj pokrivenosti prometnom i

telekomunikacijskom, komunalnom i društvenom infrastrukturuom, te postojećim prirodnim resursima i vrijednostima, bogatoj prirodnoj i kulturno-povijesnoj baštini, kao i krajobraznim vrijednostima i uglavnom očuvanom okolišu, koji sveukupno čine prostor ugodan za život. Isto tako, postojeće razvijene proizvodne i uslužne djelatnosti i obrti, turizam i druge djelatnosti, te njihovo širenje i daljnji razvoj, mogu imati značajnu ulogu i biti podloga za budući prostorni razvoj. Sve jače razvijanje svijesti o potrebi održivog razvoja koje je prisutno u Županiji, te optimalno korištenje alternativnih izvora energije također može inicirati razvoj u prostoru u smislu planiranja i izgradnje građevina za proizvodnju energije. Nadalje, razvojem djelatnosti i njihovim umrežavanjem trebale bi se stvarati pretpostavke za atraktivnije uvjete rada, što može značajno utjecati na poboljšanje demografske slike, što pak utječe na planiranje građevinskog područja i razvoja prostora za stambene i druge potrebe.

Jedinice lokalne samouprave s područja Varaždinske županije koje imaju status **potpomognutog područja** su Donja Voća (I. skupina), Martijanec (II. skupina), Bednja, Cestica, Mali Bukovec, Sveti Đurđ, Visoko (III. skupina), Breznica, Breznički Hum, Jalžabet, Klenovnik, Lepoglava, Maruševac, Vinica (IV. skupina). Prema Odluci o obuhvatu i razvrstavanju jedinica lokalne samouprave koje stječu **status brdsko-planinskog područja** („Narodne novine“ br. 24/19.) na području Varaždinske županije status brdsko-planinskog područja ostvaruju Lepoglava, Bednja i Ljubešćica. Potpomognuta i brdsko-planinska područja u određenoj mjeri zaostaju za nacionalnim prosjekom te je njihov razvoj potrebno dodatno poticati.

3.5. SWOT analiza

SWOT analiza predstavlja vezu između analize trenutnog stanja i vizije o budućnosti kojom se dalje definira strateški okvir razvoja. Zadaća SWOT analize je prepoznavanje i utvrđivanje ključnih čimbenika u osnovnoj analizi koji predstavljaju razvojne snage, odnosno slabosti te uzimajući u obzir vanjske čimbenike kroz definiranje osnovnih razvojnih prilika, odnosno prijetnji.

U SWOT analizi identificiraju se snage Županije koje će se kroz posebne ciljeve i mjere nastojati pojačati i iskoristiti za razvoj te slabosti koje treba prevladati gdje je to moguće; mogućnosti prepoznate u okruženju za koje se treba pripremiti i iskoristiti ih u najvećoj mogućoj mjeri, te prijetnje koje će se nastojati svesti na najmanju moguću mjeru.

Podloga za izradu SWOT analize proizašla je iz izrađene opsežne analize različitih društveno-gospodarskih pokazatelja. Nalazi navedeni u SWOT analizi detaljno su raspravljani tijekom održanih sastanaka Tematskih radnih skupina u 9 različitih područja.

U nastavku su navedene tabele SWOT analiza koje prikazuju razvojni potencijal Županije kroz prepoznate snage/mogućnosti koje će se u budućnosti očuvati i dalje unapređivati unutar definiranih tematskih razvojnih područja.

Realizacija prethodno utvrđenih razvojnih potencijala ovisit će o mogućnostima uklanjanja osnovnih slabosti, te prevladavanja prijetnji koje su utvrđene kroz analizu stanja i SWOT analizu Varaždinske županije.

SWOT - GOSPODARSTVO

SNAGE

Gospodarstvo

1. Kvalitetna gospodarska infrastruktura
2. Napredak u digitalizaciji industrija
3. Izvozna usmjerenost gospodarstva
4. Razvijeno poduzetništvo i tradicija obrtništva

Poljoprivreda

1. Očuvani okoliš i povoljni agroekološki uvjeti za proizvodnju hrane
2. Dostatne poljoprivredne površine i izvori vode
3. Dobra prometna povezanost
4. Dobra pokrivenost šumskim područjem
5. Tradicija bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom
6. Veliki kapaciteti i potrebe prerađivačke industrije za sirovinom
7. Veliki broj tradicionalnih poljoprivrednih proizvoda u sustavu zaštite i promocije
8. Jaka prekogranična i međunarodna suradnja kroz pripremu i provedbu razvojnih projekata
9. Pokrivenost cijelog područja županije Lokalnim akcijskim grupama
10. Organiziranost poljoprivrednika i šumovlasnika u udruge i županijske saveze
11. Razvijena infrastruktura prodaje hrane na gradskim tržnicama
12. Srednjoškolsko obrazovanje za sektor poljoprivrede i Regionalni centar kompetentnosti u poljoprivredi
13. Regionalni i lokalni programi za podršku poljoprivrednoj proizvodnji

Turizam

1. Visoka prometna dostupnost
2. Gospodarska snaga županije (razvijena gospodarska osnova)
3. Infrastrukturna opremljenost
4. Pozitivna orijentiranost županije i JLS-a prema turizmu
5. Bogatstvo zaštićenih i očuvanih prirodnih prostora
6. Raznolikost, sadržajnost, slikovitost ruralnog prostora Županije, posebice ruralne arhitekture
7. Izuzetna kulturno-spomenička vrijednost resursne osnove, te jake kulturne institucije, tradicija urbane i ruralne kulture
8. Nacionalno/regionalno prepoznatljive etablirane manifestacije, festivali i događanja
9. Tradicija i kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga te razvoj novih zdravstvenih usluga
10. Razvijena poljoprivreda i eko poljoprivredna proizvodnja, zaštićeni i brendirani poljoprivredni proizvodi, razvijeno vinogradarstvo i podrumarstvo
11. Kvaliteta ponude (domaćih tradicionalnih proizvoda)
12. Inicijative za razvoj kvalitetne i raznolike ponude u privatnom smještaju, te visok udio smještajne ponude iz vrste 'Hoteli' (hoteli, pansioni i sl.)
13. Blizina i dostupnost najznačajnijeg emitivnog tržišta vikend/citybreak/manifestacijskog turizma u Hrvatskoj – Zagreba i šire okolice
14. „Neotkrivenost“ destinacije“ – prilika za „novo“ brendiranje Županije samostalno ili u sklopu regije

Kultura

1. Duga tradicija djelovanja kulturnih ustanova
2. Duga tradicija Glazbene škole u Varaždinu

SLABOSTI

Gospodarstvo

1. Neusklađenost obrazovnog sustava i tržišta rada
2. Nedovoljna razina financijske i informatičke pismenosti poduzetnika i nedovoljna pripremljenost za korištenje EU fondova
3. Niska razina mobilnosti
4. Slaba zastupljenost istraživačkih i razvojnih aktivnosti usmjerenih na potrebe gospodarstva

Poljoprivreda

1. Male usitnjene proizvodne jedinice i staračka gospodarstva
2. Niska produktivnost rada i visoki troškovi proizvodnje zbog zastarjele tehnologije i opreme
3. Nedovoljna educiranost poljoprivrednika i nedostatak stručne radne snage
4. Nedovoljna institucionalna savjetodavna podrška poljoprivrednicima
5. Izostanak učinkovitog sustava okrupnjavanja posjeda, tržišta poljoprivrednim zemljištem i financiranja primarne proizvodnje i razvojnih projekata
6. Mali obujam stočarske proizvodnje i nedostatak organskog gnojiva
7. Nedostatna vertikalna i horizontalna integracija primarne poljoprivrede i prerađivačkog sektora
8. Visoki rizik proizvodnje uslijed elementarnih nepogoda i izostanka osiguranja proizvodnje
9. Niska iskoristivost turističkih potencijala
10. Nezainteresiranost proizvođača i javnih institucija za uključivanje u kratke lance opskrbe hranom
11. Niski udio obnovljivih izvora energije i zelenih tehnologija
12. Nezainteresiranost vlasnika šuma za održivo gospodarenje

Turizam

1. Ograničavajući faktori u razvoju zdravstvenog turizma (HZZO orijentirana smještajna ponuda, nejasan koncept razvoja zdravstvenog turizma)
2. Nedostatan poduzetnički interes i snaga za ulaganje u turizam, te nedovoljna angažiranost i interes lokalnog stanovništva za bavljenje turizmom
3. Nedovoljna turistička valorizacija ruralnog prostora Županije i kulturne baštine
4. Nedostatak suvremeno koncipiranih turističkih proizvoda i tematiziranja ponude
5. Nedovoljno iskorišteni turistički potencijali poljoprivrednih proizvoda te neinventivna i uniformna ugostiteljska ponuda
6. Nedostatak kvalitetnog i diversificiranog smještaja
7. Potkapacitiranost kadrova izravno odgovornih za razvoj, upravljanje te promociju turizma
8. Nedovoljna sustavna edukacija turističkih kadrova
9. Nedovoljno razvijena praksa suradnje i umrežavanja svih dionika u turizmu
10. Nepostojanje sustava koordinacije marketinških i promocijskih aktivnosti između različitih dionika, kao i nedovoljna prepoznatljivost turističke regije, odnosno nedovoljno diferencirajuće konkurentno brendiranje Županije kao turističke destinacije

Kultura

1. Nedostatak ciljanog financiranja kulturnih programa i sadržaja javnim sredstvima
2. Nedostatak financijske potpore obnovi i zaštiti kulturne baštine
3. Nedostatak ljudskih kapaciteta i stručnih znanja za razvoj kulturnih sadržaja i proizvoda
4. Nedovoljno stručnih osoba u kulturnim institucijama

3. Djelovanje Državnog arhiva, HAZU i Konzervatorskog odjela u Varaždinskoj županiji (sjedište) 4. Status nacionalnog kazališta 5. Razgranata djelatnost i bogata građa Gradskog muzeja Varaždin 6. Tradicija održavanja Varaždinskih baroknih večeri 7. Raznolika kulturna baština iz različitih razdoblja 8. Nematerijalna baština uvrštena na UNESCO 9. Kontinuirano ulaganje u obnovu sakralne baštine 10. Uspješnost kulturno-umjetničkih udruga na natjecanjima 11. Razvijena lokalna folklorna društva i udruge žena 12. Velik broj društvenih domova	5. Slaba osviještenost stanovništva o važnosti i potencijalu kulturne baštine 6. Nedovoljna razvijenost kulturnih i kreativnih industrija 7. Velika centraliziranost kulturnog života u većim sredinama 8. Nedovoljan prostor muzeja za izlaganje svih zbirki 9. Nedostatak stručnog kadra za provedbu programa i projekata u kulturi u manjim općinama i gradovima te ovisnost razvoja o entuzijazmu pojedinaca 10. Nedostatak dvorane kapaciteta 500 gledatelja ili više za koncertne i izvedbene programe 11. Nedostatak prostora za nastupe i izvedbe u Varaždinu koji nije institucijski 12. Nedostatne mogućnosti zapošljavanja u sektoru kulture
PRILIKE	PRIJETNJE
Gospodarstvo 1. Cjeloživotno obrazovanje 2. Jačanje gospodarstva kroz podršku u korištenju nacionalnih i EU fondova te ostalih izvora financiranja 3. Digitalna transformacija gospodarstva 4. Energetski potencijal za razvoj gospodarskih aktivnosti Poljoprivreda 1. Povećanje lokalne proizvodnje uslijed potrebe za samodostatnošću, smanjenju CO2 otiska i pravilnom prehranom 2. Kratki lanci opskrbe hranom u „društvenoj prehrani“ 3. Razvoj ruralnog turizma i umrežavanje dionika 4. Uspostavljanje partnerskih odnosa s prerađivačima i organizacija preradbenih kapaciteta 5. Edukacija mladih poljoprivrednika 6. Poticanje okrupnjavanja, zamjene i korištenja neobrađenog poljoprivrednog zemljišta 7. Brendiranje tradicionalnih prehrambenih proizvoda OPG-a 8. Razvoj dopunskih djelatnosti na gospodarstvima, te korištenje obnovljivih izvora energije 9. Korištenje bespovratnih sredstava iz nacionalnih i EU izvora za razvoj 10. Prijenos i razmjena znanja i vještina putem Regionalnog centra kompetentnosti u poljoprivredi 11. Razvoj kružnog gospodarstva i novih tehnologija u industriji 12. Neiskorišteni potencijal drvnih i ne drvnih proizvoda iz privatnih šuma 13. Mobilizacija drvne mase iz privatnih šuma na ekološki prihvatljiv i održiv način 14. Očuvanje i ekološka obnova mozaičnih staništa 15. Poticanje uzgoja autohtonih sorata i pasmina Turizam 1. Strateški i razvojni trendovi koji valoriziraju inovativnost, kreativnost, okolišnu osjetljivost i održivost 2. Snažan rast interesa potražnje za ekološki očuvanim ruralnim prostorom, lokalno i ekološki uzgojenim namirnicama 3. Rast turističke potražnje za outdoor/aktivnim turizmom 4. Rast potražnje za različitim oblicima zdravstvenog turizma, povećan trend aktivnog starenja 5. Rast potrebe za kvalitetnim dugoročnim smještajem specijaliziranim za osobe treće dobi te rast potražnje za inkluzivnim turizmom 6. Preferencija „novih“ turista prema okolišno očuvanim i identitetski profiliranim destinacijama 7. Poticanje međusektorskog povezivanja za razvoj novih turističkih usluga i sadržaja	Gospodarstvo 1. Nepovoljna demografska kretanja i odljev stručnih kadrova 2. Nepovoljni uvjeti EU natječaja za poduzetnike 3. Antipoduzetnička klima 4. Distorzija na energetskom tržištu Poljoprivreda 1. Globalne krize u proizvodnji i transportu hrane (ratovi, terorizam, pandemije, klimatske promjene i prirodne katastrofe) 2. Smanjenje poljoprivrednih površina (urbanizacija, industrijalizacija, izgradnja infrastrukture, odljev mladih i općenito zapuštanje obradivih površina) 3. Smanjenje plodnosti tla (zakiseljavanje, niski sadržaj humus, monokultura korova, smanjenje biološke raznolikosti...) 4. Jaka i rastuća konkurencija proizvođača iz EU-a i svijeta 5. Nekontinuirana legislativa i porezna politika 6. Izostanak dugoročne strategije proizvodnje hrane u Hrvatskoj uz nacionalni konsenzus 7. Bujanje birokratsko-administrativnih zahtjeva u ostvarivanju prava (potpore, EU fondovi i sl.) 8. Rast trgovačkog lobija i ovisnost o uveznoj hrani 9. Trend povećanja loših prehrambenih navika posebno kod djece 10. Daljnje starenje stanovništva uslijed odlaska mladih 11. Gubitak vještina i znanja u proizvodnji hrane kod mlađih populacija 12. Stihijska prodaja poljoprivrednog zemljišta (siromaštvo i dob poljoprivrednika) Turizam 1. Nepovoljna demografska kretanja (odljev stručnih kadrova u turizmu) 2. Propadanje kulturne baštine uslijed neodržavanja i adekvatne zaštite 3. Onečišćenje okoliša i ugrožavanje zaštićenih dijelova prirode uslijed vanjskih utjecaja i ljudskog faktora 4. Brži razvoj konkurentne ponude u okruženju (zdravstveni, zeleni /aktivni turizam) 5. Nepovoljna investicijska klima u Hrvatskoj 6. Zakonska regulativa – ograničavajući faktor u pružanju smještajnih i ugostiteljskih usluga (siva ekonomija, turizam kao dopunska djelatnost) 7. Nedovoljno definiran sustav i model upravljanja u turizmu u Hrvatskoj 8. Nacionalna politika usmjerena na naglašavanje slike Hrvatske kao obalne i morske zemlje 9. Dugotrajne procedure ishođenja odgovarajućih dozvola kod projekata zaštite prirode 10. Nedovoljno razvijeni programi podizanja svijesti lokalnog stanovništva o turizmu

8. Raspoloživost sredstava iz EU fondova za razvoj različitih segmenata turizma te očuvanje i zaštitu prirode i kulturnih dobara 9. Podizanje razine stručnih znanja u turizmu korištenjem postojećih visoko kvalitetnih obrazovnih i drugih institucija 10. Afirmacija Županije na međunarodnom turističkom tržištu kroz destinacijsko brendiranje i učinkovitu promociju 11. Porast potražnje za „weekend getaway“ proizvodima i destinacijama Kultura 1. Umrežavanje dionika i suradnja na zajedničkim projektima 2. Razvoj manjih mjesta i nova zapošljavanja korištenjem potencijala kulture 3. Rast interesa za razvoj i proširenje kulturne ponude i prostora za kulturu 4. Visoka zainteresiranost za kulturu i potražnja za kulturnim turizmom i autentičnim proizvodima i uslugama 5. Povećani interes za međusektorsko povezivanje kulture sa sektorima turizma, obrazovanja, prirode i gospodarstva 6. Promicanje raznolikosti kulture iz svih razdoblja prapovijesti i povijesti 7. Raspoloživost sredstava iz novog financijskog razdoblja Europske unije 8. Poticanje stvaralaštva na kajkavskom jeziku i svim specifičnim dijalektima 9. Povezivanje tradicionalnih umjetnosti i digitalne tehnologije 10. Pozitivni trendovi razvoja temeljenog na kulturnim i kreativnim industrijama manifestacija i festivala vezanih za kulturnu baštinu i kulturna dobra	11. Novi indeks turističke razvijenosti (nepovoljne mogućnosti potpora za razvijenije destinacije) Kultura 1. Globalna kriza i prekid kontinuiteta razvoja sektora kulture 2. Recesija, inflacija i povećanje životnih troškova 3. Niska prosječna plaća i primanja 4. Iseljavanje stanovništva
--	--

SWOT - DRUŠTVO

SNAGE

SLABOSTI

Zdravstvena zaštita, socijalna skrb, hrvatski branitelji i civilno društvo

1. Razvijena institucionalna zdravstvena zaštita i socijalna skrb (ustanove, domovi, zavodi)
2. Postojeći kadar u zdravstvu izuzetno stručan i kompetentan
3. Kontinuitet strateškog planiranja usluga u području zdravstva i socijalne skrbi, tradicija u donošenju mjera za unaprjeđenje usluga u zdravstvu i socijalnoj skrbi i njihovoj provedbi
4. Uspostavljen sustav obrazovanja za daljnje osnaživanje zdravstvenog kadra (Medicinska škola, Sveučilište Sjever)
5. Razvijeno civilno društvo iz područja zdravstvene i socijalne skrbi
6. Socijalna osjetljivost stanovništva (financiranje programa socijalne zaštite, dodjela potpora i donacija pravnim i fizičkim osobama, te udrugama na lokalnoj razini)
7. Aktivne organizacije civilnog društva za podršku i pomoć socijalno osjetljivim skupinama te hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima
8. Provođenje programa za unaprjeđenje i podizanje standarda u pružanju zdravstvenih usluga (e-zdravstvo, sektorske ambulante, stomatološko dežurstvo)
9. Provođenje programa promocije zdravlja i prevencije bolesti

Obrazovanje

1. Ulaganje u obrazovanje visoki je prioritet Varaždinske županije
2. Dostupnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svakom djetetu
3. Provođenje jedno smjenske nastave u gotovo svim školama te omogućen program produženog boravka u gotovo svim osnovnim školama na području Varaždinske županije
4. Provođenje programa informatizacije u školama (e-dnevnik, uključivanje škola u projekt „e-Škole“)
5. Kontinuitet rada s nadarenim učenicima u Centrima izvrsnosti
6. Osigurano subvencioniranje prijevoza učenika i studenata, provođenje programa stipendiranja učenika i studenata, angažiranost u stvaranju uvjeta za lakše uključivanje osoba s posebnim potrebama u nastavak obrazovanja
7. U strukovnim sektorima srednjih škola postoji suradnja gospodarstva u planiranju potreba za radnom snagom na tržištu
8. Decentralizirana mreža srednjih škola na području županije
9. Razvijena mreža visokoškolskih institucija
10. Zadovoljavajuća razina studentskog smještaja
11. Prilagodba studijskih programa i metoda podučavanja digitalnoj i zelenoj tranziciji
12. Organizacija studijskih programa u hibridnom obliku (izvođenje nastave online i uživo)
13. Razvijen sustav cjeloživotnog obrazovanja

Sport

1. Tradicija i kontinuitet rada sportskih organizacija i saveza
2. Aktivnost brojnih sportskih organizacija, saveza i udruga, iskustvo u organizaciji sportskih evenata
3. Postojanje velikog broja sportskih objekata te razvijena sportska infrastruktura
4. Uređen sustav školskog sporta u obrazovnom sustavu, akademski sport, stručnjaci kineziolozi, kontinuirana edukacija stručnih osoba u školskom sportu i mnogobrojni projekti školskog sporta edukacijskog karaktera
5. Uvođenje inovativnosti u sportu (esport)

Zdravstvena zaštita, socijalna skrb, hrvatski branitelji i civilno društvo

1. Neujednačena rasprostranjenost i dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga, osobito u ruralnim područjima
2. Nejednaka uključenost JLS-a u rješavanje zdravstvenih i socijalnih potreba
3. Nedostatna opremljenost i prostorni kapaciteti zdravstvenih ustanova
4. Nedovoljan broj medicinskog kadra
5. Nedovoljna informiranost lokalnog stanovništva o vrstama usluga i mogućnostima ostvarivanja prava na zdravstvene i socijalne usluge
6. Nedovoljna zainteresiranost stanovništva za preventivne programe
7. Teža zapošljivost i sve lošiji uvjeti života pojedinaca i posljedice po zdravstveni i socijalni status, posebice osoba s invaliditetom i hrvatskih branitelja
8. Nedostatak ljudskih kapaciteta i suvremene opreme za pružanje hitne medicinske pomoći
9. Nedostatak kapaciteta za pružanje skrbi u kući te palijativne skrbi, nedovoljna koordinacija te neprepoznavanje potreba za palijativnom skrbi
10. Nedostupnost kvalitetne sveobuhvatne zdravstvene i socijalne skrbi socijalno osjetljivim skupinama
11. Nedostatna mobilnost i pristupačnost socijalno osjetljivih skupina u aktivnostima svakodnevnog življenja zbog neosigurane usluge javnog prijevoza za deprivirana područja te neprilagođenosti infrastrukture
12. Nedovoljno stacionarnih smještajnih kapaciteta za nepokretne starije osobe i osobe s invaliditetom u domovima u javnom vlasništvu zbog povoljnije cijene smještaja, te zdravstvenim ustanovama koje pružaju palijativnu skrb
13. Nedostatak stručnog kadra svih pružatelja socijalnih usluga, nedovoljan broj volontera, nedovoljna umreženost i suradnja svih pružatelja usluga
14. Nepovjerenje javnosti prema institucijama koje pružaju zdravstvene usluge i usluge socijalne skrbi

Obrazovanje

1. Prostorna ograničenost postojeće mreže dječjih vrtića, obzirom na broj djece
2. Nedostatak financijskih kapaciteta i nejednakost sufinanciranja boravka djece u vrtićima od strane jedinica lokalne samouprave
3. Nedovoljan broj stručnjaka koji ne rade izravno u nastavi (pedagozi, psiholozi i defektolozi), nedovoljan broj stručnog osoblja za rad s djecom s poteškoćama u razvoju
4. Otežano organiziranje predškolskog i osnovnoškolskog odgoja za stanovnike romskih i ruralnih naselja
5. Nezainteresiranost učenika za programe koji su potrebni na tržištu rada te posebice za deficitarna zanimanja
6. Nezadovoljavajuća razina umrežavanja ustanova visokog obrazovanja s ciljem razvoja ljudskih potencijala na županijskoj razini i provedbe aktivne politike tržišta rada
7. Nedovoljna opremljenost digitalnim tehnologijama u školama
8. Ne postoje zadovoljavajući infrastrukturni preduvjeti za rad odgojno - obrazovnih ustanova
9. Niska razina udjela visokoobrazovnih stanovnika Županije u ukupnom broju stanovnika
10. Nezadovoljavajuća razina transfera znanja i tehnologija iz visokog školstva u javni i privatni sektor
11. Nedostatak prostornih kapaciteta ustanova visokog obrazovanja
12. Nedostatak sredstava za znanstveno-istraživački rad
13. Ograničene dnevne migracije studenata i sudjelovanje u društvenim aktivnostima zbog neadekvatnog sustava javnog prijevoza
14. Nedostatak provedbe sustava upravljanja kvalitetom u ustanovama za cjeloživotno učenje u županiji

- Velik broj mladih sportaša uključenih u trenažne procese te veliki broj izvrsnih sportskih rezultata sportaša na državnoj i međunarodnoj razini - Dostatni prostorni kapaciteti za organizaciju velikih sportskih manifestacija	Sport - Nedostatna financijska sredstva za nesmetano funkcioniranje sportskih organizacija, i zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti u školama - Neusklađena javna evidencija rada te provođenja sportskih programa i aktivnosti u sportu - Nedovoljno korištenje sredstava EU za sportske aktivnosti, programe i projekte - Nedovoljan broj kvalificiranog stručnog i upravljačko-organizacijskog kadra, nedostatak trenera te narušena ili nepostojeća komunikacija djelatnika u sustavu sporta - Nedostatak održavanja nedovoljno korištenje postojeće sportsko-rekreativne infrastrukture, nedovoljna prilagođenost osobama s invaliditetom - Nedovoljno razvijen sustav volonterizma u sportu - Nedovoljna uključenost lokalnog stanovništva u bavljenje sportsko-rekreativnim aktivnostima - Nepovezanost škole i izvannastavnih i izvanškolskih sportskih aktivnosti djece i mladih, velike financijske obaveze roditelja u sportskom razvoju djece - Neadekvatna prehrana mladih sportaša, otežano usklađivanje školskih i sportskih obaveza mladih sportaša - Nedovoljna zainteresiranost medija za sport, posebice sport djece i školski sport - Nedostatak prostornih, financijskih i ljudskih kapaciteta za sport osoba s invaliditetom - Nedovoljno poticajno okruženje za kategorizirane sportaše
PRILIKE	PRIJETNJE
Zdravstvena zaštita, socijalna skrb, hrvatski branitelji i civilno društvo - Informatizacija i povezivanje službi te veća koordinacija - Osiguranje visoke razine zdravstvenih usluga unaprjeđenjem infrastrukture - Korištenje EU fondova za unaprjeđenje sustava zdravstva i socijalne skrbi - Decentralizacija sredstava i ovlasti u sustavu zdravstva i socijalne skrbi - Uspostava kvalitetnog okvira za razvoj socijalne skrbi, institucionalnih i izvaninstitucionalnih socijalnih usluga - Globalni trend povećanja interesa javnosti za zdravim životnim navikama - Iskorištavanje podataka o demografskim kretanjima stanovništva radi planiranja usluga - Ulaganje u sustavnu edukaciju i usavršavanje stručnih kadrova i provođenje mjera stimulacije radi zadržavanja kvalitetnih kadrova - Promjena zakonskih propisa usmjerenih na osnivanje jedinstvenog centra - fonda za isplatu socijalnih potpora i na pripremu županijskih socijalnih planova - Oснаživanje primarne zdravstvene zaštite kroz zdravstvenu reformu - Oснаživanje i daljnji razvoj postojećih resursa za pružanje palijativne skrbi Obrazovanje - Povećanje prostornih kapaciteta te infrastrukturnih uvjeta postojećih ustanova predškolskog odgoja; prilagodba prostora djeci s poteškoćama u razvoju - Korištenje EU, međunarodnih, nacionalnih, županijskih, lokalnih i privatnih izvora financiranja za infrastrukturna ulaganja i kontinuirano obrazovanje i stručno osposobljavanje djelatnika u sektoru obrazovanja - Daljnji razvoj i promocija programa cjeloživotnog učenja - Prilagodba obrazovnog sustava (od prostornih, organizacijskih do stručnih) za nastavak školovanja osoba s posebnim potrebama - Programi kreditiranja i stipendiranja studenata, naročito za deficitarna zanimanja - Jačanje suradnje srednjoškolskih i visokoškolskih institucija i gospodarskog sektora s ciljem razvoja novih programa usklađivanja potreba na tržištu rada i programa usmjeravanja djece za potrebna zanimanja	Zdravstvena zaštita, socijalna skrb, hrvatski branitelji i civilno društvo - Neadekvatan sustav financiranja za unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi - Neadekvatni zakonski propisi i česte promjene u zakonodavstvu i institucionalnom sustavu provedbe - Povećanje broja korisnika zdravstvenih i socijalnih usluga - Niska primanja stanovnika (plaće, mirovine) - Starenje stanovništva s posljedičnim povećanjem potreba za zdravstvenom zaštitom i socijalnim uslugama, - Velik broj zaposlenih u radno intenzivnim djelatnostima koja dugotrajno izazivaju fizička oboljenja (posebice žena) - Povećan rizik od pandemije zaraznih bolesti i ostala krizna stanja - Prevelika opterećenost sustava hitne medicine te sekundarne zdravstvene zaštite - Nedostatak stručnog osoblja u zdravstvenim i socijalnim ustanovama zbog odljeva radno-intenzivnog stanovništva i niskih primanja Obrazovanje - Odljev obrazovanih kadrova - Nedostatak sredstava vezanih uz sufinanciranje različitih reformskih i drugih projekata u obrazovnom sektoru - Ukidanje pojedinih obrazovnih smjerova zbog negativnih demografskih trendova - Nedostatak pravovremenog prepoznavanja i utvrđivanja mladih sa statusom NEET na nacionalnoj razini - Neusklađenost preporuka za smanjenje odnosno povećanje srednjoškolskih i visokoškolskih programa s potrebama tržišta rada - Spori postupci uvođenja i odobravanja novih programa Sport - Nejasno definiran pojam javnih potreba u sportu - Nepovoljan radni status trenera, nepovoljni uvjeti obrazovanja i zapošljavanja trenera - Neučinkovit sustav zdravstvene zaštite i pregleda sportaša

7. Sustavna promocija zanimanja potrebnih na tržištu rada 8. Suradnja institucija, ustanova i drugih dionika u razvoju ljudskih potencijala na županijskoj razini i provedbi aktivne politike tržišta rada 9. Povezivanje institucija u sustavnom bavljenju znanstveno-istraživačkim radom i njegova promocija kroz mogućnosti financiranja sektora istraživanja i razvoja 10. Povećan interes inozemnih studenata zbog financijske pristupačnosti studijskih programa 11. Uključenje visokoškolskih ustanova u projekte digitalne i zelene tranzicije 12. Otvorenost IT tržišta za sve studente Sport 1. Korištenje EU fondova za razvoj sportske infrastrukture i stvaranje novih sportsko-rekreativnih sadržaja 2. Pozitivan utjecaj zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja na zdravlje 3. Interes za organizaciju velikih sportskih manifestacija 4. Povezivanje i umrežavanje sa sektorima turizma, zdravstva i gospodarstva 5. Aktivacija, unaprjeđenje i pojačana kontrola rada zakonom propisanih organizacija u sportu 6. Izmjene zakonske regulative za donošenje odluka u sportu 7. Povećanje dostupnosti sportskih aktivnosti i programa u ruralnim sredinama 8. Povećanje kompetencija djelatnika u sportu i angažmana stručnih osoba u upravljačkom sektoru sporta 9. Povećanje transparentnosti i uređenosti rada sustava sporta na županijskoj i lokalnoj razini 10. Poticanje izvrsnosti u sportu, formiranje centra izvrsnosti sporta 11. Digitalizacija sustava sporta	4. Neprepoznavanje sporta kao važne društvene pojave, njegove ekonomske, socijalne, odgojne i zdravstvene uloge 5. Ograničavajući porezni sustav 6. Život u uvjetima hipokinezije 7. Loša demografska kretanja
--	---

SWOT – STANJE U PROSTORU I OKOLIŠU

SNAGE

SLABOSTI

Infrastruktura i prostorno uređenje

1. Varaždinska županija predstavlja značajno gospodarsko i obrazovno središte sa razvijenom potrebnom infrastrukturom
2. Povoljan geoprometni položaj (prometno međunarodno i nacionalno križište, blizina državne granice)
3. Dobra cestovna infrastruktura (mreža asfaltiranih javnih cesta) te povezanost Varaždina s ruralnim zajednicama
4. Povoljan položaj željezničkih pruga i uvjeti za veće brzine
5. Pokrivenost Županije osnovnom infrastrukturom zračnog prometa
6. Dobra energetska i telekomunikacijska infrastruktura, stabilna plinska mreža
7. Veliki broj izvorišta i rezerve pitke vode
8. Potencijal rijeke Drave (HE Varaždin)
9. Postojanje novije prostorno-planske dokumentacije županijske razine

Zaštita okoliša

1. Očuvani okoliš i kakvoća zraka
2. Značajni prirodni resursi (rezerve pitke vode, hidropotencijal Drave, šumska područja, geotermalni izvori)
3. Biološka i krajobrazna raznolikost
4. Zakonom zaštićeni dijelovi prirode i područja ekološke mreže Natura 2000
5. Uspostavljeno odvojeno sakupljanje otpada te sustav sortiranja u završnoj fazi uspostave
6. Zatvorena i sanirana velika odlagališta otpada
7. Aktivnosti na uspostavi regionalnog centra za gospodarenje otpadom
8. Civilni sektor koji kontinuirano provodi svoje programe zaštite i očuvanja prirode i okoliša
9. Prostorni plan Varaždinske županije
10. U izradi planovi upravljanja za područja ekološke mreže Natura 2000 i pripadajuća zaštićena područja
11. Iskustvo i institucionalni kapaciteti za korištenje EU i nacionalnih fondova
12. U tijeku obnova i izgradnja novih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
13. Edukacija i poticanje mladih na razvoj svijesti o važnosti očuvanja i zaštite okoliša kroz Centre izvrsnosti

Civilna zaštita i prilagodba na klimatske promjene

1. Postojeća kritična infrastruktura u Županiji
2. Postojeći kapaciteti za prihvata u slučajevima
3. Na županijskoj razini radi se na unapređenju sustava za civilnu zaštitu
4. Veliki kapacitet prilagodbe klimatskim promjenama zahvaljujući ljudskim resursima i geografskom položaju

Infrastruktura i prostorno uređenje

1. Nedostatak pješačkih i biciklističkih staza te adekvatne signalizacije (posebice na cestovno-željezničkim prijelazima), loše stanje prometne infrastrukture u rubnim dijelovima Županije
2. Prometna opterećenost kroz naselja i nepostojanje brzih cesta
3. Rizik od pojave klizišta zbog nepovoljnog geološkog sastava temeljnog tla, nedostatak evidencije o potencijalima klizištima
4. Rizik od plavljenja zbog nedovoljno razvijenog sustava uređenja vodotoka i voda
5. Nedovoljno korištenje javnog prijevoza zbog neusklađenosti linija i nepovezanosti s rubnim dijelovima Županije
6. Zastarjelost i neodržavanost željezničke infrastrukture te nedovoljno korištenje infrastrukture zbog prisutnosti bržih i pristupačniji alternativna
7. Nezadovoljavajući infrastrukturni uvjeti za daljnji razvoj aerodroma
8. Djelomična pokrivenost županije sustavom vodoopskrbe, nezadovoljavajuća kvaliteta voda lokalnih vodovoda, neiskorištena izvorišta
9. Djelomično razvijen sustav pročišćavanja i odvodnje otpadnih voda, izloženost vodotoka zagađenjima u dijelu neizgrađene infrastrukture za zaštitu voda
10. Nerazvijen sustav navodnjavanja površina
11. Nedovoljno istražene mogućnosti te korištenje prirodnih resursa za proizvodnju energije
12. Slaba razina korištenja OIE privatnog i javnog sektora i lokalnog stanovništva
13. Nedovoljna pokrivenost Županije širokopojasnim internetom
14. Nedostatak financijskih sredstava za izgradnju potrebne infrastrukture

Zaštita okoliša

1. Nedovoljno razvijena svijest stanovništva o potrebi zaštite prirode i okoliša
2. Degradacija prirodnih područja, vandalizam u zaštićenim dijelovima prirode, ugroženost vrsta i staništa
3. Nedostatak podaci o prisutnosti pojedinih ugroženih i rijetkih biljnih i životinjskih vrsta i staništa
4. Nebriga vlasnika u održavanju i uređenju pojedinih zaštićenih dijelova prirode
5. Nedostaje sustavna zaštita većeg prirodnog područja poput parka prirode
6. Nedostatan sustav provedbe zaštite zaštićenih dijelova prirode
7. Erozijska tla
8. Nerazvijeni sustavi odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u industrijskom sektoru
9. Nedovoljno uspostavljen sustav gospodarenja građevinskim otpadom
10. Divlja odlagališta
11. Nedostatan monitoring onečišćenja zraka u urbanim sredinama
12. Nedostatak korištenja prirodnih resursa za proizvodnju energije poput geotermalnih izvora
13. Ranjiva područja na nitrate (prekomjerno tretiranje umjetnim i peradskim gnojivima)
14. Nedovoljna edukacija o zaštiti okoliša u poljoprivrednoj djelatnosti

Civilna zaštita i prilagodba na klimatske promjene

1. Zastarjela infrastruktura za sustave ranih upozoravanja i obavješćivanja
2. Neusklađenost podataka o procjeni ugroženosti na lokalnim razinama, nedovoljno informacija o postojećoj kritičnoj infrastrukturi
3. Nedostatak adekvatne opreme (vozila, medicinska i ostala oprema) kod nastupanja ugroza
4. Nedovoljna koordinacija institucija/organizacija civilne zaštite i ostalih zaduženih za postupanje u situacijama ugroza

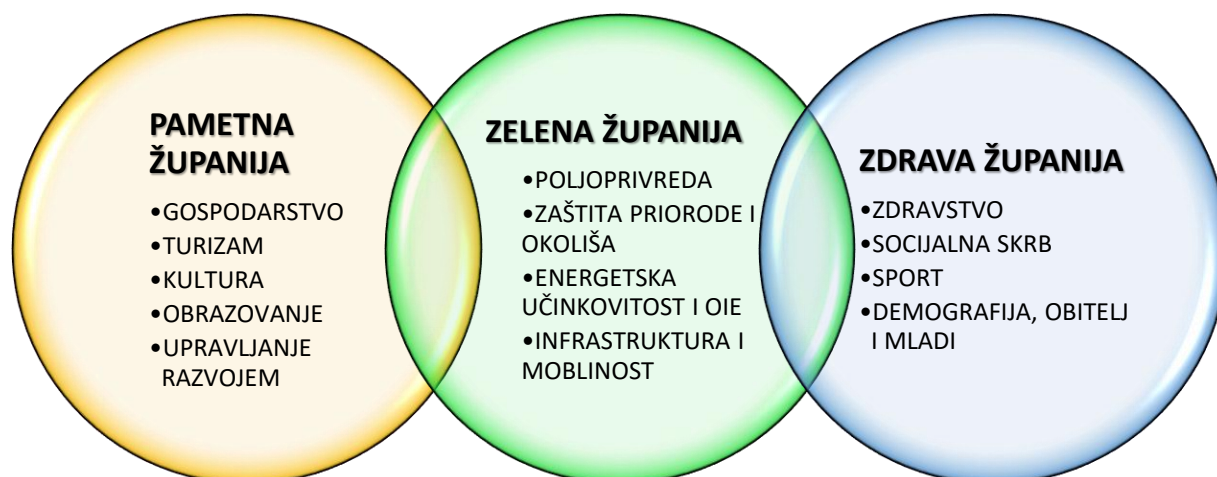
PRILIKE	PRIJETNJE
Infrastruktura i prostorno uređenje 1. Korištenje EU fondova za izgradnju i razvoj potrebne infrastrukture (prometne, digitalne) 2. Uvođenje integriranog prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza tereta 3. Razvoj željeznice kao nositelja putničkog i teretnog prometa 4. Ulaganja u izgradnju infrastrukture zračnog prometa 5. Sufinanciranje projekata komunalne infrastrukture kroz EU fondove s ciljem smanjenja onečišćenja tla, zraka i voda 6. Izrada i provedba energetske strategije na županijskoj razini za efikasnije korištenje OIE u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom 7. Dostupnost tehnologije za razvoj i korištenje prirodnih resursa za proizvodnju energije i povećanje energetske učinkovitosti (korištenje HE Varaždin za proizvodnju električne energije, opskrbu vodom, obranu od poplava, zaštitu zemljišta od erozije, navodnjavanje) 8. Povećanje kapaciteta informacijsko-komunikacijske infrastrukture s ciljem ujednačavanja digitalnog standarda u područjima gdje ne postoji dovoljan komercijalni interes 9. E-prostorni planovi Zaštita okoliša 1. Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom (RCGO Piškornica) 2. Saniranje i zatvaranje površina onečišćenih otpadom 3. Jačanje umreženosti udruga u području zaštite okoliša i prirode 4. Jačanje svijesti javnosti o zaštiti okoliša i aktivnije uključivanje javnosti u zaštitu okoliša 5. Održivo korištenje prirodnih resursa za proizvodnju energije 6. Zaštita izvorišta pitke vode i vodocrpilišta 7. Kontrola uporabe sredstava za zaštitu bilja i zbrinjavanja gnojiva 8. Edukacija poljoprivrednika o zaštiti okoliša i povećanje ekološke poljoprivrede 9. Izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u industrijskom sektoru 10. Uspostava stalnog monitoringa kakvoće zraka 11. Sustavno provođenje istraživanja i praćenja stanja ugroženih i rijetkih vrsta i staništa 12. Unapređenje i promocija zaštićenih područja 13. Proširenje zaštićenih područja osnivanjem parka prirode 14. Osnivanje energetskih zadruga i korištenje OIE 15. Korištenje geotermalnih izvora za zdravstvene, turističke i energetske namjene 16. Korištenje EU i nacionalnih fondova 17. Provedba zaštite prirode izvan zaštićenih dijelova prirode 18. Transformacija urbanih sredina u „zelene gradove i naselja“ Civilna zaštita i prilagodba na klimatske promjene 1. Korištenje EU fondova za unapređenje sustava za civilnu zaštitu i spašavanje - osposobljavanje i opremanje pripadnika civilne zaštite, povezivanje sustava i institucija za postupanje u slučaju ugroze, uspostava regionalnih centara za zaštitu i spašavanje, obnova i rekonstrukcija postojećih sustava obrane od ugroza 2. Uvođenje urbanističkih mjera za smanjenje rizika od kriznih situacija 3. Uvođenje inovativnih tehnologija, prijenos znanja i praktičnih vještina vezano uz prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena	Infrastruktura i prostorno uređenje 1. Onečišćenje prirodnih resursa uslijed ne pročišćavanja otpadnih voda 2. Neizvjesnost dostupnosti i cijene fosilnih izvora energije 3. Elementarne nepogode uslijed klimatskih promjena 4. Dugotrajnost postupaka izmjena i dopuna prostorno-planske dokumentacije (otežava dinamiku pripreme i provedbe infrastrukturnih projekata na lokalnoj i regionalnoj razini) Zaštita okoliša 1. Onečišćenje prirodnih resursa zbog nedovoljno razvijene svijesti o potrebi razvrstavanja otpada 2. Onečišćenja nastala izvan Županije i Hrvatske 3. Interes privatnih osoba i lokalnih zajednica za korištenje i/ili uređenje zaštićenih prirodnih područja, područja Natura 2000 te drugih resursa koje nije u skladu s potrebama zaštite prirode 4. Nedostatna financijska sredstva za dosljedniju provedbu mjera zaštite okoliša i prirode 5. Tehnologije koje onečišćuju okoliš 6. Nedosljedna provedba zakonske regulative 7. Nedostatak jasne vizije u donošenju provedbenih propisa na državnoj razini 8. Globalne promjene koje potenciraju onečišćenje okoliša (klimatske promjene, ratovi, terorizam, ekocid, prirodne katastrofe) 9. Urbanizacija, napuštanje ruralnih područja, industrijalizacija poljoprivrede, gubitak obradivih površina i procesi sukcesije područja uzrokuju gubitak staništa 10. Daljnja degradacija prirodnih područja, gubitak biološke i krajobrazne raznolikosti 11. Rast energetskih i prehrambenih potreba stanovništva te transporta roba i fosilne energije 12. Rast energetskih potreba prijeti povećanim pritiskom na potrošnju drvne biomase iz šuma 13. Sve veća narušenost ekološke održivosti prostora Civilna zaštita i prilagodba na klimatske promjene 1. Ograničavajući propisi za izgradnju potrebne kritične infrastrukture 2. Mogućnost negativnog utjecaja postojeće infrastrukture 3. Prekogračni utjecaj posljedica od katastrofa/ugroza 4. Nedovoljna svijest na nacionalnoj i regionalnoj razini o negativnom utjecaju klimatskih promjena

SWOT – UPRAVLJANJE RAZVOJEM	
SNAGE	SLABOSTI
1. Postojanje institucionalnih kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata lokalnoj i županijskoj razini (razvojne agencije, gradovi, LAG-ovi) 2. Regionalni koordinator sa značajnim iskustvom u strateškom planiranju te pripremi i provedbi razvojnih projekata 3. Kontinuirana međusobna suradnja regionalnih koordinatora 4. Razvijena međuregionalna i međunarodna suradnja 5. Postojanje novije prostorno-planske dokumentacije županijske razine i pokrivenost prostorno-planskom dokumentacijom na lokalnoj razini	1. Razina znanja i iskustva u JLS-ima i javnopravnim tijelima za pripremu razvojnih i EU projekata je još uvijek na nezadovoljavajućoj razini 2. Nedostatak znanja i vještina za upravljanje razvojem te za strateško planiranje 3. Nedovoljna angažiranost JLS-ova i ostalih javnopravnih tijela u pogledu procesa praćenja provedbe županijskog razvojnog dokumenta 4. Niska razina digitalizacije u županijskim tijelima i jedinicama lokalne samouprave 5. Nedovoljna financijska sredstva Županije i JLS za realizaciju strateških ciljeva 6. Nejednaka teritorijalna razvijenost županije 7. Neriješeni imovinsko-pravni odnosi – ograničenje za provedbu EU projekata
PRILIKE	PRIJETNJE
1. Definiran nacionalni strateški razvojni okvir 2. Digitalizacija javne uprave na razini RH i razvoj digitalne povezanosti županijskih i lokalnih tijela sa središnjim tijelima 3. Reforma javne uprave 4. Mogućnost korištenja ESI fondova, instrumenta Next Generation EU i drugih Programa Unije, te nacionalnih i drugih izvora za pripremu i realizaciju projekata te učinkovito i djelotvorno upravljanje razvojem 5. Korištenje ITU mehanizma kroz uspostavu urbanog područja Grada Varaždina 6. Razvoj prekogranične i međužupanijske suradnje 7. Jačanje uloge gradova za ravnomjerni regionalni razvoj 8. Sklapanje i realizacija Razvojnog sporazuma za sjever Hrvatske (Međimurska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska i Bjelovarsko-bilogorska županija) 9. Mogućnosti prostornog razvoja temeljenih na geostrateškim i infrastrukturnim preduvjetima te postojećim prirodnim i kulturnim resursima županije 10. Sve jače razvijanje svijesti o potrebi održivog razvoja	1. Česte izmjene i neprilagođenost zakona vezanih uz organizaciju i djelovanje državne, regionalne i lokalne samouprave 2. Zakonodavni okvir koji ne obvezuje provedbu strateških i razvojnih planova 3. Indeks razvijenosti ne prikazuje (u potpunosti) realno stanje razvijenosti jedinice lokalne samouprave 4. Neprovođenje ili usporavanje procesa decentralizacije 5. Nedostatak sredstava za sufinanciranje i predfinanciranje EU projekata

4. OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Sljedi opis prioriteta regionalne politike u narednom razdoblju. Da bi se ostvarili utvrđeni prioriteti, potrebna je odgovarajuća strategija, kvalitetno upravljanje kao i prilagodba potrebama i potencijalima te potrebama regije i njezinih stanovnika. U tom smislu, definirani su prioriteti i njima pripadni posebni ciljevi koji se planiranom dinamikom i sredstvima mogu ostvariti.

Analizom srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala utvrđena su sljedeća prioritetna područja u okviru kojih će dionici razvoja Varaždinske županije težiti unapređenju postojećeg stanja u sljedećem srednjoročnom razdoblju:

PRIORITET – PAMETNA ŽUPANIJA

Razvoj **PAMETNE** županije odnosi se na

- **spoj novih tehnologija, istraživanja, inovacija i kreativnosti** - razvoj konkurentnog, tehnološki naprednog i izvozno orijentiranog gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama, poticanje zapošljavanja kroz pametne i ciljane intervencijske politike koje podržavaju stvaranje poticajnog poslovnog okruženja i razvoj poduzetništva, kreativnost i komercijalizaciju rezultata istraživačko razvojnih aktivnosti, digitalizaciju i primjenu novih tehnologija, proizvodne investicije i razvoj pametnih vještina te pridonose učinkovitom gospodarenju resursima te uvođenju strukturnih promjena u industriju i uslužne djelatnosti
- **obrazovanje dostupno svima** - pružanje jednakih mogućnosti u pristupu odgoju i obrazovanju, osposobljavanju i cjeloživotnom obrazovanju te tržištu rada i održivom i kvalitetnom zapošljavanju s posebnim naglaskom na razvoj pametnih vještina prikladnih za nadolazeću gospodarsku i digitalnu tranziciju
- **prepoznatljiv identitet i kulturu** - stvaranje prepoznatljivosti županije temeljem tradicije, prirodnog i kulturnog nasljeđa i stvaralačke kreativnosti stanovnika, promicanje kulturne raznolikosti i podupiranje kulturnih i kreativnih sektora te sagledavanje županije kao jedinstvene destinacije koja svoj prostor, okoliš i baštinu koristi na način da pospješuje održivi razvoj turističke ponude i razvoj gospodarstva; Dugoročni razvoj turizma bazira se na kreiranju

prostorno disperzirane ponude visoko-kvalitetnih kreativnih turističkih doživljaja naslonjenih na kulturu, zdravlje, događanja i aktivno uživanje u prirodi te posvećenoj održivom razvoju turizma zasnovanom na znanju, inovativnoj valorizaciji resursa, poticajnom poslovnom okruženju, suradnji javnog i privatnog sektora te fokusiranom destinacijskom menadžmentu.

- **županiju prilagođenu potrebama svih građana** - ulaganja u strukture, ljudski kapital te sustave i alate u javnom sektoru u cilju razvoja učinkovite javne uprave otvorene za dijalog s javnošću i dovoljno fleksibilne da reagira na brojne društvene izazove i pruža bolje usluge, uz naglasak na razvoj pametnih i održivih sredina koje koriste digitalne tehnologije za upravljanje infrastrukturom, resursima i uslugama

PRIORTET – ZELENA ŽUPANIJA

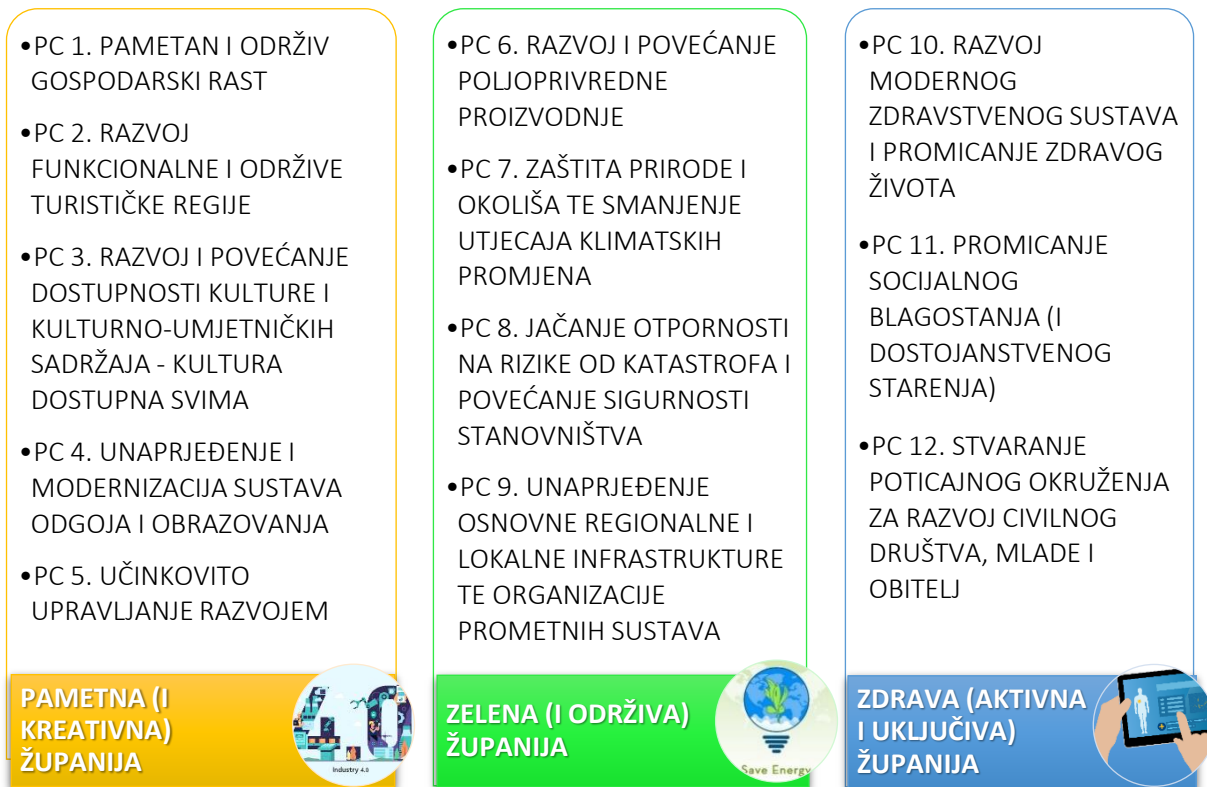
Prioritet **Zelena županija** usmjeren je na tri važne komponente koje osiguravaju zdravu i zelenu okolinu, sigurnost i bolju povezanost stanovnika uz što manji utjecaj na okoliš. Zelena županija odnosi se na razvoj županije koja svojim stanovnicima osigurava zdrav okoliš, čisti zrak i vodu, zdravu i pristupačnu hranu te očuvanu bioraznolikost. Ovim se prioritetom promiče održivo upravljanje resursima i prostorom, potiču aktivnosti prilagodbe na klimatske promjene, promiču ulaganja u energetske tranziciju, obnovljive izvore energije, pametne energetske mreže i zelenu gradnju, a u sve u cilju povećanja energetske učinkovitosti i prijelaza na kružno i pametno gospodarstvo. Jačanje sigurnosti građana i sigurnosnog okruženja u županiji omogućit će se povećanjem sposobnosti prevencije i reagiranja na sigurnosne prijetnje, učinkovitim i koordiniranim odgovorom na prirodne i ljudske katastrofe i druge oblike društveno sigurnosnih izazova te opremanjem i poboljšanjem otpornosti ključnih infrastrukture na razne sigurnosne ugroze. Promicanje održivog putničkog i teretnog prometa i poboljšanje infrastrukturnih prometnih sustava, te poboljšanje prometne dostupnosti, povezivanja i mobilnosti ključni su čimbenici stvaranja povezanije županije. Naglasak je na osiguranju kvalitetnijeg i dostupnijeg (javnog) prijevoza svim građanima promicanjem učinkovite, sigurne i održive prometne politike. Uz to, naglasak je i na osiguranju kvalitetne intermodalne i održive teretne logistike za potrebe gospodarstva. Dodatno, ovim se prioritetom nastoji omogućiti bolji pristup informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te integracija fizičkih i digitalnih sustava koji se koriste u javnom i gospodarskom sektoru. Navedene aktivnosti će potaknuti veće korištenje održivih prometnih modova i rješenja, uz istodobno smanjenje korištenja onih koji nisu održivi. To će za rezultat imati smanjenje zagađenja okoliša, smanjenje potrošnje pogonske energije, smanjenje utjecaja na klimatske promjene te povećanje ukupne prometne sigurnosti.

PRIORTET – ZDRAVA ŽUPANIJA

Prioritet **Zdrava županija** obuhvaća u svom kontekstu tri ključna elementa – zdravu, aktivnu i uključivu zajednicu. Zdrava i aktivna županija odnosi se na promicanje zdravlja, zdravih prehrambenih navika i aktivnog života svih dobrih skupina građana uz poseban naglasak na razvoj sustava sporta. Uključiva županija odnosi se na pružanje jednakih mogućnosti u pristupu zdravstvu, na promicanje društvene uključenosti, borbe protiv siromaštva i diskriminacije i osiguranje odgovarajuće socijalne zaštite i zdravstvene skrbi u društvu koje štiti obitelj i obiteljske vrijednosti. Naime, stvaranje dinamične i poticajne društvene sredine koja uvažava pojedinca i daje mu mogućnost osobne afirmacije, Varaždinsku županiju promovira kao regiju poželjnu za život, u kojoj se svakodnevno doprinosi podizanju razine kvalitete života. Stvaranje imidža Varaždinske županije kao područja atraktivnog za život ostvaruje se povećanjem kvalitete i kapaciteta društvene infrastrukture i pružanjem podrške radu udruga koje obogaćuju i promoviraju društvene sadržaje u lokalnoj zajednici. Važnu ulogu u kvaliteti života predstavljaju i aktivnosti s vrlo jasnim naglaskom na očuvanje kvalitetnog načina života i aktivno starenje, što predstavlja osnovne uvjete za povećanje blagostanja, razvoj i potpuno uključivanje pojedinca u društvo. Nadalje, stabilan i održiv rast kvalitete života na području Varaždinske županije

postići će se i kroz integraciju ranjivih skupina u društvo, integraciju stranih državljana u lokalnu zajednicu te unaprjeđenje društvene kohezivnosti stanovništva ohrabriranjem razvoja civilnog društva i volonterstva. Svim navedenim aktivnostima poticati će se kvalitetno okruženje koje osigurava kvalitetnije ljudske resurse, visok stupanj socijalne sigurnosti i društveno blagostanje.

Utvrđena prioritetna područja usklađena su sa razvojnim smjerovima NRS 2030, dok su na temelju strateških ciljeva iz NRS 2030, proizašli posebni ciljevi Plana razvoja:

Utvrđeni prioriteti i posebni ciljevi usklađeni su s pet ciljeva regionalne i kohezijske politike Europske unije za razdoblje 2021. – 2027. godine:

1. **Konkurentnija i pametnija Europa** promicanjem inovativne i pametne gospodarske preobrazbe i regionalne povezivosti u području IKT-a
2. **Zelenija, otporna Europa** s niskom razinom emisija koja prelazi na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika promicanjem prelaska na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, sprečavanja rizika i upravljanja njime te održive urbane mobilnosti
3. **Povezanija Europa** jačanjem mobilnosti
4. **Uključivija Europa** s istaknutijom socijalnom komponentom provedbom europskog stupa socijalnih prava
5. **Europa bliža građanima** poticanjem održivog i integriranog razvoja urbanih, ruralnih i obalnih područja putem lokalnih inicijativa

Usklađenost sa svim relevantnim EU, nacionalnim, regionalnim i lokalnim dokumentima pridonijet će ostvarenju ciljeva politike regionalnog razvoja RH, obzirom da osigurava povezanost lokalnih i regionalnih razvojnih potreba s prioritetima razvoja središnje razine te ciljevima kohezijske politike Europske unije. Osim s europskim i nacionalnim strateškim i planskim dokumentima, Plan razvoja je u potpunosti usklađen s trenutno važećim regionalnim strateškim dokumentima.

5. POSEBNI CILJEVI, POKAZATELJI ISHODA I MJERE

5.1. Posebni ciljevi

Posebni cilj 1: Pametan i održiv gospodarski rast

Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

Opis: Mjerama u sklopu ovog posebnog cilja potiče se pametan i održiv gospodarski razvoj županije provedbom zelene i digitalne tranzicije gospodarstva, posebice industrijske transformacije gospodarstva djelatnostima više dodane vrijednosti, zatim izgradnjom poticajnog okruženja za daljnji razvoj poduzetništva i obrta, poticanjem razvoja znanosti i istraživanja, usklađivanjem tržišta rada s potrebama gospodarstva te poticanjem procesa pametne specijalizacije. Navedeno su ujedno i prioriteti strateškog cilja NRS 2030 RH usmjerenog na stvaranje konkurentnog i inovativnog gospodarstva.

Naime, analizom je utvrđeno da je županijska poduzetnička potporna infrastruktura relativno dobro razvijena, te da postoji značajan broj poduzetničkih potpornih institucija, programa i aktivnosti za razvoj poslovnih subjekata u gospodarstvu, međutim još uvijek nisu zadovoljene sve potrebe poduzetnika. Navedeno ukazuje na potrebu povezivanja i bolje koordinacije među potpornim institucijama u upravljanju gospodarskim razvojem kao i uspostavu novih financijskih modela za podršku poslovanju gospodarskih subjekata. Te aktivnosti provoditi će se usporedno s promocijom i snažnijim povezivanjem gospodarskog, civilnog i javnog sektora što će pridonijeti uspostavi konkurentnog gospodarstva temeljenog na znanju.

Naglasak će biti i na daljnjem razvoju i transformaciji gospodarstva, posebice kroz tehnološku modernizaciju proizvodnog sektora. Pritom će se posebna pažnja posvetiti primjeni znanja i naprednih tehnologija uz korištenje komparativnih prednosti što je preduvjet ostvarenja dugoročnog gospodarskog učinka. Snažnijom aktivacijom istraživačkog potencijala te implementacijom inovacija uz angažiranje ljudskog kapitala, dodatno će se doprinijet razvoju konkurentnosti županije.

Pružat će se podrška ulaganjima poduzeća koja rezultiraju povećanjem produktivnosti, stvaranjem novih radnih mjesta i usvajanjima principa zelene i digitalne tranzicije (npr. industrija 4.0, kružno gospodarstvo, energetska učinkovitost). Nastavit će se s poticanjem osnivanja novih poduzeća, poticanjem ženskog poduzetništva i poduzetništva mladih. Osigurat će se daljnje administrativno rasterećenje i olakšavanje digitalne interakcije između javne uprave, građana i poduzeća. Dodatno, osim osposobljavanja i usavršavanja za stjecanje posebnih stručnih vještina potrebnih malim i srednjim poduzećima ulagat će se i u jačanje kompetencija poduzetnika za pametnu specijalizaciju. Cilj je stvaranje preduvjeta za otvaranje novih radnih mjesta i podizanje razine zaposlenosti u županiji.

Posebni cilj 2: Razvoj funkcionalne i održive turističke regije

Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

Opis: Mjerama u sklopu ovog posebnog cilja potiče se stvaranje funkcionalne i održive turističke regije koja nudi cjelovit turistički doživljaj tijekom cijele godine kroz ulaganja u javnu turističku infrastrukturu, promociju, turističku valorizaciju i prezentaciju kulturne i prirodne baštine te gastronomske i enološke ponude, zatim kroz povećanje ponude smještajnih kapaciteta visoke kvalitete te pozicioniranje županije kao sigurne i zdrave destinacije koja nudi visokokvalitetnu i raznovrsnu turističku uslugu. Ovakav pristup omogućava razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma što je ujedno i jedan od prioriteta strateškog cilja NRS 2030 RH usmjerenog na stvaranje konkurentnog i inovativnog gospodarstva.

Turizam u Varaždinskoj županiji postaje sve važnija gospodarska grana te su vidljivi pomaci u povećanom interesu stanovništva za bavljenjem ruralnim turizmom i praćenju rastućih turističkih trendova. Unatrag nekoliko godina značajno se ulaže razvoj turizma što je rezultiralo proširenjem turističke ponude i podizanjem njene kvalitete te se bilježi trend povećanja broja dolazaka turista i noćenja. S ciljem brendiranja ruralnog i autohtonog smještaja na području Varaždinske županije, kreiran je jedinstveni katalog nositelja standarda „Kuće za odmor s pričom“ čime je ovaj segment smještajne ponude postao prepoznatljiv na domaćem i stranom tržištu. U okviru ovog prioriteta će se stoga nastaviti poticati razvoj visokokvalitetnog privatnog smještaja, uspostave kampova ali i drugih oblika smještaja. Dodatno, naglasak će biti i na promoviranju autentične enogastronomije, posebice isticanjem malih lokalnih proizvođača i poticanja njihovog uključivanja u turističku ponudu Županije. Varaždinska županija obiluje prirodnim resursima i kulturnom baštinom što otvara prostor za daljnju valorizaciju te stvaranje zanimljivih turističkih atrakcija. Veća će se pozornost usmjeriti na uključivanje i umrežavanje kulturnih potencijala te osmišljavanje načina njihove zajedničke i snažnije prezentacije kroz turističku ponudu. Zdravstveni turizam jedan je od važnijih elemenata na kojem počiva daljnji razvoj turizma županije stoga je jedan od fokusa i na stvaranju suvremene i inovativne zdravstveno-turističke ponude. Cikloturizam je također prepoznat kao važan faktor u razvoju kontinentalnog turizma. Činjenica da je područje županije ekološko visokovrijedan prostor te time i jedan od strateških resursa turizma Varaždinske županije omogućava daljnji razvoj outdoor turizma s naglaskom na cikloturizam koji može postati generator zapošljavanja, razvoja malog poduzetništva, ali i ukupnog gospodarskog razvoja ovog područja. Nadalje, poboljšanjem usluga u turizmu, jačanjem kapaciteta zaposlenika u turističkom sektoru, poticanjem zajedničkog nastupa različitih pružatelja usluga na domaćem i inozemnom tržištu, kao i uspostavom kvalitetnijeg upravljanja turizmu razvijat će se percepcija Varaždinske županije kao poželjne turističke destinacije tijekom cijele godine.

Posebni cilj 3: Razvoj i povećanje dostupnosti kulture i kulturno-umjetničkih sadržaja – kultura dostupna svima

Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

Opis: Cilj razvoja kulture na području Varaždinske županije jest pružanje podrške programima i programskim aktivnostima koje provode javne ustanove u kulturi, udruge, umjetničke organizacije, samostalni umjetnici i druge pravne i fizičke osobe registrirane za djelatnosti kulture i umjetnosti s područja Varaždinske županije, a koji se ističu kvalitetom, stručnošću, kontinuitetom, značajem i prepoznatljivošću u lokalnoj sredini te onih profiliranih na regionalnom, nacionalnom i međunarodnom planu s posebnim naglaskom na očuvanje tradicionalnih i običajnih vrijednosti te razvojem novih, suvremenih i interdisciplinarnih kulturnih praksi. Prioriteti podrške odnose se na programe koji u cjelini sagledavaju razvoj društva kao višeslojnog i kompleksnog sustava koji međusobnim prožimanjem kulturnih aktivnosti i umjetničkim stvaralaštvom tvori raznolikost kulturnih i umjetničkih aktivnosti te posebice brine o ravnomjernom sadržajnom i teritorijalnom pristupu kulturnim i umjetničkim sadržajima razvijajući sva područja kulturnih i umjetničkih aktivnosti i referirajući na sve dobne i društvene skupine. Posebna pozornost posvećuje se programima koji definiraju Varaždinsku županiju kao županiju koja baštini i razvija kulturu različitosti, čija je kultura temeljena na višestoljetnom razvoju i očuvanju kulturne baštine, poticanju umjetničkog stvaralaštva te razvoju institucijske kulture.

Dodatno, prioritet imaju i programi koji promiču sadržaj ili teme vezane uz Varaždinsku županiju, kajkavski jezik, umjetnike i znamenite ličnosti s područja Varaždinske županije, programi za djecu i mlade, programi koji posebno promiču prostorno ravnomjeran razvoj kulturne ponude i umjetničkog stvaralaštva diljem Varaždinske županije, programi koji se održavaju u manjim mjestima, programi koji se održavaju u kontinuitetu i koji su tradicionalni te programi koji promiču opće ljudske vrijednosti i tematiziraju marginalizirane i ranjive skupina društva.

Posebno će se poticati umjetničko stvaralaštvo na kajkavskom jeziku, prvenstveno u dramskim umjetnostima i književnosti, kao i izvođenje dramskih djela na kajkavskom jeziku te očuvanje autentičnih i specifičnih tradicijskih i običajnih vrijednosti, uključujući i jezičnu raznolikost, svih krajeva Varaždinske županije. Pružat će se podrška istraživanju, zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te osigurati primjerena prezentacija temeljena na znanstvenim i stručnim temeljima, a za potrebe promocije i prezentacije, kao i turističke valorizacije kulturnih dobara. Dodatno, osigurat će se podrška programima javnih ustanova u kulturi, kao i javnim ustanovama registriranim za kulturne djelatnosti, adaptaciju prostora za osobe s invaliditetom te prilagodba programa i sadržaja svim uzrastima i društvenim skupinama.

Poticat će se i sektor kulture i umjetnosti na poduzetništvo te staviti naglasak na specifikum kulturnih i kreativnih industrija omogućavajući im vidljivost, sustavnu i strukturnu podršku. Pružit će se mogućnost bavljenja kulturom i umjetnošću od vrtića do doktorskog studija te implementacijom novih umjetničkih programa u srednje škole i visokoškolske ustanove s posebnim naglaskom na otvaranje mogućnosti za razvoj talenata i podrške radu s talentiranom djecom i mladima, kao i djecom i mladima s poteškoćama u razvoju. Unaprijedit će se status udruga, umjetničkih organizacija i samostalnih umjetnika unutar kulturnih i umjetničkih područja te poticati redovan rad KUD-ova, gostovanja KUD-ova, kao i drugih kulturnih djelatnika i umjetnika u svim sektorima kulture i umjetnosti.

Posebni cilj 4: Unaprjeđenje i modernizacija sustava odgoja i obrazovanja

Strateški cilj: SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi

Opis: Sustav obrazovanja aktivno potiče cjelovit individualni razvoj svakog pojedinca, promiče društvenu jednakost i demokratske vrijednosti te snažno pridonosi društvenome i gospodarskome razvoju. Zbog toga je potrebno, prije svega, jačati postojeći obrazovni sustav te poticati razvoj onih formalnih, neformalnih i informalnih oblika obrazovanja koji su relativno slabo zastupljeni.

Varaždinska županija kontinuirano ulaže u poboljšanje kvalitete uvjeta obrazovanja no potrebna su dodatna ulaganja obzirom na trenutnu opremljenost škola. Također je zabilježen nedostatak primjene novih tehnologija u obrazovanju. Kroz ulaganja u održavanje, izgradnju te opremanje školskih objekata postiže se ravnomjerni standard izgrađenosti na cijelom području Varaždinske županije te omogućava organizacija nastave u jednoj smjeni, odnosno cjelodnevne škole/nastave.

Na području Varaždinske županije trenutno je prisutan nedovoljan broj stručnjaka koji rade izravno u nastavi, a s obzirom na trenutnu stručnu osposobljenost nastave u školama uočen je potencijal za unaprjeđenje vještina nastavnog i nenastavnog osoblja odnosno jačanje stručnih i pedagoških kompetencija nastavnika.

Obzirom na potrebe učenika s teškoćama u razvoju te učenika i studenata iz skupina u nepovoljnom položaju i manjina, te učenika s ruralnih udaljenih područja, u okviru ovog posebnog cilja planiraju se potpore kako bi što više mladih nastavilo školovanje i steklo važne obrazovne kvalifikacije potrebne za posao i karijeru. Natjecanja učenika provodit će se u svrhu poticanja stvaralaštva mladih, u sportu, glazbi te natjecanja učenika srednjih škola strukovnog obrazovanja.

Potrebno je i podizati kvalitetu programa obrazovanja odraslih te povećavati udio odraslog stanovništva koje sudjeluje u procesima cjeloživotnog učenja radi povećanja produktivnosti i kvalitete radne snage te sposobnosti prilagodbe brzim promjenama.

Uočen je i nedostatak interesa učenika i studenata za deficitarna zanimanja, a razina transfera znanja i tehnologija iz srednjeg i visokog školstva je nezadovoljavajuća. Uspostavom regionalnih centara kompetentnosti stvoriti će se prostorno-tehnički uvjeti za usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada, omogućiti suradnja i razmjene učenika i nastavnika sa sličnim centrima u RH i EU te doprinijeti smanjenju socijalne isključenosti za učenike s teškoćama i osoba u nepovoljnom položaju.

Daljnijim ulaganjem u razvoj centara izvrsnosti te Europskog centra za darovite omogućit će se dijeljenje znanja, informacija, ideja i iskustava te komunikacija o radu s darovitim, talentiranim i visokomotiviranim učenicima kao i promoviranje novih europskih točaka za darovite.

Uspostavom sustava odgoja i obrazovanja koji će svakom pojedincu pružiti kvalitetno obrazovanje, stjecanje temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje, stjecanje strukovnih i visokoobrazovnih kvalifikacija u kvalitetnim odgojno-obrazovnim ustanovama te omogućiti zaposlenima karijerne puteve u skladu s potrebama gospodarstva i tržišta rada te osobnim sklonostima i sposobnostima doprinosi se ostvarenju pokazatelja Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine.

Naime, mjere u sklopu ovog cilja su stoga usmjerene na ulaganja u ljudski potencijal, unaprjeđenje i modernizaciju infrastrukture, povećanje digitalne zrelosti obrazovnih ustanova te poboljšanje kvalitete, dostupnosti i relevantnosti obrazovanja na cijelom području Varaždinske županije.

Posebni cilj 5: Učinkovito upravljanje razvojem

Strateški cilj: SC 3. Učinkovita i djelotvorna javna uprava i upravljanje imovinom

Opis: Upravljanje razvojem je još uvijek na razini koja ne zadovoljava suvremene potrebe građana od nedovoljno učinkovite javne uprave do nedovoljne povezanosti svih institucija u pružanju kvalitetnih usluga građanima. Osim toga, razvojno upravljanje je suočeno s nedovoljno razvijenim kompetencijama za kvalitetnu provedbu strateških projekata i razvojnih politika.

Mjere u sklopu ovog posebnog cilja usmjerene su na bolju učinkovitost javne uprave s ciljem pružanja kvalitetnijih javnih usluga, jačanje kapaciteta za razvojno upravljanje te povezivanje i umrežavanje dionika za bolju komunikaciju i koordinaciju te prijenos znanja i dobrih praksi za razvoj i upravljanje projektima te strateškom planiranju.

Prostor Županije bogat je prirodnom i kulturnom baštinom koje predstavljaju razvojni resurs što zahtijeva dugoročno održivo upravljanje. Stoga je analizom razvojnih potencijala Županije prepoznata potreba za stalnim unaprjeđenjem sustava planiranja i upravljanja prostorom.

Jedna od mjera u sklopu ovog posebnog cilja je stoga usmjerena na postizanje uravnoteženog i održivog razvoja Varaždinske županije, podizanje kvalitete života i ublažavanja negativnih demografskih procesa kroz interaktivno prostorno planiranje i procjenu mogućih utjecaja. Provedbom ove mjere osigurati će se održivi razvoj Županije unaprjeđenjem sustava planiranja i upravljanja prostorom, osigurati uvjeti za plansko uređenje prostora u skladu s lokalnim potrebama i zahtjevima te uvjeti za revitalizaciju urbanih i ruralnih prostora.

Posebni cilj 6: Razvoj i povećanje poljoprivredne proizvodnje

Strateški cilj: SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva

Opis: Mjere u sklopu ovog posebnog cilja usmjerene su na povećanje produktivnosti poljoprivrede, povećanje ekološke proizvodnje, jačanje konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi te oživljavanje ruralnih područja što su ujedno i prioriteti strateškog cilja NRS 2030 usmjerenog na osiguranje samodostatnosti u hrani i razvoj bio gospodarstva.

Zbog rascjepkanih, malih i zapuštenih poljoprivrednih površina, poljoprivredna proizvodnja na području Županije je nekonkurentna i nedostatna. Problem predstavlja i odlazak stanovnika iz ruralnih područja, nedovoljna ulaganja u modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava, neujednačena kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, starosna dob nositelja OPG-a, nedovoljna promocija poljoprivrednih proizvoda te nedovoljno korištenje postojećih resursa.

Mjerama u sklopu ovog prioriteta poticati će se uređenje i okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta i osigurati učinkovito raspolaganje postojećim poljoprivrednim resursima. Poticati će se ulaganja u poljoprivredna gospodarstva, ekološku poljoprivrednu proizvodnju, razvoj turističke ponude temeljene na tradicionalnim vrijednostima s ciljem očuvanja tradicionalne proizvodnje i usluga, promociju poljoprivrednih proizvoda, udruživanje proizvođača te edukaciju poljoprivrednika, posebice o dobroj poljoprivrednoj praksi u ekološkoj poljoprivredi te o očekivanim posljedicama klimatskih promjena.

Provedbom ovog prioriteta nastojat će se povećati konkurentnost poljoprivredne djelatnosti, što će doprinijeti jačanju konkurentnog položaja Županije na tržištu, održivom razvoju te revitalizaciji ruralnih područja.

Posebni cilj 7: Zaštita prirode i okoliša te smanjenje utjecaja klimatskih promjena

Strateški cilj: SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

Opis: Mjerama u sklopu ovog posebnog cilja potiče se korištenje OIE u funkciji zaštite okoliša, odnosno smanjenja potrošnje energije i smanjenja emisije CO₂ čime se doprinosi povećanju udjela obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije što je ujedno i jedan od pokazatelja nacionalnog strateškog cilja kojim se promovira ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost.

Kroz aktivnosti zaštite okoliša nastoji se održivo gospodariti zrakom, tlom i vodama kao prirodnim resursima kako bi se očuvalo ili unaprijedilo postojeće stanje važnih prirodnih resursa te očuvanje i unaprjeđenje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti sukladno principima održivog razvoja. Potrebno je poticati i kontinuirano raditi na unapređenju aktivnosti za zaštitu okoliša, ali isto tako i mjere podizanja svijesti različitih skupina građana o njihovoj ulozi u zaštiti okoliša. Time će se dugoročno postići očuvanje i unaprjeđenje kakvoće vode, zraka i tla, održanje postojeće biološke raznolikosti te očuvanje prirodnih vrijednosti.

Nedovoljno razvijena svijest stanovništva o brizi o okolišu, nedovoljna selekcija otpada na mjestu nastanka te prisutnost divljih odlagališta otpada su definirani problemi u okolišu koji se posljedično reflektiraju na onečišćenje tla i podzemnih voda. Kroz provedbu projekta Regionalnog centra za gospodarenje otpadom u Piškornici te provedbu aktivnosti na povećanju svijesti stanovništva o važnosti odvajanja otpada omogućit će se veći napredak u području gospodarenja otpadom te ostvariti pozitivan utjecaj na očuvanje okoliša.

Obzirom na sve izraženiji štetan utjecaj neobnovljivih izvora energije te aktualan trend preorijentacije na obnovljive izvore energije zbog njihovog povoljnog utjecaja na okoliš te neizvjesnosti oko dostupnosti i povećanja cijena fosilnih izvora energije, razvoj OIE (vjetra, vode, sunca i biomase) i njihovo korištenje ima sve važniju ulogu u planiranju razvoja. Generalno je izražen problem nedovoljne iskorištenosti potencijala za korištenje OIE te nedovoljne ekološke osviještenosti stanovništva. Ovaj prioritet usmjeren je na korištenje OIE u funkciji zaštite okoliša, odnosno na smanjenje potrošnje energije i smanjenje emisije CO₂. Poticati će se energetska učinkovitost u kućanstvima, privatnom i javnom sektoru, poticati stanovništvo na korištenje programa energetske učinkovitosti, istraživati mogućnosti korištenja alternativnih izvora energije te poticati izgradnja i razvoj sustava za proizvodnju i distribuciju energije iz obnovljivih izvora.

Posebni cilj 8: Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i povećanje sigurnosti stanovništva

Strateški cilj: SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj

Opis: Kako bi se spriječio negativan utjecaj klimatskih promjena i smanjile moguće štete u budućnosti potrebno je unaprijediti sustav zaštite i spašavanja ljudi, dobara i okoliša od mogućih prirodnih ugroza i nesreća, čime će se stvoriti preduvjeti za daljnji gospodarski razvitak, a ujedno i dovesti do povećanja sigurnosti lokalnog stanovništva.

Mjere u sklopu ovog posebnog cilja doprinose jačanju otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenju sustava civilne zaštite te unaprjeđenju sustava vatrogastva što su ujedno i prioriteti strateškog cilja „Sigurnost za stabilan razvoj“.

Na području Varaždinske županije najveću opasnost potaknutu klimatskim promjenama predstavljaju poplave i potresi. Među ostalim rizicima ističu se i pojava klizišta, ali i pojave tuče i suše koje uzrokuju ozbiljne probleme i štete u poljoprivredi, ali i na pokretnoj i nepokretnoj imovini.

Planskim dokumentima su na području Županije, epidemije i pandemije identificirane kao jedan od četiri visoka i vrlo visoka rizika te predstavljaju potencijalnu ugrozu za stanovništvo, materijalna i kulturna dobra, te okoliš. Navedenim su dokumentima predviđene preventivne mjere te mjere odgovora u slučaju nastanka epidemije i pandemije s obzirom da iste mogu prouzročiti velike materijalne štete po živote i zdravlje ljudi, gospodarstvo te društvenu stabilnost i politiku.

Osiguranje kvalitetnog sustava za civilnu zaštitu i prilagodbu klimatskim promjenama provoditi će se kroz aktivnosti koje uključuju jačanje lokalnih kapaciteta uključenih u zaštitu i spašavanje, jaču međusektorsku suradnju i razmjenu informacija povezanih s klimatskim promjenama, učinkovitiju upotrebu sustava ranih upozoravanja, provedbu edukacija stanovništva o važnosti utjecaja klimatskih promjena i preventivnim aktivnostima u slučaju ugroza te poticanje uspostave regionalnog centra za zaštitu i spašavanje od ugroza koji će objединiti sve službe spašavanja i zaštite koje djeluju u Županiji. Navedenim aktivnostima nastojat će se povećati otpornost i brzina odgovora na prirodne katastrofe i tehničko-tehnološke nesreće. Time će se smanjiti moguće štete u budućnosti te doprinijeti povećanju sigurnosti stanovništva na području Županije.

Posebni cilj 9: Unaprjeđenje osnovne regionalne i lokalne infrastrukture te organizacije prometnih sustava

Strateški cilj: SC 10. Održiva mobilnost, SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

Opis: Razvijena prometna infrastruktura i organizacija prometnih sustava jedan je od ključnih čimbenika društvenog i gospodarskog razvoja. Kako bi se povećao doprinos uravnoteženom razvoju svih dijelova Županije, kao i kvaliteti života potrebno je kontinuirano ulagati u unaprjeđenje svih infrastrukturnih i organizacijskih prometnih sustava na lokalnoj i regionalnoj razini. Mjere u sklopu ovog posebnog cilja doprinose uspostavi novih prometnih procesa u svim vidovima prometa i autonomnih sustava za mobilnost, modernizaciji željezničkog, cestovnog i zračnog prometa te promicanju integriranog prijevoza putnika na regionalnoj, gradsko-prigradskoj i lokalnoj razini te povećanju prijevoza tereta željeznicom, što su ujedno i prioriteti strateškog cilja „Održiva mobilnost“ čija provedba doprinosi povećanju indeksa globalne konkurentnosti.

U području prometne infrastrukture jedan od većih problema predstavlja pojačani promet vozila kroz naseljena mjesta, osobito kad se radi o tranzitnom teretnom prometu, zbog čega se teži izgradnji nove mreže brzih i ostalih cesta izvan naselja i gradova. Također, naglasak se stavlja i na razvoj suvremene pješačke i biciklističke infrastrukture unutar svih naselja. S druge strane, željeznički promet se zbog lošeg infrastrukturnog stanja i manjkave organizacije odvija malim brzinama koje automatski utječu i na kvalitetu prijevoza. U javnom cestovnom prijevozu putnika postoji trend ukidanja autobusnih linija, što dovodi do nedovoljne povezanosti središta s rubnim dijelovima Županije zbog vrlo malog broja ili čak nepostojanja autobusnih linija te nedostupnosti javnog prijevoza lokalnom stanovništvu, kao i dotrajalosti potrebne prometne infrastrukture. Daljnjim unapređenjem prometne infrastrukture, posebice modernizacijom i izgradnjom cestovne infrastrukture (uključivo i biciklističke i pješačke staze) te željezničke infrastrukture i omogućavanjem učinkovitijeg javnog prijevoza putnika i prijevoza tereta osigurati će se bolja prometna povezanost Županije sa susjednim županijama, susjednim državama i Europom te povećati iskorištenost gospodarskog položaja koji će doprinijeti većoj konkurentnosti Varaždinske županije.

Razvijena digitalna infrastruktura jedan je od ključnih čimbenika društvenog i gospodarskog razvoja. Mjere u sklopu ovog posebnog cilja doprinose razvoju širokopojasnih elektroničkih komunikacijskih mreža što je ujedno i prioritet strateškog cilja „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“ a kojim se nastoji povećati DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije. Osiguranjem veće dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu lokalnom stanovništvu i gospodarstvu, osigurava jednake mogućnosti odnosno jednak pristup informacijama, bolju kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija što doprinosi poboljšanju kvalitete života te održivom i kontinuiranom gospodarskom rastu.

Daljnji razvoj sustava komunalne infrastrukture u području vodoopskrbe i odvodnje vrlo je važan za poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva ali i radi smanjenja negativnih utjecaja na okoliš.

Mjere u sklopu ovog posebnog cilja doprinose modernizaciji i izgradnji komunalne infrastrukture, funkcionalnosti vodoopskrbnog sustava kao i izgradnji i rekonstrukciji primarne i sekundarne kanalizacijske mreže, pročistača i kanala oborinskih voda, te ostalih pripadajućih građevina.

Posebni cilj 10: Razvoj modernog zdravstvenog sustava i promicanje zdravog života

Strateški cilj: SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

Opis: Zdravlje i zdravstvena zaštita temelj su svakog društva. Dobro zdravlje ključan je preduvjet za daljnji razvoj društva, a koristi koje proizlaze koriste svim sektorima i cjelokupnom društvu. Osnovne vrijednosti modernih zdravstvenih sustava su dostupnost, kvaliteta i učinkovitost zdravstvene zaštite. Potrebno je ostvariti ravnotežu između financijskih mogućnosti i rastućih troškova povezanih s novim i naprednijim metodama liječenja zbog tehnološkog i znanstvenog napretka, ali i povećane potražnje za zdravstvenom zaštitom zbog starenja stanovništva. Podizanjem učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga, infrastrukturnim ulaganjima u području zdravstva, digitalizacijom, jačanjem ljudskih resursa, promoviranjem zdravog načina života i ulaganjima u zdravstveni turizam povećat će se cjelokupna kvaliteta zdravstvenog sustava i svijest javnosti o važnosti očuvanja zdravlja te time utjecati na povećanje očekivanog broja godina zdravog života stanovništva.

Znanje i rad medicinskog osoblja ključan su preduvjet razvoja zdravstvenog sustava. Zdravstveni sustav karakterizira prevelika opterećenost zdravstvenog osoblja zbog manjka timova, odnosno liječničkog kadra kao i povećane potražnje za zdravstvenom zaštitom zbog starenja stanovništva. Provedba ovog posebnog cilja bit će usmjerena i na kontinuiranu edukaciju i jačanje kompetencija zdravstvenih djelatnika kroz stručna, specijalistička i cjeloživotna usavršavanja.

Pojedini prostori zdravstvenih ustanova su neadekvatni s dotrajalom opremom. Stoga je provedba ovog posebnog cilja usmjerena na izgradnju, unaprjeđenje i opremanje bolničkih kapaciteta, unaprjeđenje sustava hitne medicinske pomoći, jačanje domova zdravlja i izvanbolničku specijalističku zdravstvenu zaštitu s ciljem podizanja učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga.

Postoji potreba za uspostavom učinkovite razmjene informacija između dionika u zdravstvenom sustavu stoga će se ulagati u uvođenje usluga e-zdravstva i uspostavu boljih digitalnih rješenja, npr. telemedicine.

Na području Varaždinske županije prisutna je nedovoljna zastupljenost i promocija preventivnih zdravstvenih programa. Sustavnim promoviranjem zdravog načina života, provođenjem preventivnih programa i podizanjem svijesti o važnosti rekreacije i zdravoj prehrani, potaknut će se zdrav i aktivan život građana. Poticanjem razvijanja zdravih stilova života utjecat će se na kvalitetu i dužinu trajanja života, smanjenje pojavnosti kroničnih nezaraznih bolesti kao i nekih malignih oboljenja.

Posebni cilj 11: Promicanje socijalnog blagostanja i dostojanstvenog starenja

Strateški cilj: SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

Opis: Posebni cilj „Promicanje socijalnog blagostanja“, odnosi se na otklanjanje i smanjenje regionalne nejednakosti u pružanju socijalnih usluga i osiguranje šireg obuhvata i razvijanje novih socijalnih usluga kroz infrastrukturna ulaganja s ciljem poboljšanja kvalitete i dostupnosti socijalnih usluga, razvitak izvaninstitucijskih oblika skrbi te jačanje ljudskih kapaciteta i kapaciteta pružatelja socijalnih usluga. U svrhu zadovoljavanja potreba socijalno osjetljivih skupina i podržavanja života u zajednici te prevenciji socijalne isključenosti fokus će biti na integraciji i potpori ranjivim i marginaliziranim skupinama, čime će se utjecati na smanjenje broja osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. U sklopu ovog posebnog cilja, razvijat će se društvo prožeto solidarnošću i pravednošću, jednakih mogućnosti za sve, uz osiguranje temeljnih prava i sloboda te borbu protiv svih oblika nasilja, diskriminacije i isključenosti.

U pružanju dostatnih i raznovrsnih socijalnih usluga, dodatnu zapreku predstavlja neodgovarajuća infrastruktura pružatelja socijalnih usluga. Kako bi se stvorili adekvatni uvjeti za razvoj usluga, infrastrukturnim ulaganjima će se poboljšati prostorni uvjeti i osigurati sigurni uvjeti rada kako bi se omogućilo nesmetano odvijanje poslovnih procesa, sveobuhvatna zaštita korisnika i poboljšala kvalitetna usluga za korisnike. Uz navedeno, postoji značajan interes i za uslugom smještaja. Stoga će se u narednom razdoblju planirati cjelovita skrb za stariju populaciju vodeći računa o dostupnosti usluga i potrebama korisnika. Nadalje, uočena je potreba za povećanjem učinkovitosti i kontrole socijalnih usluga u sustavu socijalne skrbi. Kako bi se utjecalo na povećanje učinkovitosti i kontrole socijalnih usluga, ulagat će se u digitalizaciju sustava socijalne skrbi kako bi se povezali centri za socijalnu skrb i pružatelji socijalnih usluga.

U Varaždinskoj županiji prisutna je društvena i profesionalna isključenost ranjivih i marginaliziranih skupina. Kod navedenih skupina uočena je niska razina obrazovanja, nedostatak adekvatne zdravstvene zaštite, prisutnost obiteljskog nasilja kao i različite vrste ovisnosti. Zbog velike isključenosti iz društvene i profesionalne okoline ranjive i marginalizirane skupine često su dovedene na rub egzistencije. Osigurati će se i pristup socijalnim uslugama važnim za smanjivanje rizika od siromaštva i ograničavanje nejednakosti koje proizlaze iz razlika u razvoju pojedinih područja, uz ujednačavanje dostupnosti socijalnih i zdravstvenih usluga i usklađivanje njihove strukture s demografskim i socijalnim osobinama stanovništva. Ulagat će se i u integraciju stanovništva suočenog s rizikom od siromaštva i isključenosti koje živi u urbanim središtima te provoditi razni programi, mjere i aktivnosti radi osiguravanja dostojne razine životnih uvjeta. Za održivi razvoj socijalnih usluga, javlja se potreba za dodatnim jačanjem kapaciteta pružatelja socijalnih usluga. U tu svrhu provodit će se aktivnosti u sklopu mjere za usavršavanje i jačanje ljudskih kapaciteta u području socijalne skrbi. Dodatni će se naponi usmjeriti prema razvoju i jačanju izvaninstitucijskih socijalnih usluga u zajednici. Unatoč uložnim sredstvima u prethodnom razdoblju, iz prethodne analize stanja vidljivo je da dostupne socijalne usluge u zajednici još uvijek ne zadovoljavaju sveukupne potrebe u zajednici. Stoga će se nastaviti ulagati u proces deinstitutionalizacije i prevenciju institucionalizacije.

Posebni cilj 12: Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, mlade i obitelj

Strateški cilj: SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

Opis: Unatoč potpori radu organizacija civilnog društva na lokalnoj i regionalnoj razini njihov značaj nije još dovoljno prepoznat u donošenju odluka važnih za razvoj lokalne zajednice. Isto tako većina se susreće s nedostatkom prostornih kapaciteta za kvalitetno djelovanje i provedbu projekata. Postoji i potreba za osnaživanjem suradnje između udruga s područja županije, ali i s onima iz drugih područja RH te iz inozemstva, snažnijom promocijom njihovog rada i vrijednosti te jačanjem uloge civilnog društva u sveukupnom razvoju.

Prvom mjerom u okviru ovog posebnog cilja stoga se planira podizanje razine kvalitete i uvjeta rada organizacija civilnog društva, bolja povezanost organizacija civilnog društva te bolja uključenost građana u različite aspekte djelovanja u području civilnog društva, s posebnim naglaskom na volontiranje, kao jednim od načina društvenog angažmana.

Depopulacija te negativni demografski procesi izraženi su u cijeloj županiji te posebice u ruralnim pograničnim područjima i južnim rubnim dijelovima Županije. Ti su dijelovi ujedno i slabije razvijeni.

Jedna od mjera osiguranja kvalitete života na području Varaždinske županije te ublažavanja negativnih demografskih procesa je osiguranje sustavne potpore djeci, obitelji i mladima. Mjerom će se uz razvoj usluga brige za djecu i potpore roditeljima promicati prilagođavanje potrebne infrastrukture i društvenih aktivnosti potrebama obitelji i djece.

Dodatno, zbog sve većeg broja stranih radnika u županiji, izražena je potreba za integracijom stranih državljana u lokalnu zajednicu što će se omogućiti kroz uspostavu inkluzivnog centra za strane državljane te nizom aktivnostima kojima se ujedno promiče multikulturalnost. Mjerom će se nastojati osigurati stabilan i održiv rast kvalitete života za sve stanovnike na području Varaždinske županije.

5.2. Pokazatelji ostvarenja ishoda

Praćenje, izvještavanje i vrednovanje uspješnosti provedbe Plana razvoja temeljit će se na praćenju ostvarenja odabranih pokazatelja iz Biblioteke pokazatelja koju je uspostavilo i održava Koordinacijsko tijelo u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske pri MRRFEU. Biblioteka pokazatelja sadrži niz pokazatelja definiranih u okviru različitih razvojnih područja. Odabrani pokazatelji iz Biblioteke pokazatelja navedeni u donjoj tablici povezani su s pojedinim posebnim ciljem iz strateškog okvira Plana razvoja, čime je omogućen ujednačen pristup praćenju provedbe planova razvoja na razini cijele RH.

NAZIV POSEBNOG CILJA	Pokazatelj ishoda	Izvor	Početna vrijednost*	Ciljana vrijednost
PC 1. PAMETAN I ODRŽIV GOSPODARSKI RAST	OI.02.1.31 Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih	Financijska agencija	73% (2020.)	80%
	OI.02.1.32 Ostvareni prihodi u području "Prerađivačka industrija" (prema NKD-u 2007.)	Financijska agencija	14,0 mld HRK (2020.)	17,0 mld HRK
	OI.02.4.31 Broj aktivnih pravnih osoba	Financijska agencija	4.276 (2020.)	6.500
PC 2. RAZVOJ FUNKCIONALNE I ODRŽIVE TURISTIČKE REGIJE	OI.02.8.01 Dolasci u turističke smještajne objekte	DZS	72.675 (2021.)	85.000
	OI.02.8.17 Noćenja u turističkim smještajnim objektima	DZS	148.509 (2021.)	200.000
PC 3. RAZVOJ I POVEĆANJE DOSTUPNOSTI KULTURE I KULTURNO-UMJETNIČKIH SADRŽAJA - KULTURA DOSTUPNA SVIMA	OI.02.8.49 Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području županije	Ustanove u kulturi jedinice područne (regionalne) samouprave	0	Povećanje za 15%
PC 4. UNAPRIJEĐENJE I MODERNIZACIJA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA	OI.02.2.58 Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku	Upravna tijela jedinica područne (regionalne) samouprave	1.749	2.000
	OI.02.4.15 Ostvarenje tercijarnog obrazovanja (postotak ukupnog stanovništva)	DZS	11,92% (2011.)	17%
	OI.02.2.57 udio stanovništva dobi 25-64 godina uključeno u	Obrazovne ustanove s područja JLS-a	0,2	1

	programe cjeloživotnog obrazovanja/učenja			
PC 5. UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM	OI.02.14.54 Ukupni proračunski prihodi poslovanja JLP(R)S, po stanovniku	DZS/ MFIN	0	Povećanje za 10%
	OI.02.14.55 Ugovorena sredstva fondova EU u BDP-u županije, %	MRRFEU/DZS	0	Povećanje za 20%
PC 6. RAZVOJ I POVEĆANJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	OI.02.12.10 Područje pod ekološkom poljoprivredom	Agronet, Tražene kulture na Jedinstvenom zahtjevu iz 2021.	729,14 ha (2021.)	1.000
	OI.02.12.77 Subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača	Upisnik poljoprivrednih gospodarstava Varaždinske županije	8.160 (2021.)	8.400
PC 7. ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA TE SMANJENJE UTJECAJA KLIMATSKIH PROMJENA	OI.02.6.63 Investicije u zaštitu okoliša	DZS	40.217 (2017.)	48.000
	OI.02.6.64 Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	6.122,95 (2018.)	7.000
PC 8. JAČANJE OTPORNOSTI NA RIZIKE OD KATASTROFA I POVEĆANJE SIGURNOSTI STANOVNIŠTVA	OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku	Upravna tijela jedinice područne (regionalne) samouprave	2,3	3
PC 9. UNAPRIJEĐENJE OSNOVNE REGIONALNE I LOKALNE INFRASTRUKTURE TE ORGANIZACIJE PROMETNIH SUSTAVA	OI.02.6.35 Stanovništvo priključeno na javnu vodoopskrbu	Županijska komunalna društva	76,56% (2020.)	80%
	OI.02.11.44 Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon (broj novih punionica)	Regionalne energetske agencije	0	10
	OI.02.7.05 Kućanstva sa širokopojasnim pristupom	Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti	0	Povećanje za 7%
PC 10. RAZVOJ MODERNOG ZDRAVSTVENOG SUSTAVA I PROMICANJE ZDRAVOG ŽIVOTA	OI.02.5.18. broj bolničkih kreveta na 1000 stanovnika	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	9,70 (2020.)	12
	OI.02.5.04. gustoća liječnika (na 10000 stanovnika)	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	25,23 (2020.)	27

	OI.02.05.48 Rashodi za sport JLRPS, po stanovniku	Upravna tijela JLS	15.964	17.500
PC 11. PROMICANJE SOCIJALNOG BLAGOSTANJA (I DOSTOJANSTVENOG STARENJA)	OI.02.3.63 Rashodi za socijalnu zaštitu JLPRS po stanovniku	Upravna tijela JLS	1.992	2.200
	OI.02.3.70 Broj domova za starije (broj domova i centara za starije)	Upravna tijela jedinica područne (regionalne) samouprave	32 (2020.)	37
PC 12. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA, MLADE I OBITELJ	OI.02.13.29 Broj aktivnih udruga na području županije	Registar udruga RH	746 (2020.)	820
	OI.02.3.02 Postotak stanovništva od 0 do 14 godina u ukupnom stanovništvu	Eurostat - DZS	13,89% (2021.)	14,20%

*za pokazatelje za koje nije u trenutku izrade dokumenta nisu postojali raspoloživi podaci utvrđena početna vrijednost definirana je kao vrijednost 0.

5.3. Popis mjera i pripadajućih aktivnosti

Provedba posebnih ciljeva osigurat će se provedbom razvojnih mjera koje su opisane kroz popis indikativnih aktivnosti u tablici u nastavku. Navedene mjere za provedbu posebnih ciljeva razrađuju se u provedbenim programima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

PRIORITET	SMART (PAMETNA I KREATIVNA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 1.	PAMETAN I ODRŽIV GOSPODARSKI RAST	
MJERA 1.1.	Zelena i digitalna tranzicija gospodarstva	• Poticanje razvoja i korištenja koncepata kružnog gospodarstva • Povećanje energetske učinkovitosti i racionalno korištenje energije, te korištenje obnovljivih izvora energije u privatnom sektoru • Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo • Poticanje ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj • Poticanje suradnje između poslovnog, akademskog, obrazovnog i istraživačkog sektora • Digitalizacija javne administracije prema poslovnom sektoru • Poticanje digitalne transformacije i primjene naprednih tehnologija u gospodarstvu, razvoj digitalnih kompetencija i radnih mjesta • Podrška nastanku novih digitalnih industrija temeljenih na podacima te poticanje izgradnje infrastrukture za sigurnost i dostupnost podataka (podatkovni centri) • Podrška digitalizaciji poslovanja MSP-ova kroz uvođenje novih tehnologija i primjena rješenja elektroničkog poslovanja
MJERA 1.2.	Razvoj poduzetništva i obrta	• Daljnje administrativno rasterećenje i olakšavanje digitalne interakcije između javne uprave, građana i poduzeća • Razvoj i provođenje novih financijskih modela za razvoj poticajnog poslovnog okruženja MSP-a • Razvoj poslovne i istraživačke infrastrukture, te poduzetničkih potpornih institucija i jačanje njihovih kapaciteta te poticanje umrežavanja • Podrška razvoju poduzetništva i proizvodnog zanatstva • Podrška razvoju programa za jačanje ženskog poduzetništva i poduzetničke aktivnosti žena • Poticanje osnivanja novih poduzeća • Poticanje poduzetništva mladih provedbom edukacije i informiranja • Podrška razvoju društvenog poduzetništva • Poticanje razvoja i komercijalizacije novih proizvoda i usluga malih i srednjih poduzetnika • Potpora MSP-ovima povezana s internacionalizacijom i širenjem tržišta • Poticanje samozapošljavanja i stjecanja poduzetničkih kompetencija • Povećanje razine informatičke te financijske pismenosti MSP-a kroz edukaciju i Informiranje o raspoloživim financijskim instrumentima za sufinanciranje ulaganja (kredit, jamstva, potpore)

MJERA 1.3.	Pametna specijalizacija, razvoj znanosti i tehnologije	• Razvoj i unaprjeđenje regionalne i lokalne infrastrukture u cilju jačanja atraktivnosti županije za privlačenje investicija • Poticanje razvoja regionalnog ekosustava i inovacijskih sustava za poduzetnike • Podrška industrijskoj tranziciji i jačanju pozicije regionalnoga gospodarstva u globalnim lancima vrijednosti • Teritorijalno brendiranje i promocija regionalnoga gospodarstva • Jačanje kompetencija poduzetnika za pametnu specijalizaciju • Razvoj istraživačkih kapaciteta, s naglaskom na ljudske potencijale u STEM područjima • Jačanje znanstvene izvrsnosti i poticanje otvorene znanosti ulaganjima u istraživačku infrastrukturu i međunarodno značajne istraživačke projekte • Podrška istraživačko-razvojnim aktivnostima u akademskom znanstveno-istraživačkom i poslovnom sektoru • Osiguravanje uvjeta za stvaranje inovacija, transfer znanja i tehnologija u poduzetničke poduhvate • Kontinuirana podrška inovacijskom sustavu kroz financijske programe za istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije • Poticanje digitalne transformacije u znanosti
MJERA 1.4.	Usklađeno i perspektivno tržište rada	• Unaprjeđenje politika tržišta rada radi postizanja ravnoteže između fleksibilnosti i učinkovitosti tržišta te odgovarajuće razine sigurnosti i poticaja za ponovno zapošljavanje • Jačanje aktivnih politika zapošljavanja i ostalih programa kojima se potiče uključivanje na tržište rada, posebno osoba koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada • Poticanje integriranog i individualiziranog pristupa aktivnim politikama zapošljavanja (APZ) i politikama socijalne skrbi radi povećanja izgleda za zapošljavanje nezaposlenih i neaktivnih osoba • Poticanje mobilnosti radne snage • Postizanje veće usklađenosti kompetencija radnika s potrebama tržišta rada poboljšanjem suradnje dionika na tržištu rada, institucija i socijalnih partnera, uključujući i sustav obrazovanja • Razvoj ljudskih potencijala kroz profesionalno usmjeravanje, osiguranje potpore odraslima za uključivanje u obrazovanje i osposobljavanje te unaprjeđivanje vještina i znanja radno sposobnog stanovništva, posebno mladih i onih u statusu NEET, s naglaskom na poduzetničke i digitalne vještine, kao ključan preduvjet jačanja malog i srednjeg poduzetništva • Jačanje kapaciteta institucija na tržištu rada radi pružanja kvalitetne usluge korisnicima • Podrška programima integracije radne snage iz trećih zemalja • Razvoj alata za aktivaciju teže zapošljivih i ranjivih skupina na tržištu rada • Poticanje razvoja zelenih i digitalnih vještina, te razvoja zelenih i digitalnih radnih mjesta na tržištu rada

PRIORITET	SMART (PAMETNA I KREATIVNA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 2.	RAZVOJ FUNKCIONALNE I ODRŽIVE TURISTIČKE REGIJE	
MJERA 2.1.	Unaprjeđenje turističke infrastrukture	• Povećanje ambijentalnosti turistički interesantnog prostora (uređenje gradskih središta i sl.) • Ulaganje u turistifikaciju Drave • Poticanje zaštite, valorizacije i upravljanja kulturnom i prirodnom baštinom u svrhu razvoja turizma • Uređenje dvorca Opeka s arboretumom • Turističko aktiviranje arheoloških nalazišta kroz izgradnju Prezentacijskog centra Gaveznicca – Kameni vrh, Prezentacijskog centra - arheološki park Gomila te Aquae lasae) • Zaštita i uređenje špilje Vindija • Revitalizacija austrougarskog vojnog konjičkog kompleksa u svrhu očuvanja kulturne i povijesne baštine Varaždinske županije • Osuvremenjivanje sustava informacija i interpretacije - izgradnja centara za posjetitelje (tematskih) i info punktova • Razvoj i opremanje biciklističkih, konjičkih i pješačkih staza • Unaprjeđenje postojećih i razvoj novih županijskih enogastro ruta • Razvoj županijskih kulturnih ruta • Usklađivanje sustava interpretacije ključnih atrakcija u skladu s vizualnim identitetom županije • Poticanje izgradnje i opremanje izletišta
MJERA 2.2.	Poticanje razvoja posebnih oblika turizma	• Transformacija Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice u destinaciju zdravstvenog turizma te ulaganja u postojeće kapacitete zdravstvenog turizma • Poticanje izgradnje nove (smještajne) ponude u zdravstvenom turizmu (hotelski i privatni smještaj) • Poticanje izgradnje malih obiteljskih smještajnih kapaciteta (Kuća za odmor (s pričom), pansioni i sl.) • Poticanje ulaganja u razvoj kamp ponude • Poticanje ulaganja u razvoj inkluzivnog turizma i turizma namijenjenog osobama treće životne dobi • Razvoj suvremene golf ponude • Ulaganje u sportsko-rekreacijsku infrastrukturu u funkciji turizma • Poticanje ulaganja u eko/zeleni turizam (Ivanščica, Maceljska i Ravna gore, rijeka Drava, Bednja i dr.) • Unaprjeđenje postojeće i razvoj nove ruralno turističke ponude (razvoj turističkih seoskih gospodarstava kroz poticanje na bavljenje turizmom razvoj manjih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, prezentacija njihovih proizvoda i usluga i gospodarstva s manjim prerađivačkim pogonima (sirane, uljare, vinarije i sl.), otvaranje popratnih sadržaja (kušaonice, specijalizirane trgovine, suvenirnice) i uključivanja u tematske rute • Poticanje ulaganja u proširenje i unaprjeđenje eno-gastronomске ponude (brendiranje lokalnih namirnica, održavanje gastronomskih manifestacija i sl.) uz podršku plasmanu lokalno proizvedenih proizvoda putem turističke ponude u smještajnim kapacitetima, restoranima i dr. • Poticanje razvoja novih od čovjeka stvorenih atrakcija (tematski parkovi i sl.) • Modernizacija i informatizacija turističke ponude te poticanje inovacija u turizmu • Promocija i unaprjeđenje postojećih manifestacija kao atrakcijskog resursa

MJERA 2.3.	(Održivo) Upravljanje razvojem turizma	• Certifikacija i označavanje pružatelja usluga u turizmu za postojeće/razvijene oznake kvalitete i njihov daljnji razvoj te snažnije povezivanje oznaka kvalitete i destinacijskog brenda • Uspostava sustava mjerenja i praćenja učinaka razvojnih aktivnosti u turizmu • Cjelovito obrazovanje u turizmu • Povezivanje s obrazovnim centrima izvrsnosti i visokoobrazovnim institucijama u županiji • Pružanje tehničke pomoći i provođenje sustavne i kontinuirane edukacije potencijalnih malih i srednjih poduzetnika zainteresiranih za investiranje u različite gospodarske sektore povezane s turizmom • Kreiranje i provedba poticajnih mjera za razvoj turističke ponude (podrška ulaganjima od strane poduzetnika/investitora) • Povećanje znanja i vještina za potrebe efikasnog javnog upravljanja razvojem turizma Županije i razvoja projekata u turizmu
MJERA 2.4.	Jačanje turističke prepoznatljivosti	• Daljnji razvoj i operacionalizacija konkurentnog turističkog brenda županije • Unapređenje destinacijskog turističkog posredovanja (kroz specijalizaciju lokalnih, i povezivanje s vanjskim turističkim posrednicima, uspostavu incoming agencije) • Snažnije povezivanje sustava turističkih zajednica • Uspostava kontinuirane suradnje s turističkim zajednicama susjednih županija • Podrška jačanju suradnje pružatelja usluga u turizmu (pružatelji ugostiteljskih i usluga smještaja, poljoprivrednih proizvođača i dr.) • Kontinuirana komunikacija s tržištem (operativni marketing)

PRIORITET	SMART (PAMETNA I KREATIVNA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 3.	RAZVOJ I POVEĆANJE DOSTUPNOSTI KULTURE I KULTURNO-UMJETNIČKIH SADRŽAJA - KULTURA DOSTUPNA SVIMA	
MJERA 3.1.	Očuvanje kajkavskog jezika, tradicijske i običajne kulture	• Poticanje stvaralaštva na kajkavskom jeziku • Poticanje izvođenja predstava na kajkavskom jeziku • Očuvanje kajkavskih dijalekata • Promocija i očuvanje kajkavskog jezika • Očuvanje lokalnih običaja i tradicija • Podrška izdavanju knjiga
MJERA 3.2.	Zaštita, očuvanje, prezentacija i promocija kulturnih dobara	• Poticanje istraživanja arheoloških lokaliteta • Kulturološka prezentacija i turistička valorizacija kulturnih dobara • Očuvanje i promocija nematerijalnih dobara • Promocija i prezentacija kulturne baštine i kulturnih dobara • Povećanje svijesti o važnosti očuvanja i održivog upravljanja kulturnim dobrima • Poticanje znanstvenih i stručnih skupova vezanih za područje kulture i umjetnosti
MJERA 3.3.	Razvoj kulturnih djelatnosti i prostora za kulturu	• Podrška razvoju profesionalne kazališne, glazbene i glazbeno-scenske djelatnosti • Podrška razvoju knjižnica, arhivske i muzejske djelatnosti • Razvoj audiovizualne djelatnosti i filmske kulture i umjetnosti • Poticanje sudjelovanja i razvoja publike u području kulture • Energetska obnova i dostupnost prostora za kulturu • Dostupnost programa u kulturi osobama s invaliditetom, slijepim, slabovidnim, gluhi i nagluhi osobama
MJERA 3.4.	Poticanje poduzetništva u kulturnim i kreativnim industrijama	• Razvoj sustava podrške poduzetnicima u kulturi • Razvoj infrastrukture za kreativne industrije • Podrška kulturnim i kreativnim industrijama • Poticanje vizualnih umjetnosti, dizajna i arhitekture • Poticanje izrade videoigara • Poticanje snimanja filmova i serija
MJERA 3.5.	Razvoj obrazovnih programa u području kulture i medijske kulture	• Razvoj umjetničkih obrazovnih programa • Poticanje obrazovanja u području kulture • Poticanje obrazovanja u području medijske kulture • Razvoj sustava rada s darovitom djecom u području kulture • Programi koji potiču uključivanje djece s poteškoćama u područje kulturnih djelatnosti • Jačanje uloge neformalnog obrazovanja u području kulture, umjetnosti, kulturnih i kreativnih industrija • Uspostava umjetničko obrazovnog centra sjeverne Hrvatske

MJERA 3.6.	Poticanje kulturno-umjetničkog stvaralaštva	• Poticanje rada i podrška kulturno-umjetničkom amaterizmu • Poticanje interdisciplinarnih i novih umjetničkih i kulturnih praksi • Poticanje kulturno-umjetničkog stvaralaštva • Poticanje razvoja digitalnih umjetnosti • Podrška rada udruga registriranih za područje kulture i umjetnosti • Podrška radu umjetničkim organizacijama i samostalnim umjetnicima
-------------------	---	---

PRIORITET	SMART (PAMETNA I KREATIVNA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 4.	UNAPRJEĐENJE I MODERNIZACIJA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA	
MJERA 4.1.	Razvoj, osnaživanje i usavršavanje ljudskih resursa u odgojno – obrazovnom sustavu	• Podizanje kvalifikacijskih standarda nastavnika općih i strukovnih predmeta • Podizanje digitalnih kompetencija dionika odgojno – obrazovnog sustava • Jačanje stručnih i pedagoških kompetencija nastavnika i odgojitelja • Jačanje kompetencija nastavnika strukovnih predmeta i mentora kod poslodavaca • Privlačenje i zadržavanje kvalitetnih odgojno-obrazovnih djelatnika posebice onih za koje postoji manjak u odgojno-obrazovnom sustavu • Jačanje kapaciteta OCD-ova za popularizaciju STEM-a među učenicima • Poticanje zapošljavanja i usavršavanja mladih istraživača na hrvatskim znanstvenim i visokoškolskim ustanovama
MJERA 4.2.	Unaprjeđenje i modernizacija infrastrukture odgojno-obrazovnih ustanova te povećanje razine digitalne zrelosti	• Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova • Osiguranje kapaciteta ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja čime se doprinosi dostupnosti u ruralnim, manjim i slabije razvijenim krajevima • Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje ustanova osnovnog obrazovanja za potrebe jednosmjenske i cjelodnevne nastave • Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje ustanova srednjoškolskog obrazovanja te učeničkih domova • Osiguranje infrastrukturnih uvjeta za uvođenje cjelodnevne škole/nastave • Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje ustanova visokog obrazovanja • Digitalna preobrazba odgojno - obrazovnih ustanova te ustanova visokog obrazovanja
MJERA 4.3.	Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i relevantnosti obrazovnih programa za tržište rada	• Podizanje kvalitete i dostupnosti programa obrazovanja odraslih • Promicanje cjeloživotnog učenja, poticanje uključanja odraslog stanovništva u procese cjeloživotnog obrazovanja i niz aktivnosti usmjerenih na opću populaciju • Ulaganje u daljnji razvoj i unaprjeđenje sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere • Podizanje svijesti učenika i roditelja o prednostima upisa u strukovne programe • Jačanje kapaciteta gospodarskih subjekata za provedbu učenja temeljenog na radu programima strukovnog obrazovanja • Uvođenje novih strukovnih kurikuluma prilagođenih potrebama korisnika i gospodarstva • Daljnji razvoj regionalnih centara kompetentnosti te čvrsto povezivanje strukovnih škola s tržištem rada i gospodarstvom • Poticanje povezivanja regionalnih centara kompetentnosti s europskom platformom centara izvrsnosti u SOO • Povećanje digitalne pismenosti osoba treće životne dobi

MJERA 4.4.	Poticanje izvrsnosti u obrazovanju	• Ulaganje u infrastrukturu te razvoj znanstveno - istraživačkih kapaciteta u obrazovnim ustanovama te zadržavanje odgojno - obrazovnih radnika u STEM području • Poticanje suradnje obrazovnog, znanstveno-istraživačkog i ostalih sektora • Razvoj kvalitetnih programa dodatne nastave za potencijalno darovite, podršku u obrazovanju odgojno – obrazovnih djelatnika za rad s potencijalno darovitim te pomoć u njihovoj identifikaciji • Daljnji razvoj postojećih te uspostava novih centara izvrsnosti • Razvoj STEM kompetencija kod djece i učenika • Povećanje digitalne pismenosti učenika • Poticanje rada Javne ustanove – Centri izvrsnosti Varaždinske županije • Poticanje programa izvrsnosti za odrasle
MJERA 4.5.	Stvaranje sustavne podrške za djecu i učenike s teškoćama u razvoju i pripadnike ranjivih skupina	• Razvoj cjelovite potpore za djecu i učenike i sprječavanja napuštanja sustava obrazovanja te ulaska u NEET skupinu, s naglaskom na ranjive skupine te djecu i učenike s teškoćama u razvoju (prehrana, prijevoz, obrazovni materijali, trošak programa ranog predškolskog odgoja i obrazovanja, oprema, prilagodba prostora) • Osiguranje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika djeci i učenicima s teškoćama u razvoju • Osiguranje programa prilagođenih sposobnostima djece i učenika te osiguranje pomagala potpomognute komunikacije • Poboljšanje obrazovnih ishoda i izjednačavanje prilika za učenike romske nacionalne manjine • Motiviranje učenika na uključivanje u dodatne programe i aktivnosti (izvannastavne aktivnosti)

PRIORITET	SMART (PAMETNA I KREATIVNA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 5.	UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM	
MJERA 5.1.	Jačanje kompetencija i učinkovitosti javne uprave	• Povećanje transparentnosti rada javne uprave i uključivanje građana kroz participativno upravljanje • Uvođenje novih IT sustava i digitalnih alata u sektor javne uprave • Provedba digitalizacije javnih usluga i uvođenje novih e-usluga za građane • Povećanje razine digitalnih vještina zaposlenika javnog sektora • Kontinuirana edukacija i usavršavanje zaposlenika u javnom sektoru • Promicanje, razmjena i primjena dobrih praksi u upravljanju u javnom sektoru • Jačanje kompetencija i vještina dionika u javnom sektoru (jačanje upravljačkih, provedbenih i komunikacijskih sposobnosti nositelja tijela lokalne i regionalne samouprave, članova radnih skupina i partnerskih vijeća) • Poticanje suradnje i dijaloga između javnog, civilnog i poslovnog sektora • Promoviranje u javnosti značaja djelovanja organizacija civilnog društva za razvoj Županije i JLS-a • Jačanje prepoznatljivosti Županije kroz aktivnosti međuzupanijske i međunarodne suradnje, organizacijom događanja te razmjenom iskustava i znanja
MJERA 5.2.	Unapređenje strateškog upravljanja razvojem	• Poboljšanje procesa izrade, praćenja i vrednovanja akata strateškog planiranja na regionalnoj i lokalnoj razini • Koordiniranje regionalne i lokalne razine u procesima izrade i provedbe akata strateškog planiranja • Pružanje podrške u pripremi i provedbi razvojnih projekata na regionalnoj i lokalnoj razini • Učinkovita koordinacija i praćenje razvojnih projekata u fazama pripreme i provedbe na regionalnoj i lokalnoj razini • Jačanje kapaciteta za strateško planiranje te procese pripreme i provedbe projekata • Jačanje odnosa i nastavak suradnje s drugim regijama u pripremi i provedbi projekata • Sustavno informiranje i edukacija dionike s područja županije o mogućnostima korištenja sredstava iz programa Europske unije i drugih programa međunarodne suradnje
MJERA 5.3.	Prostorno planiranje i upravljanje prostorom	• Usklađivanje prostorno-planske dokumentacije sa zahtjevima i potrebama korištenja, sanacije i zaštite prostora i razvoja u prostoru županijske i lokalne razine (a prema potrebi i sa zahtjevima državne razine), ažuriranje dokumentacije sukladno važećim propisima te osiguranje prostorno-planskih preduvjeta za realizaciju županijskih i lokalnih razvojnih projekata • Poticanje racionalnog korištenja prostora planskim uređivanjem naselja, revitalizacijom/prenamjenom urbanih i ruralnih sredina i devastiranih (napuštenih, zapuštenih) prostora, programa poticajne stanogradnje, održivog upravljanja postojećim objektima • Planiranje i provedba prostorno-planskih i urbanističkih rješenja i uvjeta radi smanjenja rizika od kriznih situacija • Planiranje prostornih, sanacijskih i drugih mjera za ublažavanje nepovoljnih utjecaja uslijed provedbe postupka ozakonjenja nezakonito izgrađenih građevina • Unapređenje sustava upravljanja prostorom Županije i jedinica lokalne samouprave kroz razvoj informacijskog sustava i usklađivanje i razmjenu podataka o prostornu i njegovim pojedinim sastavnicama, između pojedinih nadležnih javnopravnih tijela • Provođenje osposobljavanja za upravljanje suvremenim tehnologijama u prostornom planiranju i upravljanju prostorom te zaštiti prostora • Učinkovito upravljanje imovinom u javnom vlasništvu, aktivacija nedovoljno korištene imovine u razvojne svrhe • Poticanje izgradnje zelene infrastrukture, jačanje kapaciteta za planiranje i upravljanje zelenom infrastrukturom

PRIORITET	ZELENA (I ODŽIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 6.	RAZVOJ I POVEĆANJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	
MJERA 6.1.	Unaprjeđenje poljoprivrednog i šumskog zemljišta	• Poticanje okrupnjavanja i povećanja poljoprivrednog i šumskog zemljišta • Sufinanciranje analiza poljoprivrednog zemljišta • Potpora za uklanjanje posljedica štete na poljoprivrednom gospodarstvu
MJERA 6.2.	Poticanje ulaganja u tehnologije i razvoj poljoprivredne proizvodnje	• Poticanje stvaranja novih trajnih nasada • Poticanje nabave i postavljanja sustava za navodnjavanje • Poticanje nabave i postavljanja sustava za zaštitu od tuče • Poticanje nabave novih ili modernizacije postojećih plastenika ili staklenika
MJERA 6.3.	Edukacija i očuvanje tradicionalnih vrijednosti u poljoprivredi	• Poticanje valorizacije tradicionalnih proizvoda i usluga te formiranje načina očuvanja i promocije gotovih proizvoda • Poticanje tradicionalne proizvodnje i u sluga • Poticanje udruživanja lokalnog stanovništva u svrhu očuvanja tradicionalnih vrijednosti i kulturnog nasljeđa • Poticanje razvoja turističke ponude temeljene na tradicionalnim vrijednostima • Edukacija stanovništva o važnosti i značaju očuvanja i razvoja tradicijskih obrta • Poticanje cjeloživotnog obrazovanja te jačanje i nadogradnja formalno stečenog obrazovanja, znanja i vještina kroz programe edukacije i stručnog osposobljavanja za rad na poljoprivredi i gospodarstvu
MJERA 6.4.	Očuvanje okoliša i poticanje razvoja ekološke i održive poljoprivrede i šumarstva	• Poticanje zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti kroz programe zaštite, očuvanja i revitalizacije vrijednih staništa rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta • Potpore za ekološku proizvodnju • Poticanje održive poljoprivredne proizvodnje kroz aktivnosti očuvanja sastavnica okoliša u poljoprivrednoj proizvodnji • Poticanje održivog gospodarenja šumama
MJERA 6.5.	Unaprjeđenje udruživanja poljoprivrednika i tržišta poljoprivrednih proizvoda	• Poticanje zadružnog poduzetništva kroz sufinanciranje troškova za osnivanje rast i razvoj obiteljskih zadruga • Usklađivanje proizvoda i usluga s potrebama tržišta kroz sufinanciranje potrebne opreme, dokumentacije, analiza i drugih troškova za poljoprivrednike u ruralnim sredinama

PRIORITET	ZELENA (I ODŽIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 7.	ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA TE SMANJENJE UTJECAJA KLIMATSKIH PROMJENA	
MJERA 7.1.	Ulaganje u zaštitu prirode	• Prikupljanje podataka o prirodnim vrijednostima Varaždinske županije (biološka, geološka i krajobrazna raznolikost) • Provođenje istraživanja i praćenja stanja ugroženih vrsta i staništa, odnosno vrsta i staništa koji su ciljevi očuvanja u područjima ekološke mreže NATURA 2000 u Varaždinskoj županiji • Provođenje aktivnih mjera očuvanja, zaštite, revitalizacije i obnove ugroženih staništa i vrsta u zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže • Utvrđivanje i praćenje stanja rasprostranjenosti invazivnih vrsta i pokretanje aktivnosti njihovog uklanjanja • Provedba aktivnosti iz planova upravljanja područjima ekološke mreže i pripadajućim zaštićenim područjima Varaždinske županije, • Javno zagovaranje i zastupanje interesa za proglašenje parka prirode na području Ivanščice, Maceljske i Ravne gore • Podizanje razine znanja, razumijevanja i podrške javnosti u zaštiti prirode kroz organizaciju informativno-edukativnih događanja, programa Škole u prirodi i izradu promotivno-edukativnih materijala • Interpretacija prirodnih vrijednosti kroz uspostavu poučnih staza, info-točaka i sličnih sadržaja u svrhu informiranja i edukacije javnosti o zaštiti prirode
MJERA 7.2.	Održivo upravljanje okolišem	• Održivo gospodarenje te očuvanje kvalitete tla i voda • Zaštita, mjerenje i poboljšanje kvalitete zraka • Edukacija i podizanje svijesti građana o važnosti i njihovoj ulozi u zaštiti okoliša • Edukacija vlasnika zemljišta o održivom gospodarenju u zaštićenim područjima • Poticanje uvođenja standarda zaštite okoliša u proizvodno-gospodarskim djelatnostima • Osiguranje održivog gospodarenja mineralnim resursima • Poticanje rada udruga iz područja zaštite prirode i okoliša
MJERA 7.3.	Održivo gospodarenje otpadom	• Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom kroz izgradnju infrastrukture za ponovnu uporabu, odvojeno prikupljanje i recikliranje otpada radi doprinosa prelaska na kružno gospodarstvo te provedbu projekata smanjenja otpada (izgradnja sortirnica, kompostana, bioplinskih postrojenja, reciklažnih dvorišta) • Regionalni centar za gospodarenje otpadom Piškornica • Sanacija lokacija odlagališta i otpadom onečišćenih područja • Sanacija područja ugroženih bukom, napuštenih odlagališta otpada i napuštenih eksploatacijskih polja • Informiranje i edukacija građana o važnosti i načinima održivog gospodarenja otpadom
MJERA 7.4.	Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE	• Ulaganje u izgradnju i rekonstrukciju ekološki i energetski učinkovitih sustava javne rasvjete • Poticanje ulaganja u energetske obnovu zgrada javne namjene i obiteljskih kuća • Ulaganje u energetske učinkovita vozila uz razvoj potrebne infrastrukture • Ulaganje u izgradnju i revitalizaciju/rekonstrukciju postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije • Izgradnja geotermalne elektrane za eksploataciju geotermalne vode eksploatacijskog polja "Lunjkovec-Kutnjak" • Podizanje svijesti o prednostima korištenja zelene energije kroz informativno edukativne aktivnosti namijenjene široj javnosti • Izrada energetske strategije i planova

PRIORITET	ZELENA (I ODŽIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 8.	JAČANJE OTPORNOSTI NA RIZIKE OD KATASTROFA I POVEĆANJE SIGURNOSTI STANOVNIŠTVA	
MJERA 8.1.	Unapređenje sustava civilne zaštite i sustava vatrogastva	• Izgradnja, obnova i opremanje vatrogasnih domova • Potpora radu Vatrogasne zajednice varaždinske županije te Vatrogasnih zajednica gradova i općina • Osnivanje Županijskog vatrogasnog operativnog centra • Ulaganje u razvoj lokalne infrastrukture za zaštitu i spašavanje • Jačanje sustava za sprečavanje rizika od katastrofa • Sustavno osposobljavanje i opremanje pripadnika civilne zaštite, vatrogasnih postrojbi i jedinica lokalne samouprave • Izgradnja i opremanje regionalnog centra za civilnu zaštitu i spašavanje • Podizanje svijesti javnosti o mogućnostima nastanka ugroza i načinima postupanja • Poticanje rada volontera • Izrada studijske i planske dokumentacije iz područja civilne zaštite i zaštite od požara • Izgradnja sustava zaštite od štetnog djelovanja voda • Upravljanje klizištima

PRIORITET	ZELENA (I ODŽIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 9.	UNAPRJEĐENJE OSNOVNE REGIONALNE I LOKALNE INFRASTRUKTURE TE ORGANIZACIJE PROMETNIH SUSTAVA	
MJERA 9.1.	Razvoj moderne prometne infrastrukture	• Modernizacija državnih, županijskih i lokalnih cesta • Rekonstrukcija nerazvrstanih cesta • Upotpunjavanje nedostajućih pravaca i izgradnja zamjenskih pravaca unutar postojeće cestovne mreže • Izgradnja Podravske brze ceste • Izgradnja Zagorske brze ceste • Izgradnja nove cestovne veze između Varaždinske i Međimurske županije • Podrška modernizaciji postojeće i izgradnji nove željezničke infrastrukture • Poticanje izgradnje brze željezničke pruge Čakovec-Varaždin-Lepoglava-Zabok (Krapina)-Zagreb • Podrška daljnjem razvoju aerodroma Varaždin i izgradnja ostale zračne infrastrukture (heliodrom) • Ulaganje u izgradnju i modernizaciju pješačke i biciklističke infrastrukture u naseljima i izvan njih uz adekvatnu signalizaciju • Ulaganje u povećanje sigurnosti na prometnicama • Sanacija i zaštita cestovne infrastrukture od klizišta • Promicanje sigurnosti u prometu kroz provedbu informativno edukativnih aktivnosti namijenjenih široj javnosti • Granični cestovni prijelazi • Unapređenje razine osiguranja na postojećim i budućim željezničko-cestovnim prijelazima u razini
MJERA 9.2.	Uspostava integriranog prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza tereta	• Izrada Masterplana za intermodalni prijevoz tereta • Izgradnja i uspostava jednog ili više robnih terminala na području sjevera Hrvatske • Unapređenje Masterplana IPP • Izrada studije za osnivanje regionalne Prometne uprave Prometne funkcionalne podregije Varaždin (Varaždinska, Međimurska i Koprivničko-križevačka županija) • Osnivanje Javne ustanove Prometne uprave za upravljanje nad sustavom javnog prijevoza • Izgradnja i uspostava putničkih terminala (zajedničkih kolodvora i stajališta) za integrirani prijevoz putnika • Aktivnosti prikupljanja prometnih podataka u svrhu praćenja stanja, te daljnjeg usavršavanja održivih putničkih i teretnih prometnih sustava • Implementacija sustava IPP-a kroz pilot aktivnosti na području jedinica lokalne samouprave • Promicanje korištenja javnog prijevoza, te poticanje veće količine pješčenja i bicikliranja kroz provedbu informativnih i edukativnih akcija (kroz promotivne, kampanje, radionice, predavanja i sl.)
MJERA 9.3.	Ulaganje u kvalitetu i dostupnost osnovne digitalne infrastrukture	• Izgradnja, dogradnja i rekonstrukcija postojeće elektroničke komunikacijske infrastrukture • Razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa internetu • Poticanje ulaganja u razvoj i povećavanje dostupnosti 5G mreža • Informiranje i educiranje javnosti o utjecaju razvoja digitalne infrastrukture na gospodarski razvoj i društveni napredak s naglaskom na uvođenje 5G tehnologije

MJERA 9.4.	Razvoj i unaprjeđenje komunalne infrastrukture	• Ulaganje u izgradnju, proširenje i rekonstrukciju vodoopskrbnog sustava • Ulaganje u izgradnju, proširenje i rekonstrukciju sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda • Ulaganje u infrastrukturu s ciljem smanjenja gubitaka vode • Implementacija održivih sustava oborinske odvodnje • Poticanje veće kontrole izvora onečišćenja te pročišćavanje oborinskih voda u zonama vodocrpilišta • Provedba projekata u svrhu zaštite voda i održivog gospodarenja vodama • Unaprjeđenje sustava opskrbe plinom i daljnji razvoj lokalne plinske mreže • Održivo upravljanje javnim prostorom s posebnim naglaskom na razvoj zelene infrastrukture u urbanim sredinama (provedba projekata uređenja, obnove i izgradnje zelene infrastrukture)
-------------------	--	--

PRIORITET	ZDRAVA (AKTIVNA I UKLJUČIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 10.	RAZVOJ MODERNOG ZDRAVSTVENOG SUSTAVA I PROMICANJE ZDRAVOG ŽIVOTA	
MJERA 10.1.	Podizanje učinkovitosti i kvalitete te osiguranje dostupnosti usluga u području zdravstva	• Digitalna preobrazba sustava zdravstvene skrbi - informatizacija, umrežavanje, telemedicina (podrazumijevajući opremu i potrebnu infrastrukturu) • Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin (NPOO) • Unaprjeđenje infrastrukture i nabava opreme za pružanje hitne medicinske skrbi • Modernizacija zdravstvene infrastrukture izgradnjom i opremanjem novih ili obnovom postojećih bolničkih kapaciteta • Modernizacija zdravstvene infrastrukture izgradnjom i opremanjem novih ili obnovom postojećih kapaciteta primarne zdravstvene zaštite • Modernizacija infrastrukture Zavoda za javno zdravstvo Varaždinske županije izgradnjom, rekonstrukcijom i opremanjem novih ili obnovom postojećih kapaciteta • Provedba programa energetske i sveobuhvatne obnove u zgradama zdravstvenog sektora/ustanova • Uspostava funkcionalnog i kvalitetnog sustava palijativne skrbi s ciljem uspostave visoko kvalitetne skrbi (vođenje baze palijativnih bolesnika, razvoj posudionice pomagala, unaprjeđenje kapaciteta palijativne skrbi)
MJERA 10.2.	Usavršavanje i jačanje ljudskih kapaciteta u zdravstvu	• Ulaganje u sustavnu edukaciju i usavršavanje kadrova u zdravstvu • Provođenje mjera stimulacije zadržavanja zdravstvenog kadra (stambeno zbrinjavanje i sl.) • Edukativne aktivnosti zdravstvenog kadra usmjerene prepoznavanju i suzbijanju diskriminacije u pristupu zdravstvenim uslugama • Osnježivanje i daljnji razvoj postojećih ljudskih resursa za pružanje palijativne skrbi te poboljšanje koordinacije pružatelja usluga palijativne skrbi s ostalim dionicima u sustavu
MJERA 10.3.	Promicanje zdravlja, zdravog i aktivnog života	• Jačanje zdravstvene pismenosti i edukacija javnosti (bolje razumijevanje terapije, pružanje pomoći prilikom hitnih stanja, pravovremeno prepoznavanje bolesti), posebice osoba u nepovoljnom položaju • Provođenje programa prevencije bolesti • Provođenje programa prevencije ovisnosti • Provođenje programa promocije zdravlja • Zaštita mentalnog zdravlja i drugih psihičkih poremećaja
MJERA 10.4.	Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti sustava sporta i sportskih djelatnosti	• Unaprjeđenje dostupnosti (izgradnja i opremanje) sportske infrastrukture i infrastrukture značajne za rekreaciju • Podizanje svijesti i promicanje pozitivnog stava o važnosti rekreacije i zdravoj prehrani • Provođenje posebnih programa te prilagodba sportske i rekreacijske infrastrukture za ranjive i marginalizirane skupine • Ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje stručnih kadrova u sportu • Poboljšanje sustava zdravstvene skrbi za sportaše (prostorni kapaciteti i stručnjaci sportske medicine) • Povećanje dostupnosti sportskih aktivnosti i programa u ruralnim sredinama • Digitalizacija sustava sporta

PRIORITET	ZDRAVA (AKTIVNA I UKLJUČIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 11.	PROMICANJE SOCIJALNOG BLAGOSTANJA (I DOSTOJANSTVENOG STARENJA)	
MJERA 11.1.	Ulaganje u socijalnu infrastrukturu i poboljšanje kvalitete i dostupnosti socijalnih usluga	• Digitalna preobrazba sustava socijalne skrbi • Izgradnja nove i ulaganje u postojeću infrastrukturu pružatelja socijalnih usluga • Izgradnja, adaptacija i opremanje jedinica organiziranog i socijalnog stanovanja • Ulaganje u izgradnju socijalne infrastrukture koja će se koristiti za aktivnosti usmjerene na poboljšanje kvalitete života i socijalne uključenosti ranjivih skupina (ne-rezidencijalne usluge) • Opremanje pružatelja socijalnih usluga • Razvoj, širenje i unaprjeđenje izvaninstitucijskih socijalnih usluga kao prevencija institucionalizacije i podrška procesu deinstitutionalizacije
MJERA 11.2.	Integracija i potpora ranjivim skupinama te marginaliziranim zajednicama	• Unaprjeđenje aktivnosti za socijalno uključivanje ranjivih i marginaliziranih skupina • Aktivnosti vezane uz provedbu istraživanja i pružanje socijalnih i izvaninstitucionalnih usluga, uključujući pružanje psihosocijalne pomoći, zdravstveno osnaživanje, pomoć u svakodnevnim životnim aktivnostima, obrazovanje, promotivne aktivnosti, osposobljavanje pružatelja usluga i sve druge aktivnosti usmjerene na poboljšanje kvalitete života i socijalne uključenosti ranjivih skupina • Razvoj socijalnih usluga i potpora pružateljima socijalnih usluga • Ulaganje u nastavak programa unapređenja radnog potencijala teže zapošljivih i žena s nižom razinom obrazovanja uz poticanje socijalne uključenosti starijih i/ili nemoćnih osoba (program Zaželi)
MJERA 11.3.	Usavršavanje i jačanje ljudskih kapaciteta u području socijalne skrbi	• Sustavno jačanje kompetencija zaposlenika koji pružaju socijalne usluge, te osoba koje rade/surađuju s ranjivim skupinama • Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za podršku i pomoć ranjivim skupinama
MJERA 11.4.	Poboljšanje kvalitete života i socijalne uključenosti hrvatskih branitelja	• Ulaganje u izgradnju socijalne infrastrukture koja će se koristiti za aktivnosti usmjerene na poboljšanje kvalitete života i socijalne uključenosti branitelja Domovinskog rata (ne-rezidencijalne usluge) • Aktivnosti vezane uz provedbu istraživanja i pružanje socijalnih i izvaninstitucionalnih usluga, uključujući pružanje psihosocijalne pomoći, zdravstveno osnaživanje, pomoć u svakodnevnim životnim aktivnostima, obrazovanje, promotivne aktivnosti, osposobljavanje pružatelja usluga i sve druge aktivnosti usmjerene na poboljšanje kvalitete života i socijalne uključenosti branitelja iz Domovinskog rata • Poboljšanje društvenog položaja hrvatskih branitelja ulaganjem u društvenu infrastrukturu • Poticanje socijalnog uključivanja, zapošljavanja i poboljšavanja konkurentnosti na tržištu rada hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji • Infrastrukturna i programska ulaganja koja se odnose na zaštitu dostojanstva i očuvanje digniteta hrvatskih branitelja i vrijednosti Domovinskog rata • Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za podršku i pomoć hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima

PRIORITET	ZDRAVA (AKTIVNA I UKLJUČIVA) ŽUPANIJA	
POSEBNI CILJ 12.	STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA, MLADE I OBITELJ	
MJERA 12.1.	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i promicanje volonterstva	• Podrška provedbi programa OCD-ova • Promocija rada OCD-a i važnosti razvoja civilnog društva • Osnaživanje i edukacija članova OCD za uspješno i učinkovito upravljanje organizacijom, pripremu i provedbu projekata te pronalaženje različitih izvora financiranja • Razvoj i poticanje programa za mlade • Jačanje lokalnih centara i klubova za mlade te uspostava novih • Podrška mladima za praktični razvoj i realizaciju njihovih afiniteta, ideja i inicijativa kroz aktivno uključivanje mladih u lokalnu društvenu i poslovnu zajednicu • Promicanje volonterstva kroz javna događanja i druge promotivne aktivnosti • Jačanje OCD-a za organizaciju volonterskih programa te poticanje rada volonterskih centara • Promicanje volonterstva u odgojno-obrazovnim ustanovama
MJERA 12.2.	Integracija stranih državljana u društvo i poticanje multikulturalnosti	• Uspostava inkluzivnog centra za strane državljane • Provedba programa za integraciju stranih državljana • Uključivanje djece stranih radnika u redovni sustav odgoja i obrazovanja • Promocija tolerancije i razumijevanja u lokalnim zajednicama u svrhu bolje integracije • Očuvanje i promicanje specifičnosti nacionalnih manjina i zajednica na području županije • Poticanje uključivanja šire javnosti u aktivnosti nacionalnih zajednica i manjina • Podrška održavanju manifestacija nacionalnih manjina s ciljem promocije multikulturalnosti • Poticanje unapređenja rada institucija i udruga nacionalnih zajednica i nacionalnih manjina
MJERA 12.3.	Osiguranje sustavne potpore djeci, obitelji i mladima	• Poticanje i razvoj usluga brige za djecu te usluga u zajednici koje roditeljima i budućim roditeljima mogu omogućiti ravnotežu između poslovnog i privatnog života (oslobođenja plaćanja različitih nameta po osnovi roditeljstva i roditeljskog dopusta poput, sufinanciranja olakšice za korisnike vrtića, sufinanciranja sustava porodičnih naknada i povlastica u JLS-ovima, olakšavanje odgoja i brige o djeci socijalno, zdravstveno i materijalno ugroženim obiteljima) • Promicanje prilagođavanja potrebne infrastrukture i društvenih aktivnosti potrebama obitelji i djece • Jačanje svijesti i odgovornosti poslodavaca u odnosu prema ženama i obiteljima s djecom • Poticanje poslodavaca na ulaganje u izgradnju dječjih vrtića za svoje radnike i aktivnije korištenje fleksibilnih oblika radnog vremena za roditelje s malom djecom

6. TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA

Tijekom razdoblja provedbe Plana razvoja planira se provedba strateških projekata koji u značajnoj mjeri doprinose ostvarenju posebnih ciljeva definiranih u strateškom okviru Plana razvoja. U nastavku slijedi tablica relevantnih strateških projekata za Varaždinsku županiju koji su utvrđeni u postojećim planskim i strateškim dokumentima županije a koji su u fazi pripreme ili početnoj fazi provedbe. Svaki je projekt povezan s posebnim ciljem iz strateškog okvira Plana razvoja te su definirani planirani početak i završetak provedbe kao i procijenjena vrijednost svakog pojedinog projekta.

Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj JPRS-a iz nadležnosti Varaždinske županije ili povezanih tijela slijedi u nastavku.

Tablica 1: Projekt – Razvoj integriranog prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza tereta na području regije Sjeverna Hrvatska – nastavak projekta

RAZVOJ INTEGRANOG PRIJEVOZA PUTNIKA I INTERMODALNOG PRIJEVOZA TERETA NA PODRUČJU REGIJE SJEVERNA HRVATSKA – NASTAVAK PROJEKTA	
Svrha ovog projekta je kvalitetno prometno povezivanje funkcionalne podregije Varaždin unutar funkcionalne regije sjeverna Hrvatska, kvalitetno međunarodno prometno povezivanje podregije Varaždin, kvalitetno lokalno prometno povezivanje unutar podregije Varaždin, kvalitetna prometna infrastruktura kao podloga za razvoj integriranog prijevoza putnika te integriranog prijevoza tereta. Izgradnja prometne infrastrukture neophodna je za povećanje standarda prometovanja te uspostave integriranog prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza tereta.	
Nositelj provedbe: HŽ infrastruktura	Lokacija provedbe: Varaždinska županija, Međimurska županija i Krapinsko-Zagorska županija
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 398.168.425,24 eura	
Izvori sredstava za provedbu: EU, državni proračun, proračun HŽ-a, proračuni županija partnera	

Tablica 2: Projekt – Geotermalni izvor „Lunjkovec“

GEOTERMALNI IZVOR „LUNJKOVEC“	
Projektni prijedlog se sastoji od dvije faze: korištenje geotermalnih izvora i izgradnju Distributivnog centra za cvijeće. Svrha je jačanje konkurentnosti gospodarstva Varaždinske županije kroz poticanje proizvodnje električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora energije te korištenja iste za održivu poljoprivrednu proizvodnju (cvjećarstva). Isto tako jedan od ciljeva je i održivo korištenje geotermalnih potencijala Općine Mali Bukovec kroz izgradnju infrastrukture za proizvodnju električne i toplinske energije (izgradnja geotermalne elektrane/korištenje postojećih odnosno uspostava novih bušotina) kao i poticanje proizvodnje cvjećarstva na području Varaždinske županije kroz izgradnju Distributivnog centra za cvijeće.	
Nositelj provedbe: Općina Mali Bukovec / Varaždinska županija	Lokacija provedbe: Ludbreška regija - Općine Mali Bukovec, Veliki Bukovec, Sveti Đurđ, Martijanec, Grad Ludbreg
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 663.614,04 eura (iznos dokumentacije)	

Tablica 3: Projekt – Ulaganje u Opću bolnicu Varaždin – izgradnja zgrade centralnog operativnog bloka

ULAGANJE U OPĆU BOLNICU VARAŽDIN – IZGRADNJA ZGRADE CENTRALNOG OPERATIVNOG BLOKA	
Projekt obuhvaća izgradnju i opremanje zgrade centralnog operativnog bloka s jedinicama intenzivnog liječenja (JIL), RTG, transfuzija i izgradnja spojnih hodnika između zgrada OHBP-a i dnevne bolnice/jednodnevne kirurgije, interne, ginekologije, neurologije i psihijatrije s ciljem poboljšanja pristupa, održivim i visokokvalitetnim uslugama zdravstvene skrbi.	
Nositelj provedbe: Opća bolnica Varaždin	Lokacija provedbe: grad Varaždin, Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2020.	Datum završetka provedbe: 2026.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 46.585.705,75 eura	
Izvori sredstava za provedbu: Ministarstvo zdravstva, Varaždinska županija, EU fondovi, MGIPU, donacije, vlastita sredstva	

Tablica 4: Projekt – Ulaganje u Specijalnu bolnicu za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice

ULAGANJE U SPECIJALNU BOLNICU ZA MEDICINSKU REHABILITACIJU VARAŽDINSKE TOPLICE	
Ulaganje u Specijalnu bolnicu za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice rezultirati će povećanjem kvalitete postojeće turističke infrastrukture te proširenjem ponude novim lječilišnim i wellness uslugama. Navedeno će, na koncu, doprinijeti povećanju atraktivnosti Varaždinskih Toplica kao destinacije lječilišnog turizma. Projektom su predviđena infrastrukturna ulaganja uz znatan doprinos zelenoj i digitalnoj tranziciji.	
Nositelj provedbe: Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice	Lokacija provedbe: Varaždinske Toplice, Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2021.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 17.253.965,09 eura	
Izvori sredstava za provedbu: EU fondovi, vlastita sredstva	

Tablica 5: Projekt – Regionalni centar za civilnu zaštitu, zaštitu i spašavanje

REGIONALNI CENTAR ZA CIVILNU ZAŠTITU, ZAŠTITU I SPAŠAVANJE	
Projektom se stvaraju preduvjeti za jačanje operativnih sposobnosti za upravljanje rizicima i katastrofama na regionalnoj razini, a kako bi se smanjili rizici od katastrofa i velikih nesreća, povećala otpornost i ojačali kapaciteti za odgovor. Jačanje operativnih sposobnosti na regionalnoj razini postići će se: 1. izgradnjom infrastrukture Regionalnog centra civilne zaštite (RCCZ), a koja će objediniti tehnička sredstva, opremu i ljudske resurse sustava civilne zaštite na regionalnoj razini; 2. unaprjeđenjem postojeće opreme i tehnike RCCZ i operativnih snaga s ciljem podizanja operativnih snaga sustava civilne zaštite na regionalnoj razini. RCCZ Varaždin je ustrojstvena cjelina MUP-a, operativno nadležna za poslove civilne zaštite na području 5 županija (Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Međimurska, Koprivničko-križevačka te Bjelovarsko-bilogorska).	
Nositelj provedbe: Varaždinska županija	Lokacija provedbe: Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2022.	Datum završetka provedbe: 2026.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 15.926.737, 01 eura	
Izvori sredstava za provedbu: EU fondovi, državni proračun, proračun Varaždinske županije, proračuni JLS-a, donacije, sredstva ostalih dionika sustava civilne zaštite.	

Tablica 6: Projekt – Rekonstrukcija i obnova kompleksa dvorca i Arboretuma Opeka u Marčanu

REKONSTRUKCIJA I OBNOVA KOMPLEKSA DVORCA I ARBORETUMA OPEKA U MARČANU	
Projekt se sastoji od dvije cjeline: rekonstrukcije dvorca Opeka za potrebe Regionalnog centra kompetentnosti u poljoprivredi te revitalizacije Arboretuma Opeka. Rekonstrukcija i opremanje dvorca Opeka je u realizaciji te se očekuje dovršetak investicije tokom 2023. godine u sklopu procesa uspostave Regionalnog centra kompetentnosti u poljoprivredi. Projekt revitalizacije obuhvaća cjelovitu obnovu i revitalizaciju perivojno-pejzažnog dijela parka, uključujući i obnovu i revitalizaciju povijesne građevine Vrtlarove kuće, u svrhu promocije prirodne baštine destinacije te njegove turističke prilagodbe za prihvrat posjetitelja, dok će se u narednoj investicijskoj fazi revitalizacijom obuhvatiti i čitavo područje šumskog dijela Arboretuma Opeka.	
Nositelj provedbe: Varaždinska županija	Lokacija provedbe: općina Vinica, Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2020.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 23.890.105,51 eura	
Izvori sredstava za provedbu: EU fondovi, lokalno, županijsko i nacionalno sufinanciranje	

Tablica 7: Projekt – Aquae lasae – termalna voda – tisućljetni izvor zdravlja

AQUAE LASAE – TERMALNA VODA – TISUĆLJETNI IZVOR ZDRAVLJA	
S ciljem razvoja javne turističke infrastrukture, stvaranja turističkog proizvoda visoke dodane vrijednosti, povećanja atraktivnosti i podizanja kvalitete destinacije, planira se revitalizacija kulturne baštine Varaždinskih Toplica kroz javna ulaganja u posjetiteljsku infrastrukturu. Predmetom ulaganja obuhvaćeno je nekoliko lokacija unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline Varaždinskih Toplica: građevina Pučke kupelji, Perivoj Marije Ružičke Strozzi, Arheološko nalazište Aquae lasae, Lječilišni perivoj, prališća i šute.	
Nositelj provedbe: Grad Varaždinske Toplice	Lokacija provedbe: Varaždinske Toplice, Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2020.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 6.636.140,42 eura	
Izvori sredstava za provedbu: EU fondovi, lokalno i županijsko sufinanciranje	

Tablica 8: Projekt – Ulaganja u obnovu dvorca i parka Šaulovec

ULAGANJE U OBNOVU DVORCA I PARKA ŠAULOVEC	
Ulaganja u obnovu cijelog kompleksa dvorca i parka Šaulovec obuhvaćaju aktivnosti na uređenju i opremanju kompleksa koji će postati centralno mjesto izvrsnosti Varaždinske županije. Kompleks dvorca i parka Šaulovec postat će mjesto okupljanja, druženja, učenja i stvaranja, te će osim sjedišta Europskog talent centra, omogućiti integraciju dvorca u turističku ponudu županije, omogućiti daljnji razvoj u području gastronomije i kulinarstva te korištenje perivoja u kontekstu njegove prostorne, dendrološke, uzgojne, kulturno-povijesne, umjetničke, znanstvene, odgojno-obrazovne i gospodarske vrijednosti.	
Nositelj provedbe: Varaždinska županija	Lokacija provedbe: općina Beretinec, Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2021.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 3.318.070,21 eura	
Izvori sredstava za provedbu: EU fondovi, nacionalna sredstva, županijski proračun	

Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj JPRS-a čija provedba nije u nadležnosti Varaždinske županije prikazan je u nastavku.

Tablica 9: Projekt – Zagorska brza cesta

ZAGORSKA BRZA CESTA	
Predviđena trasa brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina od velikog je prometnog značaja za sjeverozapadnu Hrvatsku zbog suvremenog prometnog povezivanja dvaju županijskih središta, Varaždina i Krapine. Naime, ovaj dio sjeverozapadne Hrvatske kroz prizmu lokalne prometne infrastrukture, jedan je od najlošijih u Hrvatskoj.	
Nositelj provedbe: Hrvatske ceste	Lokacija provedbe: Grad Varaždin, Općina Vidovec, Općina Beretinec, Općina Maruševac, Grad Ivanec, Grad Lepoglava, Općina Bednja
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: <i>iznos poznat Hrvatskim cestama</i>	

Tablica 10: Projekt – Podravska brza cesta

PODRAVSKA BRZA CESTA	
Predviđena trasa brze ceste Ormož (SI) – Otok Virje - Varaždin – Virovitica – Osijek – Ilok sastavni je dio podravsko – podunavskog cestovnog smjera te na području Varaždinske županije obuhvaća cestovni smjer od Općine Cestica do Općine Mali Bukovec, samim time je od velikog je prometnog značaja kako za sjeverozapadnu tako i za ostali dio kontinentalne Hrvatske.	
Nositelj provedbe: Hrvatske ceste	Lokacija provedbe: Grad Varaždin, Općina Cestica, Općina Petrijanec, Općina Sračinec, Grad Ludbreg, Općina Gornji Kneginec, Općina Trnovec Bartolovečki, Općina Martijanec, Općina Sveti Đurđ te Općina Mali Bukovec
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 155.283.875,51 eura	

Tablica 11: Projekt – Izmještanje državne ceste D2 iz područja Općine Petrijanec i Sračinec – izgradnja zamjenskog pravca

IZMJESTANJE DRŽAVNE CESTE D2 IZ PODRUČJA OPĆINE PETRIJANEC I SRAČINEC – IZGRADNJA ZAMJENSKOG PRAVCA	
Rasterećenje dionice državne ceste zbog vrlo velikog generiranog teškog teretnog prometa, prisutnosti škola te ostalih objekata koji su u uslužnoj funkciji stanovništva (crkve, ljekarne, pekare, kafići itd.), a koji se nalaze uz rub državne ceste, povećanje sigurnosti domicilnog stanovništva i povećanje razine zaštite okoliša ovog područja.	
Nositelj provedbe: Hrvatske ceste	Lokacija provedbe: općina Petrijanec, općina Sračinec
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 8.839.339,04 eura	

Tablica 12: Projekt – Modernizacija pruge Čakovec-Varaždin-Lepoglava-Zagreb i izgradnja Lepoglavske spojnice

MODERNIZACIJA PRUGE ČAKOVEC – VARAŽDIN – LEPOGLAVA – ZAGREB I IZGRADNJA LEPOGLAVSKE SPOJNICE	
Projekt obuhvaća izgradnju nove i modernizaciju postojeće pruge od Čakovca preko Varaždina i Lepoglave do Zaboka (prikjučno do Zagreba) – izgradnju moderne, dvokolosječne, elektrificirane pruge brzine od 160 km/sat, modernizaciju i izgradnju postojećih, te izgradnju novih kolodvora i stajališta, denivelaciju svih pješačkih, biciklističkih i cestovnih prijelaza te izgradnju ostale infrastrukture neophodne za povećanje standarda prometovanja te uspostavu integriranog prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza tereta. Sve u svrhu kvalitetnog prometnog povezivanja funkcionalne podregije Varaždin unutar funkcionalne regije sjeverna Hrvatska, kvalitetno međunarodno prometno povezivanje podregije Varaždin, kvalitetno lokalno prometno povezivanje unutar podregije Varaždin, kvalitetna prometna infrastruktura kao podloga za razvoj integriranog prijevoza putnika te integriranog prijevoza tereta.	
Nositelj provedbe: HŽ infrastruktura	Lokacija provedbe: prometna podregija Varaždin ili područje sjeverne Hrvatske
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 398.168.425,24 eura	

Tablica 13: Projekt – Zaštita od poplava na slivu Bednje

ZAŠTITA OD POPLAVA NA SLIVU BEDNJE	
Definiranje i provedba mjera upravljanja rizicima od poplava na slivu Bednje, a s time i usklađenje područja (sliv Bednje) sa zahtjevima Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava; prevencija i upravljanje rizicima u smislu broja stanovništva koji ostvaruje korist od mjera zaštite od poplava; smanjenje rizika od štetnih posljedica (osobito za zdravlje i život ljudi, okoliš, kulturnu baštinu, gospodarsku aktivnost i infrastrukturu) te praćenje smjernica za zelenu infrastrukturu (izmještanje postojećeg nasipa, ostavljanje inundacijskog prostora). Projekt će u svrhu zaštite od poplava na slivu rijeke Bednje obuhvatiti 3 brdske retencije (Čret, Kamenica 1, Korušćak) te rekonstrukciju i produženje lijevog i desnog nasipa rijeke Bednje na potezu nizvodno od Ludbrega do ušća u rijeku Dravu.	
Nositelj provedbe: Hrvatske vode	Lokacija provedbe: Područje uz tok rijeke Bednje (području Grada Lepoglave, Grada Ludbrega, Grada Novog Marofa, Općine Bednja, Općine Donja Voća, Općine Sveti Đurđ, Općine Veliki Bukovec i Općine Mali Bukovec)
Datum početka provedbe: 2016.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 15.926.737,01 eura	

Tablica 14: Projekt – Zaštita od poplava na slivu Plitvice

ZAŠTITA OD POPLAVA NA SLIVU PLITVICE	
Projekt obuhvaća uređenje sliva Plitvice od poplave kojim se štiti ukupno 12 jedinica lokalne samouprave uz njezin tok. Projekt sadrži dvije retencije, Maruševac i Varaždin te nasip na području općine Mali Bukovec. Projekt doprinosi ostvarenju strateškog cilja Strategije upravljanja vodama - održiva zaštita od poplava i drugih oblika štetnog djelovanja voda odnosno postizanje gospodarski opravdanih stupnjeva zaštite stanovništva, materijalnih dobara i ostalih ugroženih vrijednosti (gospodarski objekti, prometnice, infrastrukturni sustavi, poljoprivredne površine, kulturno-povijesna baština i ostalo) uz poticanje očuvanja i unapređivanja ekološkog stanja voda i poplavnih površina, radi stvaranja preduvjeta za daljnji održivi gospodarski razvoj.	
Nositelj provedbe: Hrvatske vode	Lokacija provedbe: Područje uz tok rijeke Plitvice (12 jedinica lokalne samouprave)
Datum početka provedbe: 2019.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 8.228.814,12 eura	

Tablica 15: Projekt – Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracija - Ludbreg, Novi Marof, Ivanec, Lepoglava, Veliki Bukovec

SUSTAV ODVODNJE I PROČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA AGLOMERACIJA – LUDBREG, NOVI MAROF, IVANEC, LEPOGLAVA, VELIKI BUKOVEC	
Projekt obuhvaća izgradnju i dogradnju sustava odvodnje otpadnih voda na područjima aglomeracija gdje sustav nije izgrađen ili je nedovoljno izgrađen s ciljem povećanja priključenosti stanovništva na javni sustav odvodnje. Projektom se doprinosi poboljšanju stanja voda doprinoseći većoj stopi priključenosti stanovništva na javne sustave odvodnje i većoj količini otpadne vode koja se pročišćava na odgovarajućoj razini nakon prikupljanja.	
Nositelj provedbe: Varkom d.d. Varaždin	Lokacija provedbe: Područje aglomeracija - Ludbreg, Novi Marof, Ivanec, Lepoglava, Veliki Bukovec
Datum početka provedbe: n/p	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: Aglomeracija Ludbreg – 28.920.299,95 eura Aglomeracija Novi Marof – 15.794.014,20 eura Aglomeracija Ivanec – 21.434.733,56 eura Aglomeracija Lepoglava – 12.276.859,78 eura Aglomeracija Veliki Bukovec – 8.626.982,55 eura	

Tablica 16: Projekt – Ulaganje u visoko obrazovanje – Sveučilišni kampus Varaždin – faza 2

ULAGANJE U VISOKO OBRAZOVANJE – SVEUČILIŠNI KAMPUS VARAŽDIN – FAZA 2	
Izgradnja urbanog kampusa, kao i unapređenje visokog obrazovanja (jačanje obrazovne i znanstvene infrastrukture) u Varaždinskoj županiji i cijeloj regiji sjeverozapadna Hrvatska kroz stvaranje novih prostornih kapaciteta Fakulteta organizacije i informatike (faza 2 – nova zgrada Fakulteta) u okvirima "zelene" gradnje, što će rezultirati boljom kvalitetom i dostupnošću usluga institucije s naglaskom na obrazovanje, znanstveno-istraživački rad te transfer znanja i njezine integracije u europski obrazovni i istraživački prostor.	
Nositelj provedbe: Fakultet organizacije i informatike, Sveučilište u Zagrebu	Lokacija provedbe: grad Varaždin, neposredno Varaždinska županija i regija sjeverozapadna Hrvatska
Datum početka provedbe: 2019.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: Procijenjena vrijednost projekta, uključujući radove, opremu i izradu pripadajuće projektne dokumentacije iznosi 24.787.473,62 eura.	

Tablica 17: Projekt – Ulaganje u visoko obrazovanje – Sveučilište Sjever

ULAGANJE U VISOKO OBRAZOVANJE – SVEUČILIŠTE SJEVER	
a) Znanstveno - nastavno tehnologijski STEM centar Sveučilišta Sjever Projektom je planirana realizacija uspostave znanstveno-nastavnog STEM centra Sveučilišta Sjever na lokaciji bivše vojarne „Ivan Drašković“ u Varaždinu (Optujska ulica) kroz razvoj sljedećih strateških laboratorija i centara: razvoj sustava Geodinamičke mreže Varaždinske županije za multisenzorski monitoring, zatim Integriranog laboratorija industrijskih tehnologija, mehatronike, robotike, automatizacije i energije te Centra za primijenjene kriogene tehnologije.	
b) Izgradnja namjenskog nastavno- znanstvenog objekta UNIN4 UNIN4 će se ustrojiti kao suvremeni tehnologijsko-edukacijski centar za podizanje studentskog standarda, opremljen suvremenim multimedijalnim dvoranama, knjižnicom i modernom, digitalnom opremom koja će koristiti studentima u svrhu razvoja studentskih projekata s gospodarstvom, te kao centar za provođenje edukacija u svrhu jačanje vještina i kompetencija sukladno potrebama tržišta rada te razvoja studentskih start-upova. Unutar nastavno- znanstvenog objekta planiran je i razvoj Centra za inovativne multimedijske tehnologije.	
Nositelj provedbe: Sveučilište Sjever, Sveučilišni centar Varaždin	Lokacija provedbe: grad Varaždin, Varaždinska županija
Datum početka provedbe: 2018./2019.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: a) ~ 13.537.726,46 eura; b)~ 6.768.863,23 eura	

Tablica 18: Projekt – Tehnološki park Varaždin

TEHNOLOŠKI PARK VARAŽDIN	
Svrha projekta je izgradnja i opremanje dodatne infrastrukture Tehnološkog parka Varaždin za smještaj inovativnih poduzeća u JLS i JRS te njihovu potrebu za pristupom adekvatnoj suvremenoj opremi i nedovoljnu razinu kompetencija i iskustva za rad na njoj. Projektom će se osigurati novih 5000 m2 modernog poslovnog prostora za smještaj poduzetnika i suvremene opreme za brzo prototipiranje i brzu proizvodnju manjih serija. Ciljne skupine su postojeće inovativne tvrtke te studenti, kreativci, inovatori i izumitelji s potencijalom i tendencijom osnivanja vlastitih poduzeća. Novoizgrađenu infrastrukturu koristit će poduzeća koja su završila inkubacijski proces u TechParku, a žele ostati dio ekosustava TechParka kao i zrela poduzeća koja dosad nisu bila dio TechParkovog ekosustava, ali je njihovo područje djelovanja, iskustvo i znanje bitno za stvaranje sinergije s postojećim poduzećima koja su dio inkubacijskog procesa TechParka.	
Nositelj provedbe: Tehnološki park Varaždin	Lokacija provedbe: grad Varaždin
Datum početka provedbe: 2022.	Datum završetka provedbe: 2025.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 8.377.463,67 eura	

Tablica 19: Projekt – Kamp i kupalište Cestica

KAMP I KUPALIŠTE CESTICA	
Projekti ulaganja u turističku infrastrukturu na području Općine Cestica obuhvaćaju: a) Izgradnju kupališta b) Izgradnju kampa Navedena ulaganja obuhvaćaju izgradnju smještajnih kapaciteta (autokamp, mobilne kućice), popratne infrastrukture, sportskih terena i ostalih sadržaja za sportsko rekreativne aktivnosti, te izgradnju kupališta, restorana i popratne infrastrukture s ciljem razvoja turističkog proizvoda te jačanje turističke ponude Varaždinske županije.	
Nositelj provedbe: Općina Cestica	Lokacija provedbe: sjeverni i sjeverozapadni dio Republike Hrvatske
Datum početka provedbe: 2022.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 15.993.260,50 eura (Kupalište – 9.954.210,63 eura; Kamp – 6.039.049,87 eura)	

Tablica 20: Projekt – Tematski zabavni park na lokaciji „Banjščina“

TEMATSKI ZABAVNI PARK NA LOKACIJI „BANJŠČINA“	
S ciljem razvoja turističkog proizvoda te jačanja turističke ponude Varaždinske županije planira se otvaranje nove turističke točke kroz izgradnju zabavnog parka na području Općine Gornji Kneginec. Projekt obuhvaća izradu razvojnog masterplana, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, odabir investitora/partnera, izradu projektne dokumentacije i ishođenje dozvola te izgradnju građevine.	
Nositelj provedbe: Općina Gornji Kneginec	Lokacija provedbe: Općina Gornji Kneginec, Grad Varaždin, Grad Varaždinske Toplice
Datum početka provedbe: 2016.	Datum završetka provedbe: n/p
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 199.084.212,62 eura	

7. INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR

Financijskim okvirom Plana razvoja prikazuje se struktura sredstava potrebnih za provedbu pojedinog posebnog cilja za cjelokupno razdoblje provedbe 2021. – 2027.

NAZIV POSEBNOG CILJA	UKUPNA VRIJEDNOST (EUR)
PC 1. PAMETAN I ODRŽIV GOSPODARSKI RAST	567.254,63
PC 2. RAZVOJ FUNKCIONALNE I ODRŽIVE TURISTIČKE REGIJE	727.114,21
PC 3. RAZVOJ I POVEĆANJE DOSTUPNOSTI KULTURE I KULTURNO-UMJETNIČKIH SADRŽAJA - KULTURA DOSTUPNA SVIMA	145.995,09
PC 4. UNAPRJEĐENJE I MODERNIZACIJA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA	92.819.462,74
PC 5. UČINKOVITO UPRAVLJANJE RAZVOJEM	7.693.163,71
PC 6. RAZVOJ I POVEĆANJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	1.356.454,97
PC 7. ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA TE SMANJENJE UTJECAJA KLIMATSKIH PROMJENA	726.439,45
PC 8. JAČANJE OTPORNOSTI NA RIZIKE OD KATASTROFA I POVEĆANJE SIGURNOSTI STANOVNIŠTVA	206.345,48
PC 9. UNAPRJEĐENJE OSNOVNE REGIONALNE I LOKALNE INFRASTRUKTURE TE ORGANIZACIJE PROMETNIH SUSTAVA	44.743,25
PC 10. RAZVOJ MODERNOG ZDRAVSTVENOG SUSTAVA I PROMICANJE ZDRAVOG ŽIVOTA	119.525.789,37
PC 11. PROMICANJE SOCIJALNOG BLAGOSTANJA (I DOSTOJANSTVENOG STARENJA)	3.035.208,97
PC 12. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA, MLADE I OBITELJ	27.742,39
UKUPNO	226.875.714,25

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje i vrednovanje sastavni su dijelovi procesa strateškog planiranja. Praćenje provedbe obuhvaća procese prikupljanja, analize i usporedbe podataka kojima se sustavno prati napredak provedbe ciljeva akata strateškog planiranja.

Izveštavanje o provedbi akata strateškog planiranja je proces pružanja pravovremenih i relevantnih informacija ključnim nositeljima strateškog planiranja na nacionalnoj razini i razini lokalne i područne (regionalne) samouprave te široj javnosti o statusu provedbe predmetnog akata.

Praćenje i izveštavanje temelji se na načelima strateškog planiranja i upravljanja razvojem iz Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17). Postupci i rokovi praćenja i izveštavanja o provedbi akata strateškog planiranja definirani su Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izveštavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 6/19).

Temeljem članka 45. Zakona o strateškom planiranju i upravljanja razvoje Republike Hrvatske (NN 123/2017), regionalni koordinator, Javna ustanova za regionalni razvoj Varaždinske županije, odgovorna je za praćenje i izveštavanje o provedbi Plana razvoja Varaždinske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine (u nastavku Plan razvoja). Izveštavanje će se provoditi u skladu s uputama Koordinacijskog tijela u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

Ciljevi praćenja i izveštavanja su:

- sustavno praćenje uspješnosti provedbe ciljeva i mjera akata strateškog planiranja;
- učinkovito upravljanje provedbom akata strateškog planiranja i kontinuirano unaprjeđivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izveštavanja;
- pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, donošenja odluka na razini strateškog planiranja i reviziju akata strateškog planiranja kroz analizu učinka, ishoda i rezultata provedenih ciljeva i mjera;
- utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe planskih dokumenata;
- povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata;
- osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izveštavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Vrednovanje je neovisna ocjena procesa izrade akata strateškog planiranja (prethodno vrednovanje), provedbe (srednjoročno vrednovanje) i postignutih razvojnih učinaka i rezultata po isteku njegove provedbe (naknadno vrednovanje).

Sukladno Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19), Plan razvoja podliježe postupcima vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe.

Vrednovanje tijekom izrade (prethodno vrednovanje) je osnova za konherentno i relevantno oblikovanje koje je prvenstveno usmjereno na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala, jasno postavljanje mjerljivih posebnih ciljeva, odnosno njihovih pokazatelja ostvarenja. Sukladno navedenom u rujnu 2022. godine donesena je Odluka o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Varaždinske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine. Nastavno na ovu Odluku donesena je i Odluka o imenovanju Odbora za vrednovanje koja uključuje imenovanje predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Odbora. Sukladno Pravilniku, jedan od članova Odbora je i predstavnik Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Isto tako sastavljen je i Tim za vrednovanje koji se sastoji od isključivo vanjskih stručnjaka. Tim za vrednovanje svoje izvješće podnosi Odboru za vrednovanje.

Vrednovanje tijekom provedbe (srednjoročno vrednovanje) doprinosi utvrđivanju nedostataka u provedbi akta strateškog planiranja i donošenju odluka o poduzimanju korektivnih mjera i koraka tijekom provedbe. Vrednovanje tijekom provedbe predviđeno je u 2024. godini, na polovici provedbenog razdoblja Plana razvoja kako bi se utvrdio stupanj uspješnosti provedbe te otkrili razlozi možebitnih identificiranih poteškoća u provedbi.

Vrednovanje nakon provedbe sažeto ponavlja i ocjenjuje cjelokupni utjecaj/činak akta strateškog planiranja odnosno njegovu djelotvornost i učinkovitost.

Postupke vrednovanja provode neovisni stručnjaci, pod vodstvom Regionalnog koordinatora – Javne ustanove za regionalni razvoj Varaždinske županije.